

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Ses, “kulağın duyabildiği titreşim” (Türk Dil Kurumu, 93) şeklinde tanımlanır. Bu tanımdan da anlaşıldığı gibi sesin var olabilmesi için çalışabilir durumda bir kulak ve bir beyin (yani alıcı bir sistemin) bulunması, onları uyarabilecek nitelikte etkenlerin bir yerlerde (ses kaynağı) oluşması ve bu etkenlerin oluşturdukları yerden kulağa kadar, kulağı uyarmaya yetecek bir şiddetle itilmesi (iletici ortam) gerekir (Zeren, 1995).

Kulağı uyarabilecek nitelikte etkenler	Etkenleri kesintisiz ve yeterli şiddetle ileten ortam veya ortamlar	Etkenleri değerlendirecek nitelikte kulak ve beyin
--	---	--

Ses Kaynağı =) İletici Ortam =) Alıcı

Aralarında uyum bulunan titreşimlere “müzik sesi”, ciğerlerden gelen ve gırtlaktan geçen havanın oluşturduğu titreşim dalgasına ise “insan sesi” denir (Sözer, 1996).

Müziksel sesin incelenmeye değer beş niteliği vardır. Bunlar: tını (pitch), süre ve yeğinlik, ses rengi (timbre), sonant ve rezonanstır (Vennard, 1967). Farklı bir yaklaşımla, frekans, perde, ses tonu, ses yoğunluğu gibi özellikler, müziğin vazgeçilmez öğeleri olup, bu özelliklerin bulunup bulunmaması, bir sesin müzik, konuşma ya da gürültü olarak algılanmasına yol açmaktadır (Hollien, 1999).

İnsan sesi de diğer çalgılar gibi bir müzik aracıdır. İnsan sesiyle karşılaştırılacak en uygun çalgı aleti orgdur. Orgun borusundaki ince metalin titreşimiyle ses elde edilir. Altta hava akımını sağlayan körükler, üstte ise ses yansıtıcı kısım boru bulunur. İnsan sesinde de ses üretme aygıtı olarak titreşimi

sağlayan ses telleri, bunun altından hava veren bir bölüm (ciğerler) ve buradan ses tellerine giden bir boru, üst tarafta ise ağız, burun ve gırtlığın üst bölümü gibi ses yansıtıcı bir boşluk bulunur. Ses telleri gırtlığın ön tarafında yer alan bir çeşit kutunun içindedir (Biol, 1999).

1. 1. Problem

Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler ve olumsuz faktörlere yönelik çözüm önerilerinin ortaya konulması gerekliliği, bu doğrultuda bir bilimsel araştırmanın gerçekleştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Araştırmada bu gereklilik ve zorunluluktan hareketle bir ana problem cümlesi oluşturulmuştur.

“Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler nelerdir ve olumsuz faktörlere yönelik ne gibi çözüm önerileri getirilebilir”

1. 2. Alt Problemler

Bu ana problem çerçevesinde yanıtlanması gereken alt problemler şunlardır:

1. Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrencilerin başarılarını etkileyen olumlu faktörler nelerdir?

2. Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrencilerin başarılarını etkileyen olumsuz faktörler nelerdir?

3. Öğrencilerin, başarılarını etkileyen faktörlere yönelik düşünceleri nelerdir?

4. Öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen faktörlere yönelik çözüm önerileri nelerdir?

1. 3. Amaçlar

Bu araştırmanın amaçları şunlardır;

1. Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı 1. sınıf öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarılarını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörleri, onların görüşlerine dayanarak tespit etmek,
2. Tespit edilen olumlu faktörlerin, ses eğitimcileri tarafından sürekliliğini sağlamak,
3. Tespit edilen olumsuz faktörlere yönelik öneriler getirerek bu faktörlerin önlenmesini sağlamak,

1. 4. Önem

Bu araştırma, öğrencilere ve onları yetiştiren eğitimcilere, ses eğitiminin başlangıç aşamasında öğrencilerin nelerden etkilendiğini, hangi konularda problemleri olduğunu göstermesi açısından önem taşımaktadır.

1. 5. Sayıtlar

1. Araştırmayla ilgili olarak kişi ve kurumlardan sağlanan bilgiler ve görüşler gerçeği yansıtmaktadır.

2. Konuya ilişkin görüşleri, gelişmeleri ve durumları saptamak için geliştirilen veri toplama araçları yeterlidir.
3. Yapılan araştırma için hazırlanmış ve uygulanmış olan anketteki sorulara verilen cevaplar gerçeği yansıtmaktadır.

1. 6. Sınırlılıklar

Bu araştırma İnönü, Selçuk, Balıkesir, 18 Mart ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı Lisans I. sınıf (yarıyıl I, yarıyıl II) öğrencileriyle sınırlandırılmıştır. Araştırma bilgileri 2005-2006 eğitim- öğretim yılını kapsamaktadır.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

2. 1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı 1.sınıf öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarılarını etkileyen faktörlerin incelenmesi ve bu dersin gerek içeriğinin gerekse amaca uygunluğunun ortaya konulması bakımından betimsel bir nitelik taşımaktadır.

2. 2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında üniversitelerin eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği programları 1.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise İnönü Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, 18 Mart Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve bu üniversitelerin eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği programlarında öğrenim gören 1.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

2. 3. Verilerin Elde Edilmesi

Verilerin elde edilmesinde, yazışma tekniklerinden olan anketten, kütüphanelerden, Yüksek Öğretim Kurumu Tez Tarama Merkezi'nden ve internet ortamından faydalanılmıştır.

Veri toplamak için geliştirilen ankette öğrencilerin görüş ve düşünceleri, son soru dışında, seçenekli sorularla öğrenilmeye çalışılmıştır.

2. 4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Belirlenen üniversitelere uygulanan anketlerin geri dönüşünden sonra anketler okunmuş, elde edilen veriler genel veri işleme tablosuna kaydedilmiştir. Toplanan verilerin çözümlemesi sırasında istatistiksel işlemlerden yararlanılmıştır.

Anketin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilmesi her anket sorusuna frekans ve yüzdelerini gösteren ayrı tablolar oluşturulmuştur. Tablolardaki sayısal veriler açıklanmaya çalışılmış, çözüm ve öneriler için hazır hale getirilmiştir.

Anket sonuçlarına göre örnekleme oluşturan üniversiteler birbirleriyle karşılaştırılmış; öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler arası benzerlikler ve farklılıklar yorumlanmıştır.

BÖLÜM 3

SES EĞİTİMİ

Müzik eğitimi içerisinde ses eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Ses eğitimi, bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı, disiplinler arası bir özel eğitim alanıdır. Tanımda yer alan “doğru”; anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe uygunluğu, “güzel”; söyleme biçimindeki uyum ve ölçülebilir davranışlardaki dengeyi, “etkili” ;başkaları üzerinde bıraktığı duygusal izi nitelemektedir (Töreyn, 1998).

“Ses eğitimi vücudumuzdaki şarkı söyleme işiyle ilgili tüm kasları denetim altına alıp, bu kasları gerektiği gibi kullanarak insan vücudunun ve ruhunun gizlerine ulaşmayı başarma eylemidir.” (Davran, 1997)

Ses eğitimi dersinde verilmesi gereken konuları sıralayacak olursak;

- Larenks ve bu organın anatomik yapısı
- Ses ve solunum organları
- Toraks
- Diyafram, diyafram nefesinin önemi
- Nefes çeşitleri
- Nefes, nefes basıncını arttırıcı çalışmalar. Daha geniş, derin alınan ve daha uzun sürede boşaltılan nefes çalışmaları
- Şarkı sesinin oluşturulmasında kullanılacak en yararlı nefes şekli
- Nefes-ses, nefes-söz bağlantısı

- Ses yolu ve maske
- Rezonans çalışmaları
- Diksiyon çalışmaları
- Sese nitelik ve alan kazandıran seviyeye uygun temel teknik vokal çalışmalar
- Teknik çalışmalara uygun eğitsel küçük ölçekli yapıtlar ve seviyeye uygun eserler üzerinde çalışmalar
- Sesin bakımı ve korunması (Sevinç, Şimşek, 2004).

Gerek bireysel ses gerekse toplu ses eğitimi çalışmalarında üç ana unsur vardır; nefes, vücut yumuşaklığı, dil ve konuşma.

Doğru ve güzel müzik sesi elde edebilmek için en önemli unsur “nefes”tir. Nefes çeşitleri içinde de diyafram nefesi ses eğitimine en uygun olanıdır. Nefesin hatalı alınıp kullanılması halinde; entonasyon bozukluğu, müzikalite kaybı, artikülasyon bozukluğu, duygusal anlamda yetersizlik, istenmeyen ses titreşimleri, ses kırılmaları, estetik kaybı ve çabuk yorulma gibi kusurlar ortaya çıkmaktadır (Biol, 1999).

Ses eğitiminde geçerli olacak vücut yumuşaklığını, dilediğimiz biçimde şarkı söylemeyi gerçekleştirecek enerjiyi kapsayan ve vücudun tınlamasına elverişli olan bir yumuşaklık olarak niteleyebiliriz (Egüz, 1980). Vücut yumuşaklığını iki yoldan sağlayabiliriz. Bunlar; içten ve dıştan yumuşamadır. İçten yumuşama; kişinin düşünce yolu ile sinir sistemini etkileyerek yumuşamasıdır. Dıştan yumuşama ise vücuttaki kas sisteminin düzenli vücut hareketleri yoluyla yumuşamasıdır. Burada önemli olan ses organlarını etkileyen kasların yumuşamasıdır.

3. 1. Ses Eğitiminin Temel İlkeleri

Vennard (1967), “Şarkı Söyleme Mekanizması ve Tekniği” adlı eserinde, özet olarak şu ilkelere dikkat çekmektedir;

- Solunum ayrıntılı biçimde açıklanmalı ve önemi vurgulanmalıdır.
- Doğru duruş kazandırılmalıdır.
- Nefes basıncı ile larenks arasında koordinasyon sağlanmalıdır.
- Nefes üzerinde şarkı söyleme (singing on the breath) düşünülmelidir.
- Göğüs ve kafa sesleri (ağır ve hafif mekanizma) bütünlüğü önemsenmeli, sesin perdesi, yeğnliği, niteliği ile ilgili mekanizma kontrolü sağlanmalıdır.

“Ses Eğitimcilerinin ve Ses Terapistlerinin Eğitimi” adlı makalesinden yola çıkarak, Brown (2000)’a göre de ses eğitiminin ilkeleri şu şekilde sıralanabilmektedir;

- Öğrenci, taklit etmek yerine, nasıl doğru ses üretileceğinin yolunu öğrenmelidir.
- Öğretmenler, sesin tüm vücudun temel taşı olduğu bilinci ile, oluşan olumsuz bir değişikliğe karşı duyarlı davranmalı, öğrencilerinin sorunlarını çözme konusunda onlara yardımcı olabilmek için önce kendi fizyolojik yapılarını tanıyabilmelidir.
- Sesin tamamen vücudun rahatlığına bağlı olduğuna dikkat edilmeli, vücut dilinin önemi bilinmelidir.

- Doğru solunum, doğru beslenme, doğru başlangıç ile bağlı (legato) ve kesik (staccato) seslerdeki yoğunluk ve süreklilik sağlanmalıdır.
- Ses alıştırmalarının süre ve öğrenciye uygunluğu sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin psikolojik yapı ve durumları gözetilmelidir.
- Sesin yanlış kullanılmasının önüne geçebilmek için, anatomik-fizyolojik yapısı ve bunların işlevleri hakkında bilgi sahibi olunmalıdır.

3. 2. Ses Eğitiminde Teknik

Ses tekniği çalışmaları, bir sesin, rahat, doğru ve güzel bir biçimde, uzun süre müzik yapma olanaklarına kavuşturulması için yapılır. Teknik gücü elde etmek için yapılan bu çalışmaların bazen eğitici ya da eğitilenin kusurları yüzünden amacına ulaşamadığı, hatta eğitilen sesin bozulmasına bile yol açtığı görülür. Bu nedenle, teknik çalışmaların yarar yerine zarar vermemesi için büyük bir özen ve sabırla yapılması gerekir. Bu duruma göre, sesin teknik yönden korunması işi, eğiten ve eğitime düşmektedir (Egüz, 1980).

Eğitilenden Doğabilecek Kusurlar:

- Teknik konuları çözümlerken aklımızı kullanmamak
- Aşırı derecede hafif veya kuvvetli sesle konuşmak
- Sesimize uygun düşen bi konuşma tonu kullanmamak
- Sürekli büyük sesle konuşmak
- Zamansız ince seslere tırmanmağa çalışmak
- Sesin yapısında bulunmayan kalın sesleri çıkarmaya çalışmak

- Bireysel ses tekniği çalışmalarını süre yönünden düzenlememek
- Teknik yeterliliğin üstüne çıkan zor yapıtlara çalışmak (Egüz, 1980).

Eğiticiden Doğabilecek Kusurlar:

Ses eğitiminde eğitimci son derece önemlidir. Soyut kavramları da içine alan ses eğitiminde eğitimcinin öğrenciye yol gösterici olması gerekir. İnsan gırtlakđı, her insanın fiziksel yapısına göre farklılıklar gösteren bir organdır. Aynı şey, ses çıkarmak ve şarkı söylemekle ilgili bütün organlarımız için söylenebilir. Bu nedenle yapıları ve karakterleri çok farklı olan bu organlar farklı metotlarla eğitilebilir (İkesus, 1965).

- Konuşma tonu ve konuşma kusurlarını düzeltmemek
- Kişisel sorunlara eğilmemek
- Eğitime orta registerden ve orta kuvvetlilikteki sesle başlamamak
- Kalın orta ve ince registerlerin bütünleştirilmesini düşünmemek
- Ses ayırımında hata yapmak
- Ses alıştırılmalarını zamanında ve yerinde kullanmamak
- Ses tekniği uygulaması için yapıt seçiminde hata etmek
- Hasta olanları çalışmalara katmak ve zorlamak (Egüz, 1980).

Ses bir üründür. Öğrenci sesin oluşumuna nelerin dâhil olduğunu bilmedikçe, sesini işlemeye yönelik çabalarından tatmin edici sonuçlar elde edemez (Manchester, 1907). Ses eğitiminde materyalden çok materyalin nasıl işlendiği önemlidir. Elbette sağlıklı bir ses, ses eğitiminin temel koşuludur. Ancak doğru işlenmediği ve doğru tekniklerle donatılmadığı sürece herhangi bir anlam

ifade edemez. Bu bakımdan eğitimcinin, yeterli teknik donanıma sahip olması ve öğrencisini, sesini doğru bir teknikle kullanması konusunda yönlendirmesi gerekir. Bugün dünyanın her yerinde benzer teknik yaklaşımlara rastlamaktayız. Sesin doğal bir şekilde zorlanmaksızın kullanılması esas bir ilke olarak benimsenmektedir.

3. 3. Ses Eğitimi Türleri

“Ses eğitimi her tür müzik eğitimi ve her düzeydeki eğitim basamağında uygulanır ve konuşma eğitimi, şarkı söyleme eğitimi ve şan eğitimi gibi ses eğitimi türlerini kapsar.” (Töreyin, 1998)

“Ses eğitimi müzik eğitiminin içeriksel açıdan genel kapsamında bulunur.” (Uçan, 1994) Müzik öğretmeni yetiştirmede ses eğitiminin yeri ve önemi yadsınamaz. Ses eğitiminin müzik eğitimi tür ve düzeylerine göre hedefleri ve nitelikleri değişmekte ve ses eğitimi türlerinin (alt basamakları) oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, mesleki müzik eğitimi verilen bir kurumdaki ses eğitimi, genel müzik eğitimi verilen bir başka kurumdaki ses eğitimiyle aynı amaç ve aynı düzeyde verilmeyeceği gibi, genel müzik eğitimi verilen bir kurumdaki ses eğitimi de mesleki müzik eğitimi verilen bir kurumdaki boyutuyla verilmemelidir (Töreyin, 1999).

Uygulandığı müzik eğitimi tür, düzey ve amacına göre ses eğitimi türleri; şan eğitimi, şarkı söyleme eğitimi, koro eğitimi ve konuşma eğitimi gibi isimler alırlar.

3. 3. 1. Şan Eğitimi Nedir?

Dilimize, Fransızca'daki "chant" sözcüğünden geçen bu kelimenin asıl anlamı; "dayanıklılık ve sağlamlık kazandırılmak üzere sesi işlemek, yetiştirmek, sesle ilgili dayanıklılık sanatı, ses müziği sanatı, tekniği ve insan sesiyle oluşturulan müziksel ve teknik sesler bütünü"dür. (Töreyin, 1998) Türkçe sözlükte ise "insan gırtlığından çıkan ve perde ayrımlarıyla çeşitli duyular uyandıran ses dizisi"dir (TDK, 1988).

"Günümüz müzik eğitim dilinde ise, bu tanımların hepsini içine alan bir biçimde, genellikle güzel şarkı söyleme, sesi doğru, güzel ve etkili kullanma biçiminde anlam taşıdığı ve opera şarkıcılığı eğitimi anımsattığı düşünülmektedir." (Töreyin, 1998)

3. 3. 2. Şarkı Söyleme Eğitimi Nedir?

"Şarkı söyleme eğitimi; şarkı öğretimini içine alan, bireylere ses eğitiminin gereklerine uygun olarak, doğru, güzel ve etkili şarkı söylemeyle ilgili davranışların kazandırıldığı ve özellikle genel ve amatör müzik eğitimi kapsamında uygulanan bir ses eğitimidir." (Töreyin, 1998) Türkçe'yi doğru kullanma, nefes teknikleri ve uygulama, sesini tanıma ve doğru-etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsar "Müzik eğitiminin davranışsal açıdan genel kapsamında bulunur." (Uçan, 1994)

"Ses eğitiminin doğru ve güzel şarkı söyleme amacı, şarkı söyleme eğitimi oluşturmaktadır. Bu bakımdan, şarkı söyleme eğitimi, sesi şarkı söylerken doğru, etkili ve güzel kullanmayla ilgili davranışları kazandırmaya yöneliktir. Doğru, etkili ve güzel şarkı söyleme eylemi, bir bakıma ses eğitiminin ürünüdür.

Şan eğitimiyle şarkı söyleme eğitimi arasındaki fark, uygulandığı kurumların amaç ve düzey değişikliğinden kaynaklanmaktadır. Şan eğitiminde, özellikle şan eğitimi için bestelenmiş eserlerin, sanatsal boyutta ve teknik üstünlükle söylenmesine ilişkin davranışlar kazandırılması amaçlanırken, şarkı söyleme eğitiminde, her tür ve düzeydeki şarkıları doğru, güzel ve etkili söylemeye yönelik olarak, sesle ve müzikle ilgili davranışlar kazandırılması amaçlanmaktadır.” (Töreyin, 1999)

Bu iki tür ses eğitimi temelde ortak olan bir takım davranışları kazandırmayı amaçlar. Bunlar nefesin doğru alınıp kullanılması, sesin doğru yerde oluşturulması (anatomik yapıya uygunluk) dilin doğru bir şekilde kullanılması ve müziğin doğru olarak söylenmesidir (Töreyin, 1998).

3. 3. 3. Bireysel Ses Eğitimi, Şarkı Söyleme Eğitimi ve Şan Eğitimi Arasındaki Farklar

“Ses eğitimi, konuşma ve şarkı söylemede sesin doğru, güzel ve etkili kullanılması amacıyla yönelik olarak, müzik eğitiminin her türünde (genel, amatör “özengen” ve mesleki) uygulanabildiği gibi, dil ve konuşma bozukluklarında da tedavi amacıyla, toplu ve/veya bireysel olarak uygulanan disiplinler arası bir özel alan eğitimidir. Yani bireye, sesinin her türlü kullanımında doğru, güzel ve etkili olmasına ve ses sağlığını korumasına yönelik davranışların hedeflendiği bir alan eğitimidir.

Şarkı söyleme eğitimi; ses eğitiminin içinde yer alan, bireye her tür ve düzeydeki şarkıların tür ve müzik özelliklerine uygun olarak sesini, doğru, güzel ve etkili biçimde kullanabilmesine ilişkin davranışların kazandırıldığı ve şarkı öğretimini de kapsayan bir ses eğitimidir. Her tür ve düzeydeki müzik eğitiminde, özellikle genel ve “amatör” özengen müzik eğitimi verilen kurumlarda uygulanır. Müzik öğretmenliği programlarında da ileri düzeyde bir şarkı söyleme

eğitimi verilmektedir. Bir bakıma ses eğitiminin içindeki başka boyut, başka alt basamaktır.

şan eğitimi ise, yukarıda açıklandığı gibi, sesin dayanıklılık ve sağamlık kazanabilmesine ilişkin olan davranışların ve özellikle opera eserlerinin tür, müzik ve dönem özelliklerine uygun olarak sylenebilmesine yönelik davranışların hedeflendiği ileri düzey bir ses eğitimi türüdür. şan eğitimi de ses eğitimi alanı içinde bir boyuttur.

Eğitim fakültelerinin, yeni yapılanmadaki adıyla müzik ğretmenliği programı anabilim dallarında yıllardan beri verilen ses eğitimleri aslında, amaç, kapsam ve düzeyleri dikkate alındığında şarkı söyleme eğitimi olarak verilmektedir. Ancak bu dersin adı, ğretim programı ve yöntemleri doğru olarak ve açıkça saptanmadığından, değişik ad ve uygulamalarla arayışlar yaşanmış ve halen de yaşanmaktadır.

Oysa müzik ğretmeni adayına bireysel ses eğitimi dersinde, her tür ve düzeydeki şarkılar tür ve müzik özelliklerine uygun olarak ve sesini doğru kullanarak etkili ve güzel söyleme öğretilirken, sesini koruma yolları hakkında da bilgi verilmektedir.

Bu nedenle, bugüne kadar müzik ğretmeni yetiştirme programlarında yıllardır uygulanan ve şan, şan eğitimi, bireysel söyleme ve bireysel ses eğitimi gibi değişik adlarla bilinen dersin adı şarkı söyleme eğitimi olmalıdır.

Ses eğitimi alan dersleri içinde toplu ses eğitimi olarak yapılan “koro eğitimi”, ses ve dil bilim kurallarına uygun konuşma eğitiminin verildiği “diksiyon” veya “etkili ve güzel konuşma dersi” ile ses oluşumu, kullanılması ve korunmasına yönelik olarak verilen “ses fizyolojisi ve anatomisi” dersleri de bu alan içinde özellikle uygulanması gereken ses eğitimi boyutlarıdır.” (Töreyin,1999)

3. 4. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Önemi

Öncelikle Bireysel Ses Eğitimi dersi 1 sene olması nedeniyle büyük önem taşımakta ve konu dağılımı bakımından; vücudun yumuşatılması, nefes çalışmaları, dil ve konuşma kusurlarının düzeltilmesi, sesli harfler üzerinde çalışmalar, kolay vokalizler, okul şarkıları, halk türküleri ve küçük bir lied dağarını kapsamaktadır. Bu bağlamda bir öğrenci, ses eğitimini 4 sene boyunca sürdürmeyecekse, yani ana dalı şan değilse, burada belirtilen kapsam yalnızca küçük bir temel niteliğindedir. Bu durumda öğrenci, şan tekniğine dair yeterli bilgi sahibi olamadan, repertuarı tanımadan, yalnızca küçük liedler ve okul şarkıları öğrenerek mezun olmaktadır. Hâlbuki ilerideki müzik öğretmenliği mesleği süresince en çok ihtiyaç duyacağı çalgı kendi sesi olacaktır. Bir müzik öğretmenin başta gelen yardımcısı, aracı sesidir. Ses“İnsan sesi ve ses organı, müzik yapma ve yaratmada an doğal, en kullanışlı, en yetkin ve en etkili araçtır.” (Uçan,1994) Mesleğe başladığı andan itibaren de ortalama 20-25 yıl boyunca sesini kullanacağını düşünürsek ses eğitiminin 1 seneye sınırlı kalması oldukça düşündürücüdür. Kısacası okul müziğinde esas olan ses müziğidir. Okullarda müzik eğitimi verecek öğretmenlerin ses eğitimiyle ilgili doğru ve yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir.

Gerek Ağısl gerekse genel lise çıkışlı öğrenciler, çalgı eğitimi için biraz gecikmiş olsalar da ses eğitimi açısından en elverişli yaşadılar. Bilindiği gibi ergenlik döneminde ses oturmadığı için ses eğitimi çalışmaları ağır ilerlemektedir. Öğrenci tam olarak bu dönemi atlattıktan sonra ses eğitimine başlayabilir. Özellikle Ağısl öğrencileri, seslerini lise yıllarında yanlış kullanmalarından, fazla zorlamalarından kaynaklanan sorunlar yaşamakta olup hasarlı seslerle lisans eğitimlerine başlamaktadırlar. Bireysel Ses Eğitimi dersi onlar için bir dönüm noktası olmalı, yanlış pozisyonlarını düzeltme, seslerini onarma imkânı vermelidir. Bu bağlamda ses eğitmenine büyük görev düşmektedir. Soyut kavramlara dayanan bu derste öğrenciye yol gösterici olmalı,

eğiteceği sesi iyi tanımalı ve o sesin özelliklerine uygun tekniklerle eğitimini sürdürmelidir.

3. 5. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Uygulanma Durumu

“Ses eğitimi alan dersleri”, yapılan son değişikliklerle sadece birinci yıl (ilk iki dönem) haftada iki saat/iki öğrenciyle uygulanması önerilen, yalnızca iki dönemlik “bireysel ses eğitimi” ve ikinci yıl (üçüncü dönemde) başlayıp son sınıfta biten, haftada iki saatlik “koro” dersleriyle sınırlandırılmış ve boyutsuz, yüzeysel dersler haline getirilmiştir.

Oysa müzik eğitimcisinin en önemli öğretim aracı olan “sesini, bütün yaşamı süresince, doğru, güzel ve etkili olarak kullanabilme” genel amacına yönelik verilen ses eğitiminin, müzik öğretmeni adayına tüm alt basamaklarıyla (değişik boyutlarıyla) ve ayrıntılarıyla öğretilmesi gerekir.

Diğer taraftan, bireysel ses eğitimi programının yalnızca “bir yıl ve haftada iki saat/iki öğrenci olarak” uygulanan yöntemi de sakıncalı ve yetersizdir. Çünkü eğitimin niteliğinde “süreç” çok önemlidir. Programda belirlenen hedeflere ulaşılması ancak, her eğitim alanı için değişkenlik gösteren, farklı eğitim süreçlerinin nitelik ve yeterliliğiyle olanaklıdır.

Önceki programlarda haftada bir saat/iki öğrenci olarak iki yıla (dört döneme) dağıtılan bireysel söyleme dersi, yeni programda haftada iki saat/iki öğrenci olarak önerilmiş ve sadece bir yıla sıkıştırılmıştır. Görünüşte haftalık ders saati süresi artırılmış gibi ise de aslında, dört yıllık müzik öğretmenliği eğitiminin toplam sürecine bakıldığında, bu uygulamayla bireysel ses eğitimi derslerindeki sürenin ne kadar daraltılmış ve yetersiz duruma getirilmiş olduğu görülecektir.” (Töreyin, 1999)

3. 6. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Nitelikleri

3. 6. 1. Öğretim Programı Açısından

Müzik öğretmenliği programı anabilim dalında uygulanmakta olan şarkı söyleme eğitimi dersleri tanımsal programlarla verilmektedir. Buna bağlı olarak süre ve krediler düzeyinde kalan ortak program anlayışı, değişik fakültelerin güzel sanatlar eğitimi bölümlerindeki farklı uygulamalar yanında, aynı birimlerde bile farklı öğretim süreçlerine ve ölçme değerlendirmelere neden olmaktadır (Töreyin, 1999).

3. 6. 2. Amaçlar Açısından

Müzik öğretmenliği programının genel amacı belli olsa da, şarkı söyleme dersinin düzey ve kapsamı açıklıkla saptanmadığı için hedef ve hedef davranışlarda belirsizlikler vardır. Bu da özellikle ölçme ve değerlendirmelerde sağlıklı olmayan uygulamalara neden olmaktadır (Töreyin, 1999).

3. 6. 3. İlkeler ve Yöntemler Açısından

Yapılan araştırmalar, söz konusu dersin “ilke ve yöntemlerinin yeterince belirlenmediği ve ilgili uzmanların ortak ilke ve yöntemlerde buluşamadıklarını” göstermektedir (Töreyin, 1998). Dolayısıyla şarkı söyleme eğitiminin ilke ve yöntemlerinin de gözden geçirilerek, müzik öğretmenliği genel amacına uygun ilke ve yöntemler oluşturulması gerekmektedir (Töreyin, 1999).

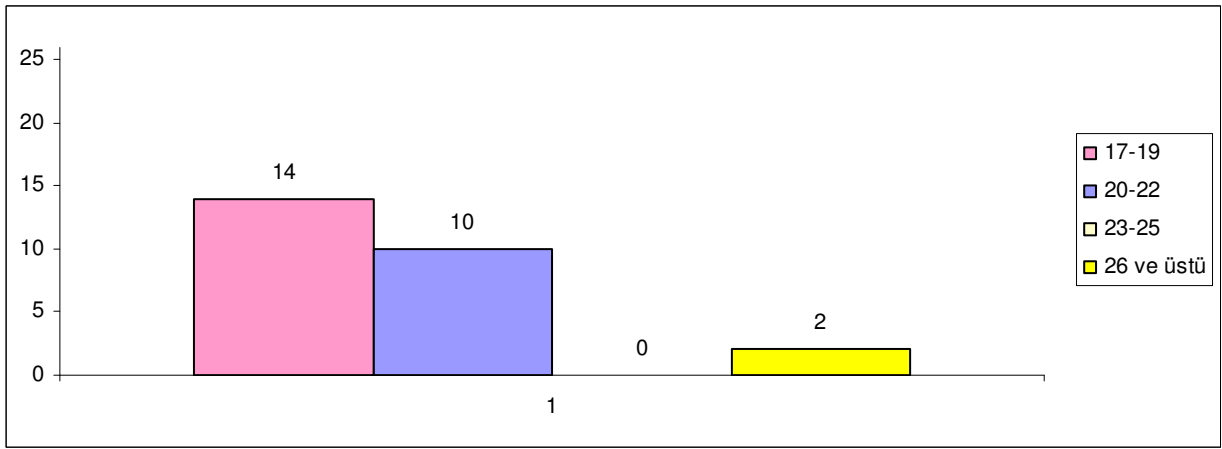
BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, toplanmış olan verilerin, araştırmanın problemi çerçevesinde çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir

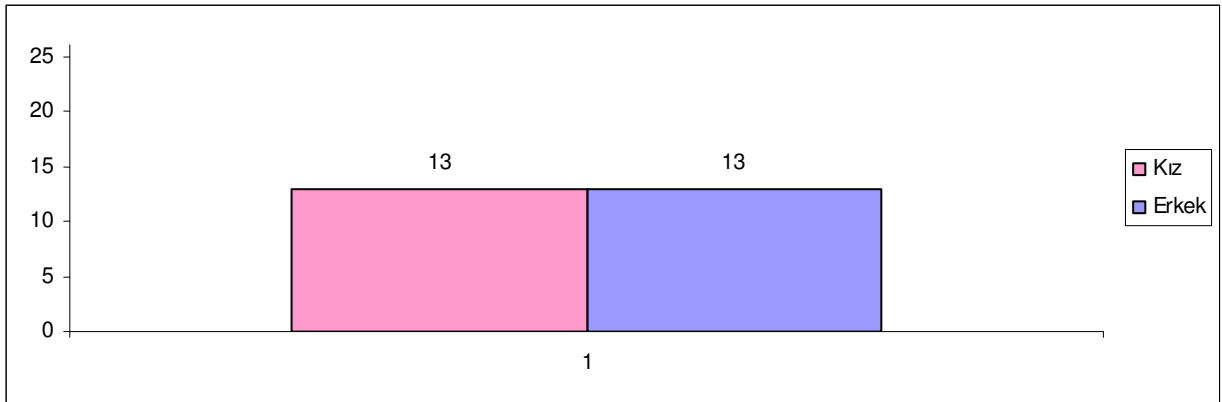
4. 1. Konya Bulguları:

4. 1. 1. Öğrencilerin Yaş Durumu

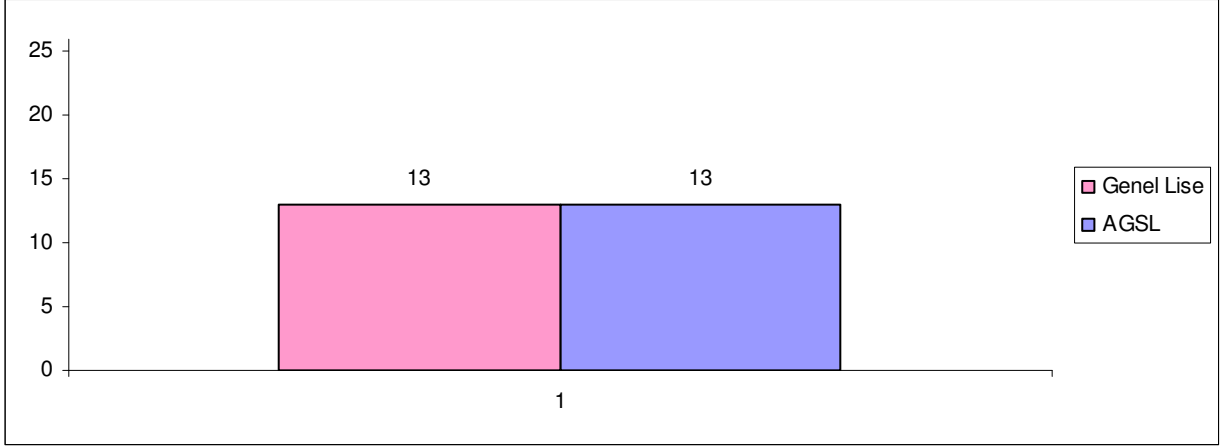
Öğrencilerin %54'ü 17- 19, %38'i 20- 22, %8'i 26 ve üstü yaş grubundadır. 23- 25 yaş grubunda ise hiç öğrenci bulunmamaktadır.

4. 1. 2. Öğrencilerin Cinsiyet Durumu

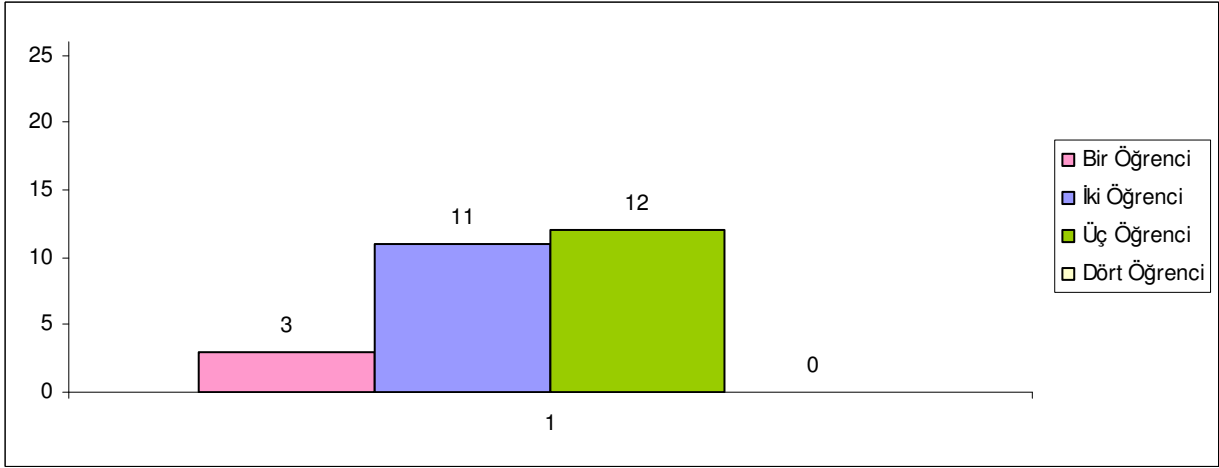
Kız ve erkek öğrenci sayısı eşit olup; %50'dir.

4. 1. 3. Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Durumu

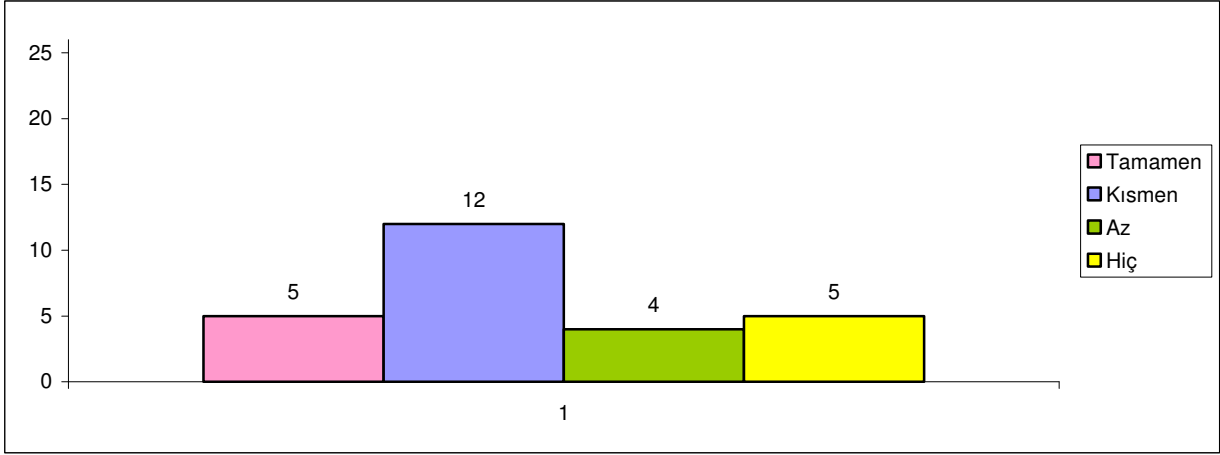
Genel lise ve Agsl çıkışlı öğrencilerin sayısı eşit olup; %50'dir.

4. 1. 4. Birlikte Derse Giren Öğrencilerin Sayı Durumu

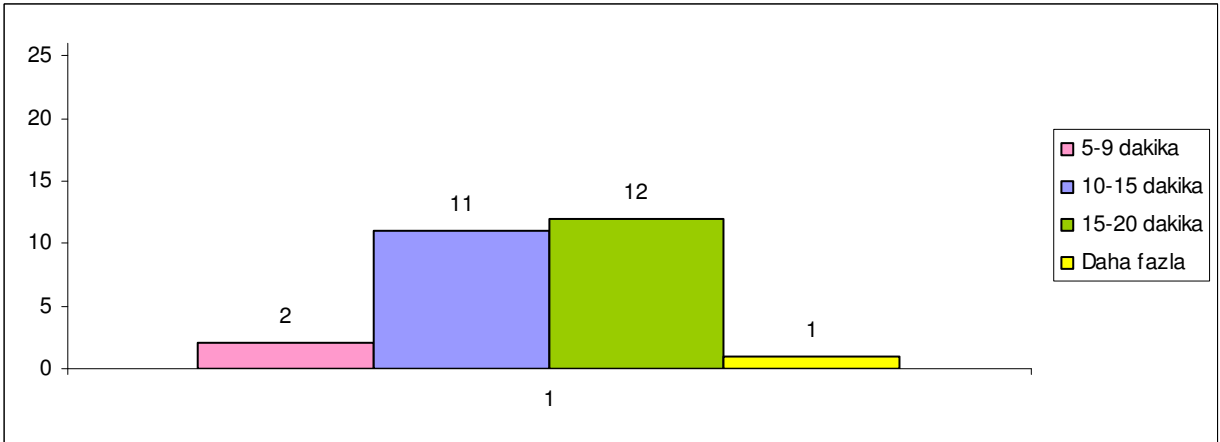
Öğrencilerin %12'si birebir, %42'si 2'şer, %46'sı 3'erli gruplar halinde ders işlemektedir. 3'ten fazla öğrenciyle ders işlenmemektedir.

4. 1. 5. Birebir Yapılmayan Dersin Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

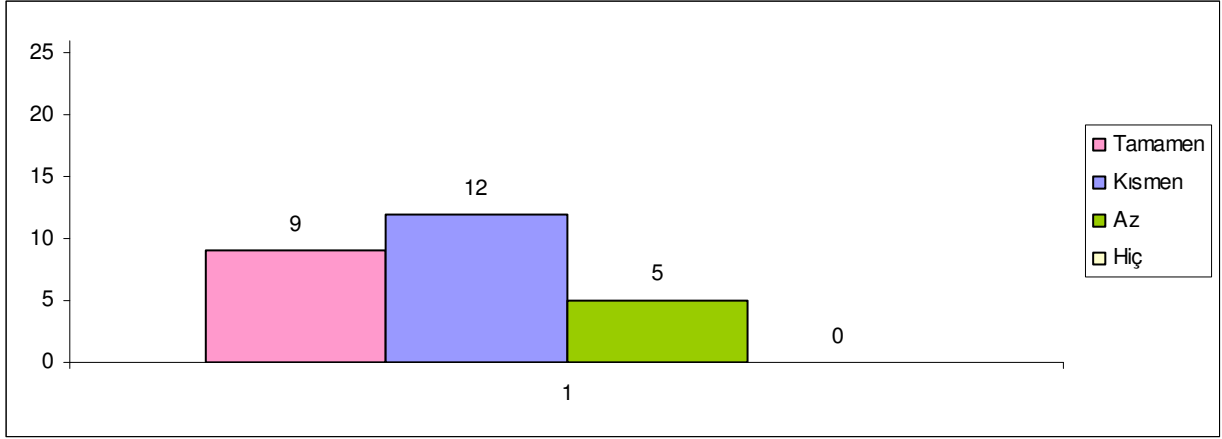
Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi dersi, öğrencilerin %19'unu tamamen, %46'sını kısmen, %16'sını az etkilemekte, %19'unu ise hiç etkilememektedir.

4. 1. 6. Ses- Nefes Egzersizlerine Ayrılan Süre Durumu

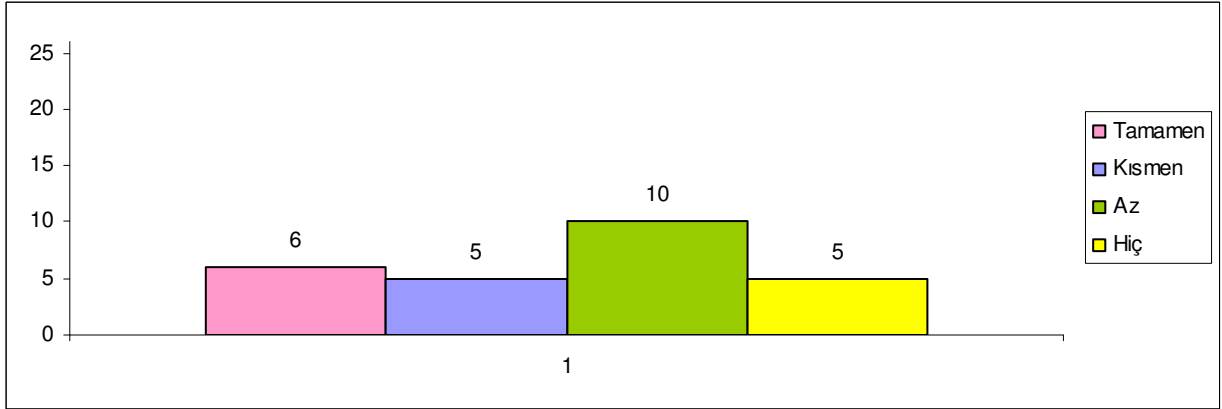
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süreyi, öğrencilerin %8'i 5-9 dakika, %42'si 10-15 dakika, %46'sı 15-20 dakika olarak belirtmişlerdir. Daha fazla zaman ayrıldığını söyleyen öğrenciler ise %4'tür.

4. 1. 7. Ses-Nefes Egzersizlerine Ayrılan Sürenin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

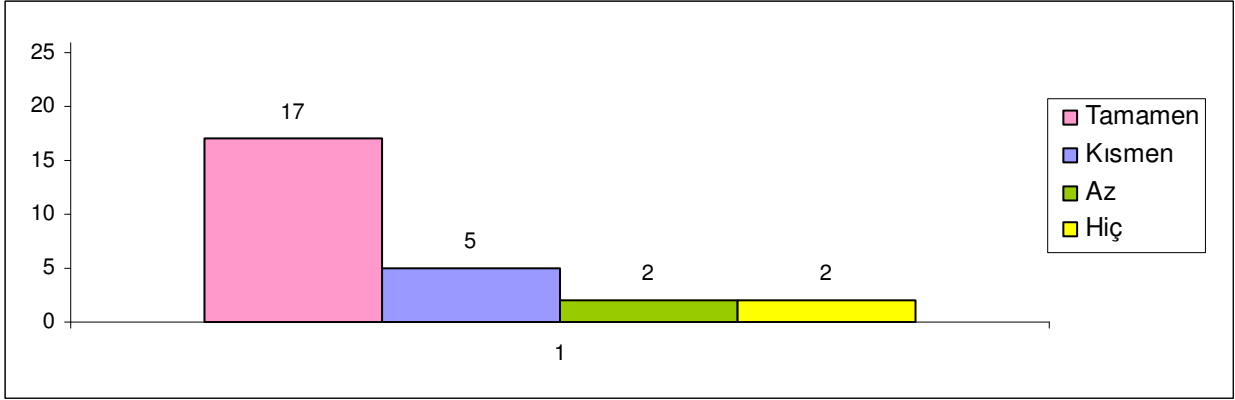
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre, öğrencilerin %35'ine göre tamamen, %46'sına göre kısmen, %19'una göre az yeterlidir.

4. 1. 8. Haftalık Ders Saatinin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

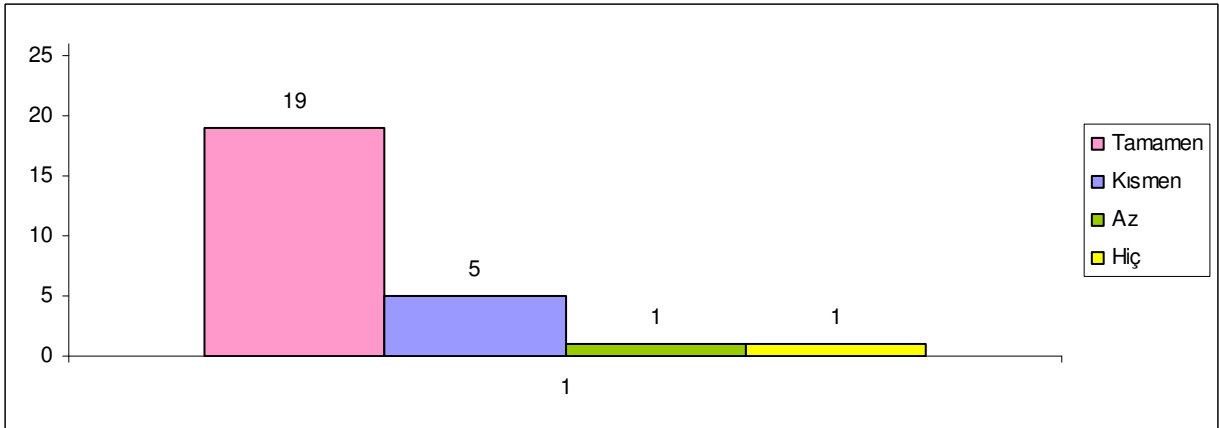
Bireysel Ses Eğitimi dersi, ders saati bakımından öğrencilerin %23'üne göre tamamen, %19'una göre kısmen, %39'una göre az yeterli, %19'una göre ise hiç yeterli değildir.

4. 1. 9. İlgili Öğretim Elemanının, Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

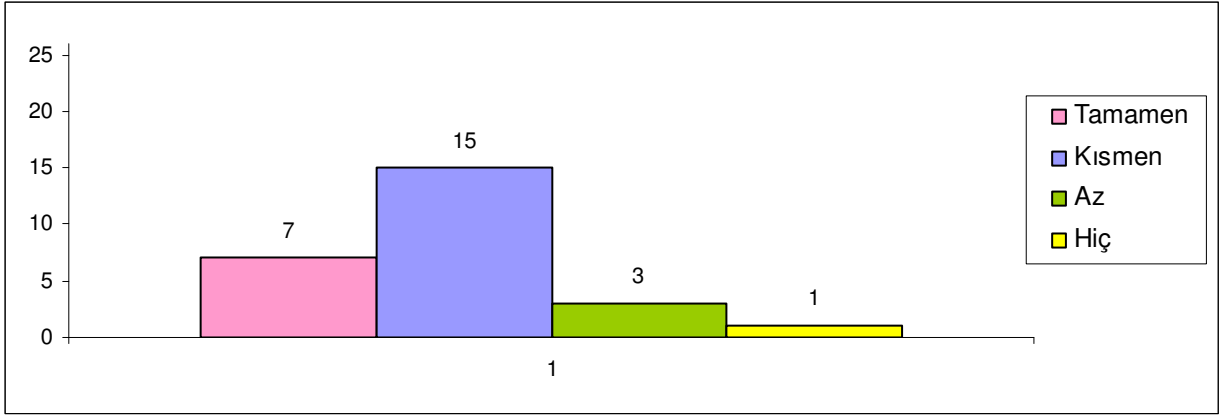
İlgili öğretim elemanı, öğrencilerin %65'inin başarısını tamamen, %19'ununkini kısmen, %8'ininkini az etkilemekte, %8'ininkini ise hiç etkilememektedir.

4. 1. 10. Öğretmen- Öğrenci İlişkisinin Durumu

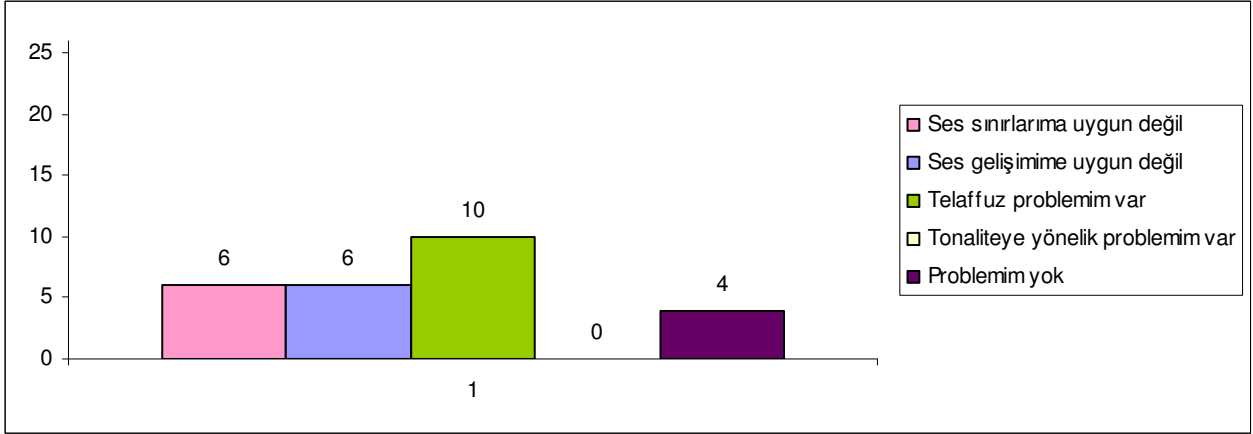
Bireysel Ses Eğitimi dersindeki öğretmen-öğrenci ilişkisini, öğrencilerin %73'ü tamamen, %19'u kısmen, %4'ü az olumlu bulmakta ve yine %4'ü ise hiç olumlu bulmamaktadır.

4. 1. 11. Ses Türlerinin Belirlenmesi Durumu

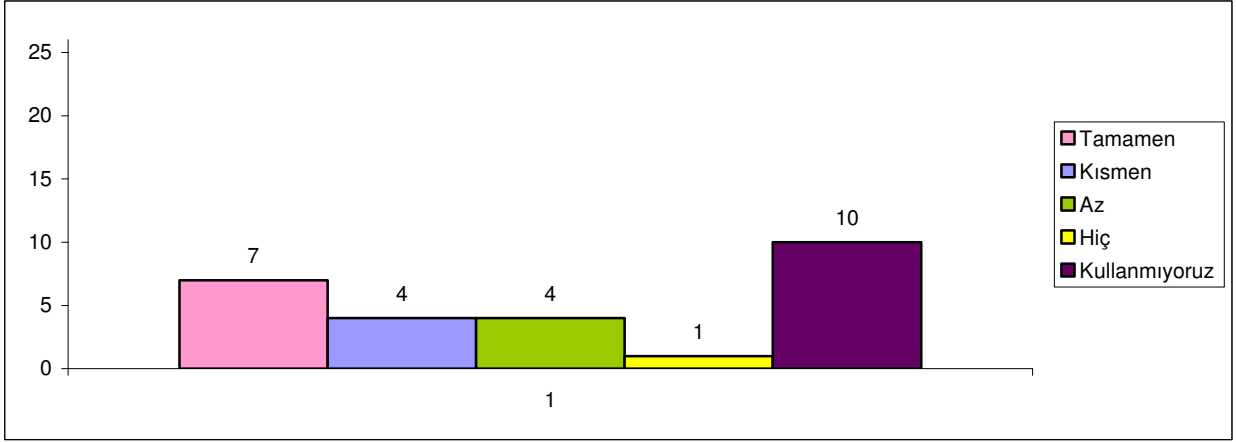
Kendi ses türleri, öğrencilerin %27'sine göre tamamen, %58'ine göre kısmen, %11'ine göre az oranda doğru, %4'üne göre ise hiç doğru tespit edilmemiştir.

4. 1. 12. Öğrencilerin Eserlere Yönelik Problem Durumu

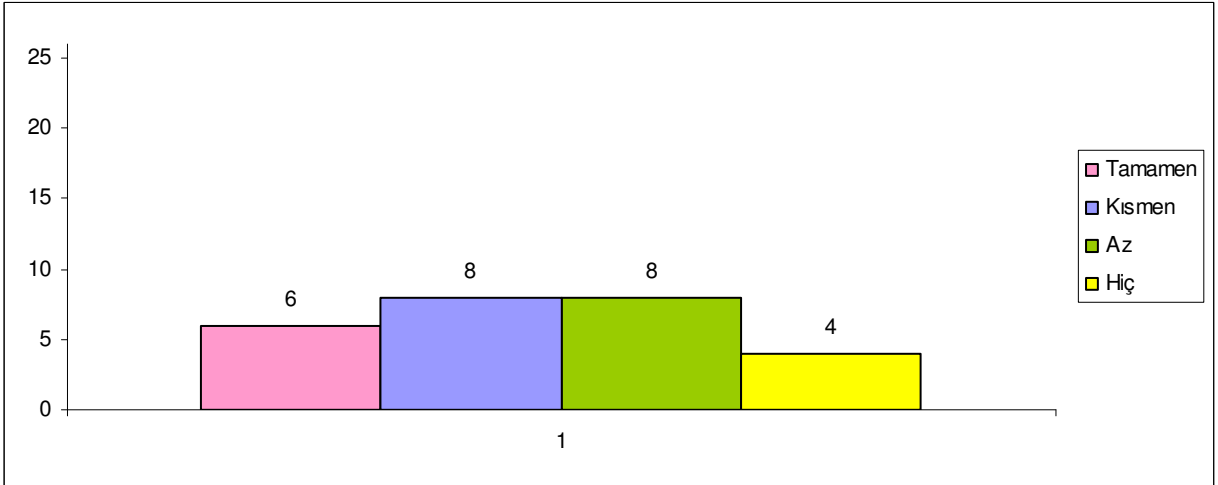
İlk yıl uygulanan repertuar, öğrencilerin % 23'ünün ses sınırlarına, yine %23'ünün ise ses gelişimine uygun değil. Telaffuz problemi olan öğrenciler %39'dur. Problemi olmayan öğrencilerin oranı ise %15'tir.

4. 1. 13. 50 Concone- Vaccai gibi Metodların Öğrencilerin Ses Gelişimlerini Etkileme Durumu

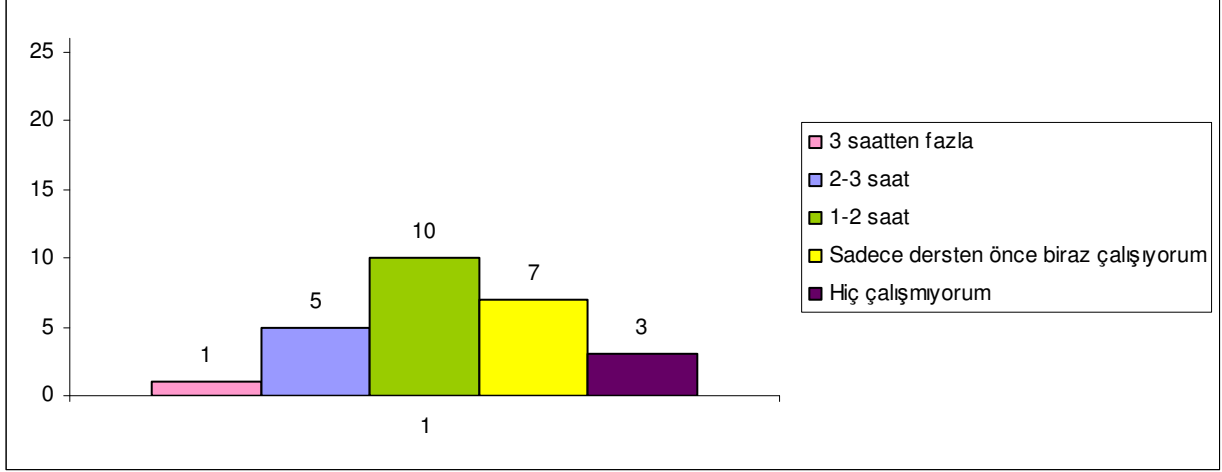
50 Concone-Vaccai gibi metodlar, öğrencilerin %27'sini tamamen, %15'ini kısmen, yine %15'ini az olumlu etkilemekte, %4'ünü hiç olumlu etkilememektedir. Bu metodları kullanmadıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %39'dur.

4. 1. 14. Öğrencilerin, Ses Egzersizlerini Piyanoda Çalma-Uygulama Durumu

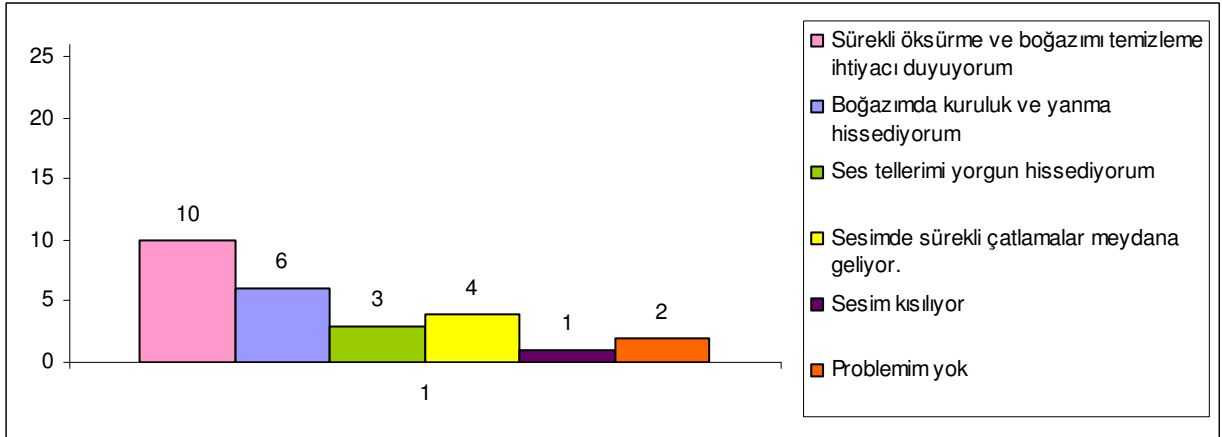
Ders dışında ses egzersizlerini piyanoyla, öğrencilerin %23'ü tamamen, %31'i kısmen, %31'i ise az uygulayabilmekte, %15'i ise hiç uygulamamaktadır.

4 .1. 15. Öğrencilerin Haftalık Çalışma Saati Durumu

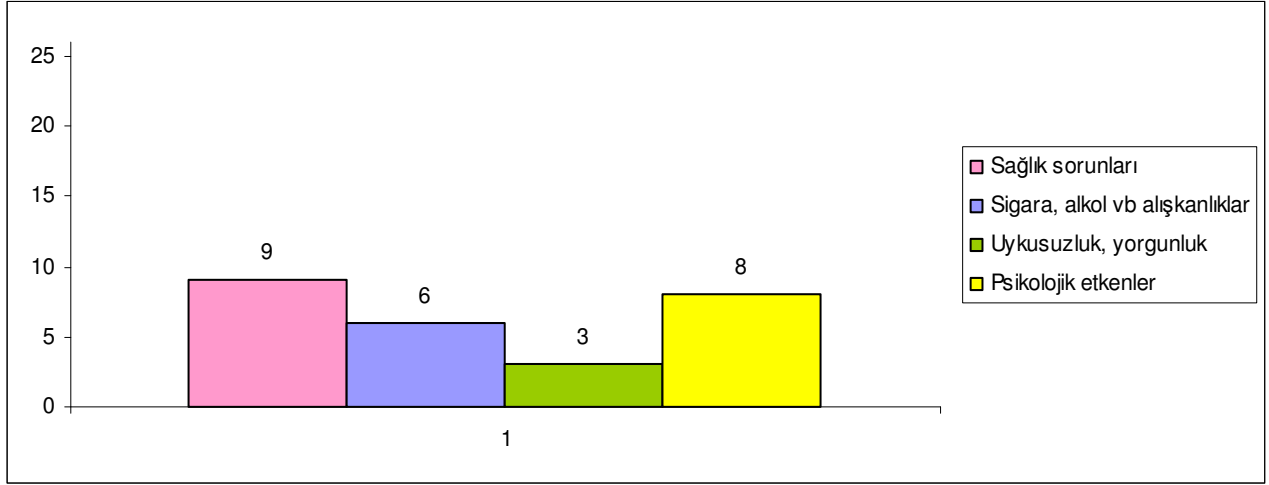
Ders dışında, öğrencilerin %4'ü haftada 3 saatten fazla, %19'u 2-3 saat, %38'i 1-2 saat, %27'si sadece dersten önce biraz çalışmakta, %12'si ise hiç çalışmamaktadır.

4. 1. 16. Öğrencilerin, Uygulanan Ses Egzersizlerine Yönelik Görüşleri

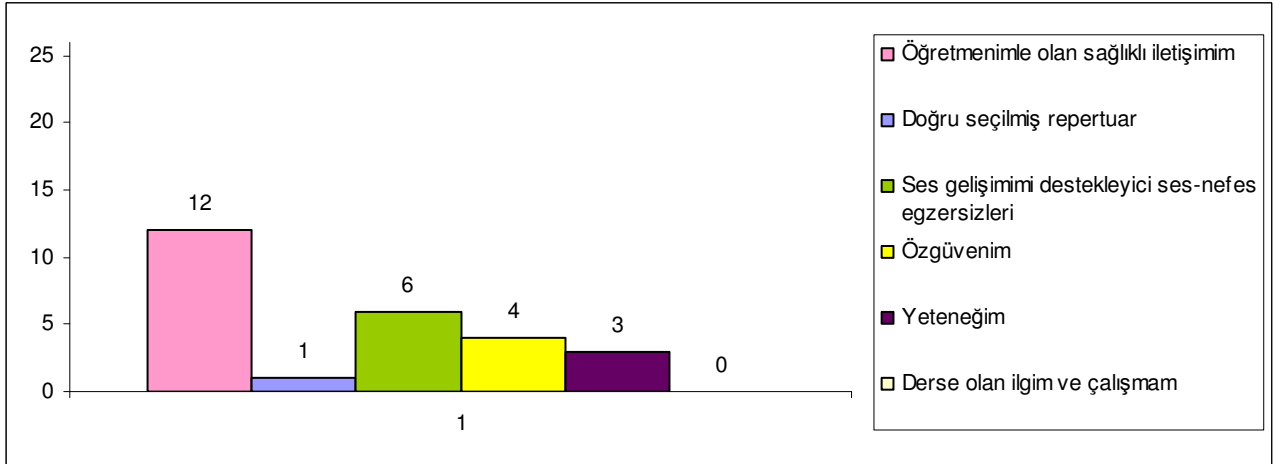
Bireysel Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında, öğrencilerin %38'i öksürme ve sürekli boğazını temizleme ihtiyacı hissetmekte, %23'ü boğazında kuruluk ve yanma hissetmekte, %12'si ses tellerini yorgun hissetmekte, %15'inin sesinde sürekli çatlama meydana gelmekte, %4'ünün sesi kısılmaktadır. %8'inin ise herhangi bir problemi yoktur.

4. 1. 17. Öğrencilerin, Başarılarını Olumsuz Yönde Etkileyen Kişisel Faktörlere Yönelik Görüşleri

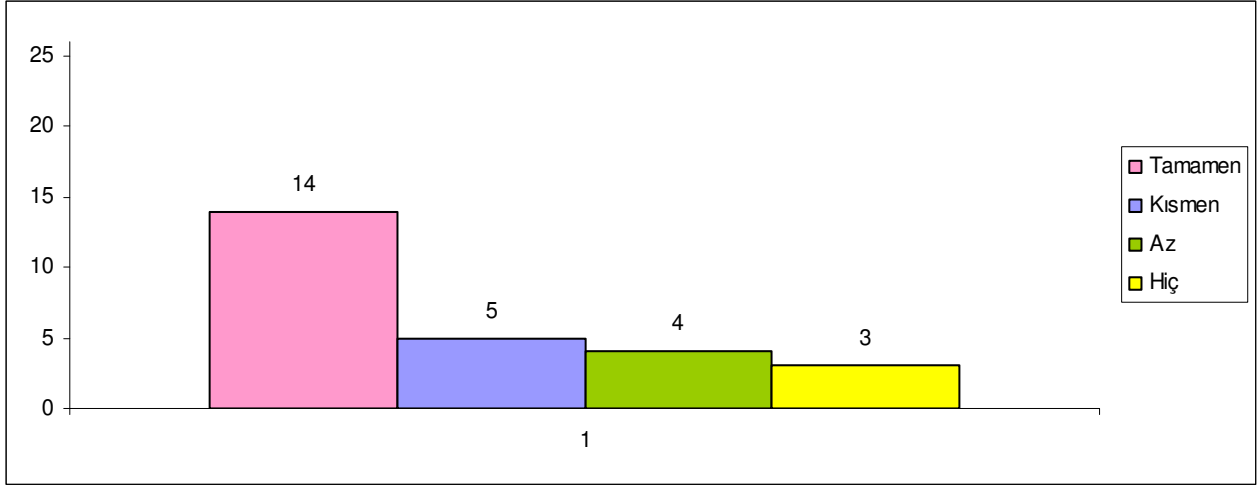
Öğrencilerin %35'inin sesini sağlık sorunları (farenjit-larenjit vb.), %23'ünü sigara-alkol vb alışkanlıklar, %11'ini uykusuzluk-yorgunluk (fizyolojik etkenler), %31'ini ise psikolojik faktörler (stres-heyecan vb.) olumsuz yönde etkilemektedir.

4. 1. 18. Öğrencilerin, Başarılarını Olumlu Yönde Etkileyen Faktörlere Yönelik Görüşleri

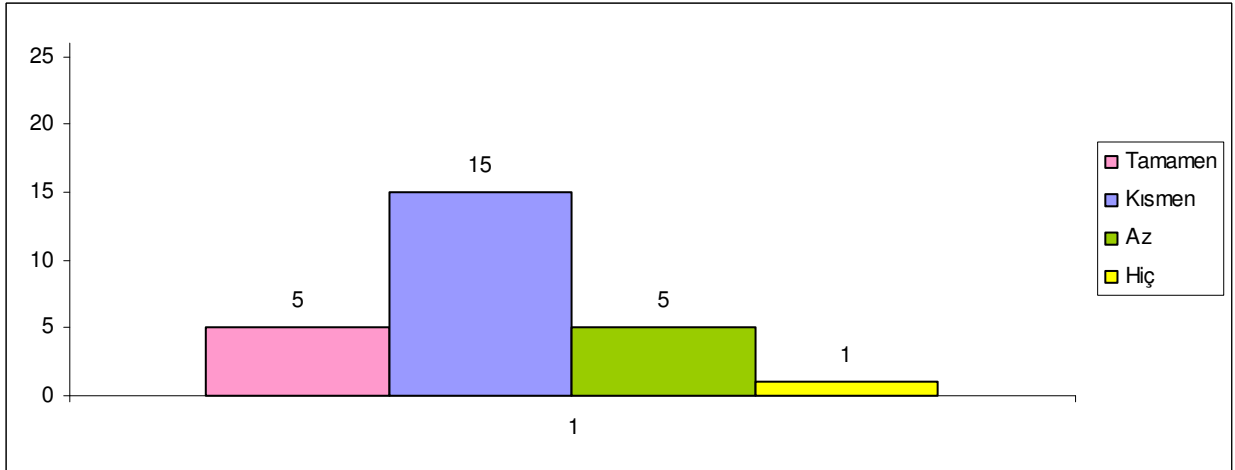
Öğrencilerin %46'sının başarısını ilgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişimi, %4'ünü doğru seçilmiş repertuar, %23'ünü ses gelişimini destekleyici ses-nefes egzersizleri, %15'ini özgüveni, %12'sini yeteneği, olumlu yönde etkilemektedir.

4. 1. 19. Öğrencilerin Sınavlarda Eserleri Piyano Eşliğiyle Seslendirme Durumu

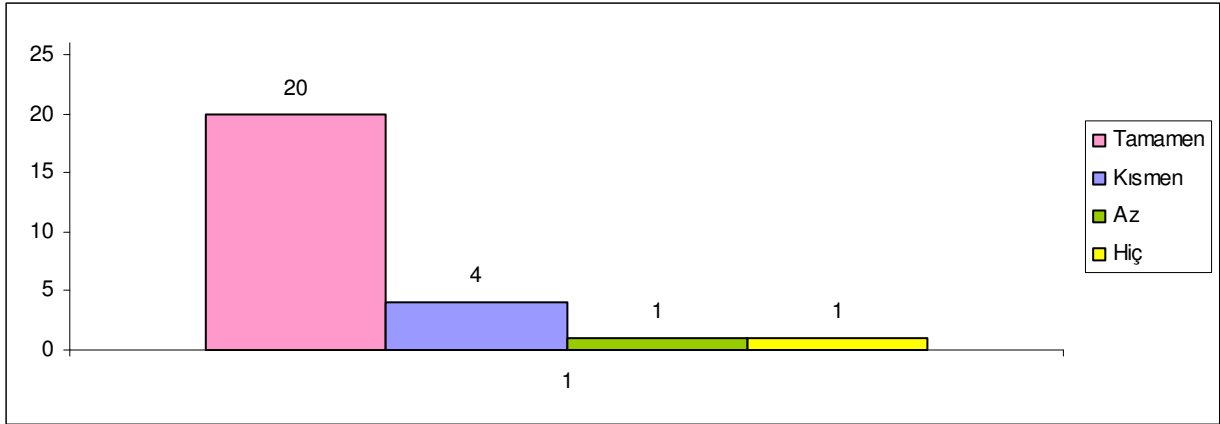
Bireysel Ses Eğitimi dersi sınavlarında eserleri, öğrencilerin %54'ü tamamen, %19'u kısmen, %15'i az oranda piyano eşliğiyle seslendirmektedir. %12'si ise hiç piyano eşliğiyle seslendirmemektedir.

4. 1. 20. Öğrencilerin, Piyano Eşliği Olmadan Seslendirdikleri Eserlerin Başarılarını Etkileme Durumu

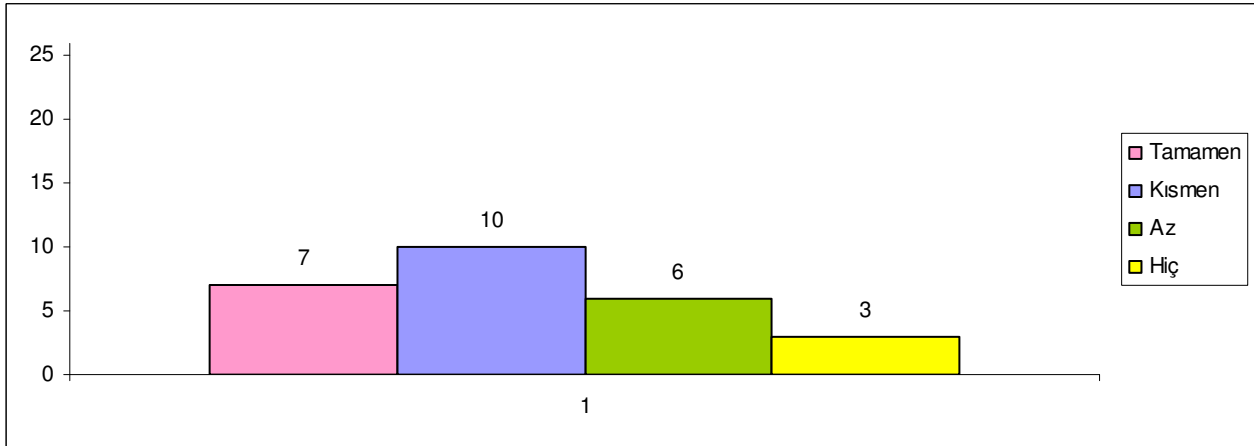
Sınavlarda piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler, öğrencilerin %19'unun başarısını tamamen, %58'ini kısmen, %19'unu az etkilemektedir. %4'ünü ise hiç etkilememektedir.

4. 1. 21. Dinleti vb. Etkinliklerde Verilen Eser Seslendirme Görevinin Öğrencilerin Derse Olan İlgisini Etkileme Durumu

Dinleti, konser vb. etkinliklerde solo eser seslendirme görevi verildiğinde, öğrencilerin %77'sinin derse olan ilgisi tamamen, %15'inin kısmen, %4'ünün az oranda artmaktadır. Yine %4'ünün ise ilgisi hiç artmamaktadır.

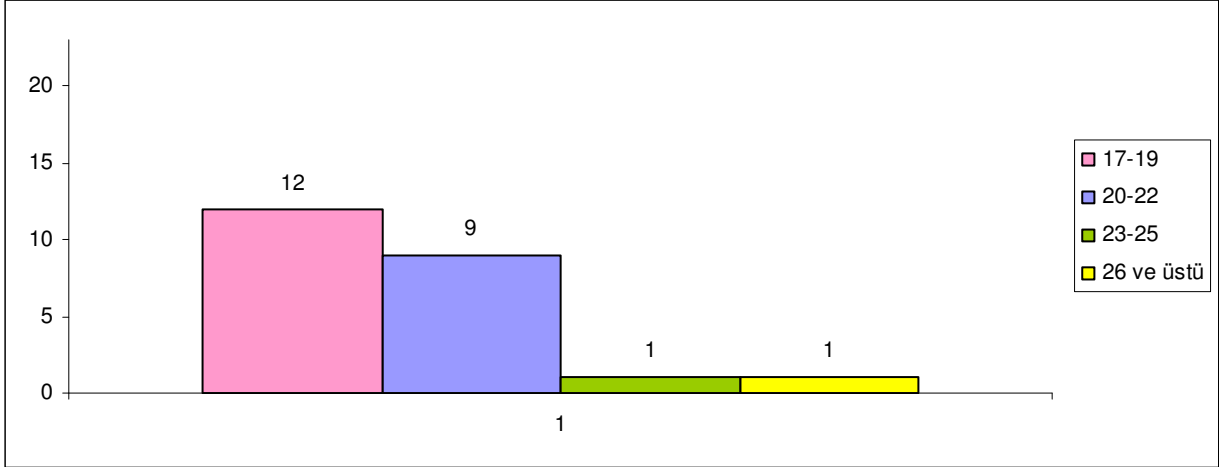
4. 1. 22. Öğrencilerin, Bireysel Ses Eğitimi Dersinin, Müzik Öğretmenliğinin Gereksinimlerini Karşılacak Donanımı Sunmasına Yönelik Görüşleri

Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı, öğrencilerin %27'sine göre tamamen, %38'ine göre kısmen, %23'üne göre ise az oranda sunmaktadır. %12'sine göre ise hiç sunmamaktadır.

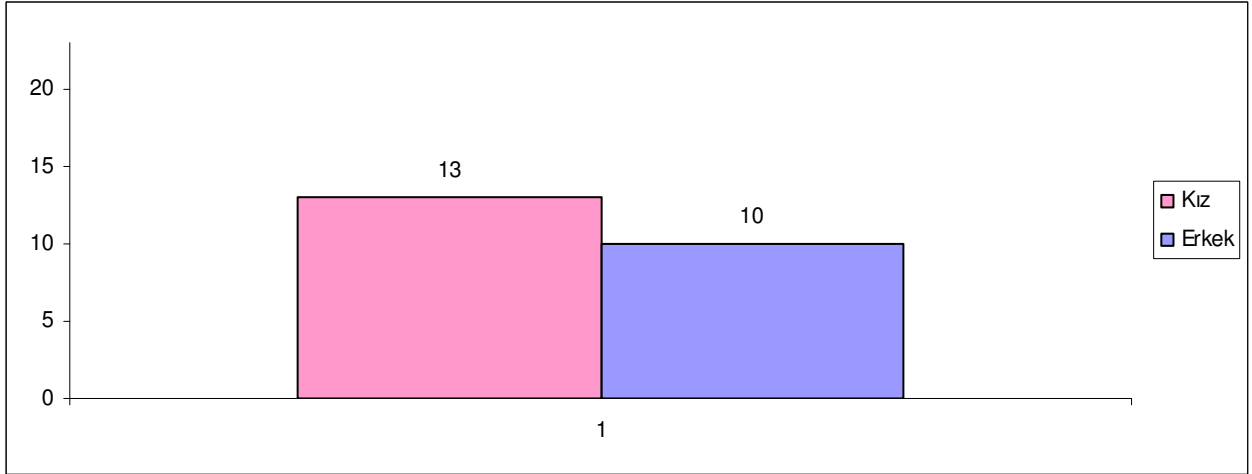
4. 2. Van Bulguları

4. 2. 1. Öğrencilerin Yaş Durumu

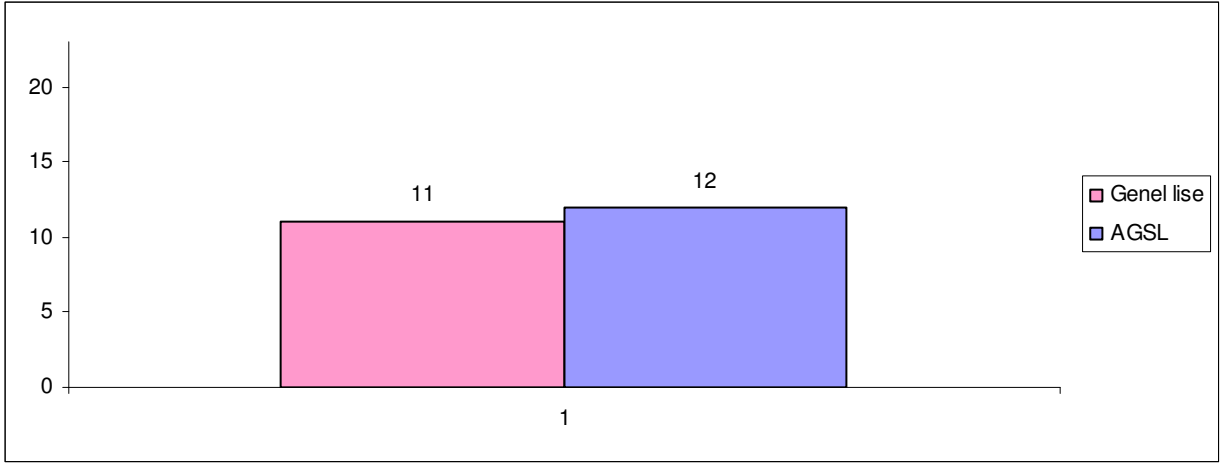
Öğrencilerin %52'si 17- 19, %40'ı 20- 22, %4'ü 23- 25 yaş grubundadır. Yine %4'ü 26 ve üstü yaş grubunda bulunmaktadır.

4. 2. 2. Öğrencilerin Cinsiyet Durumu

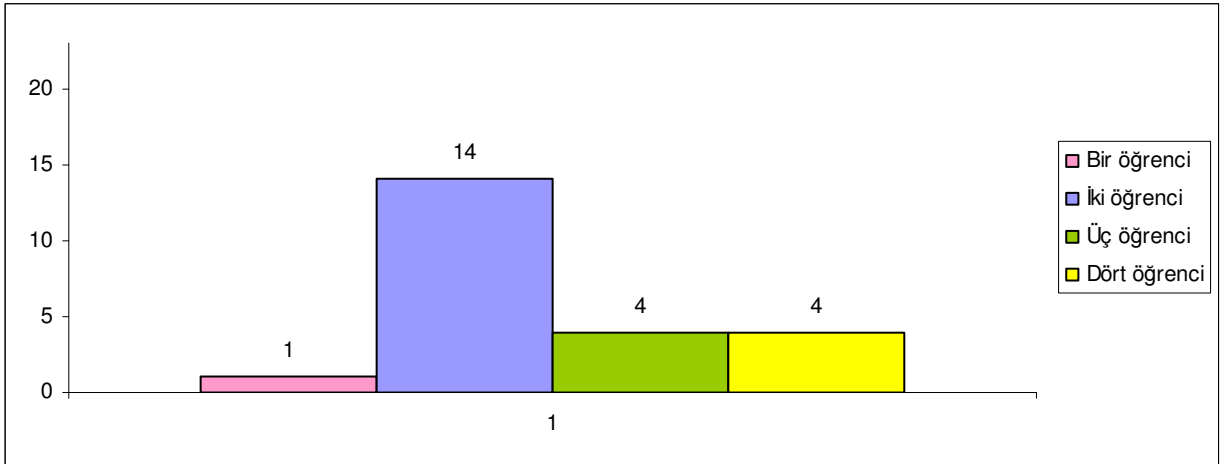
Kız öğrencilerin oranı %57, erkeklerinki ise %10'dur.

4. 2. 3. Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Durumu

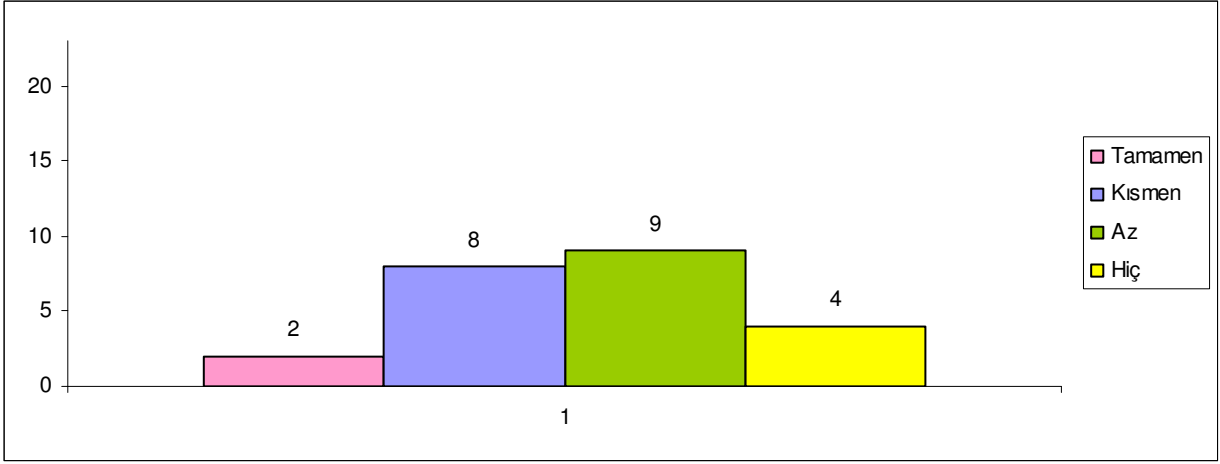
Öğrencilerin %48'i genel lise, %52'si ise Agsl çıkışıdır.

4. 2. 4. Birlikte Derse Giren Öğrencilerin Sayı Durumu

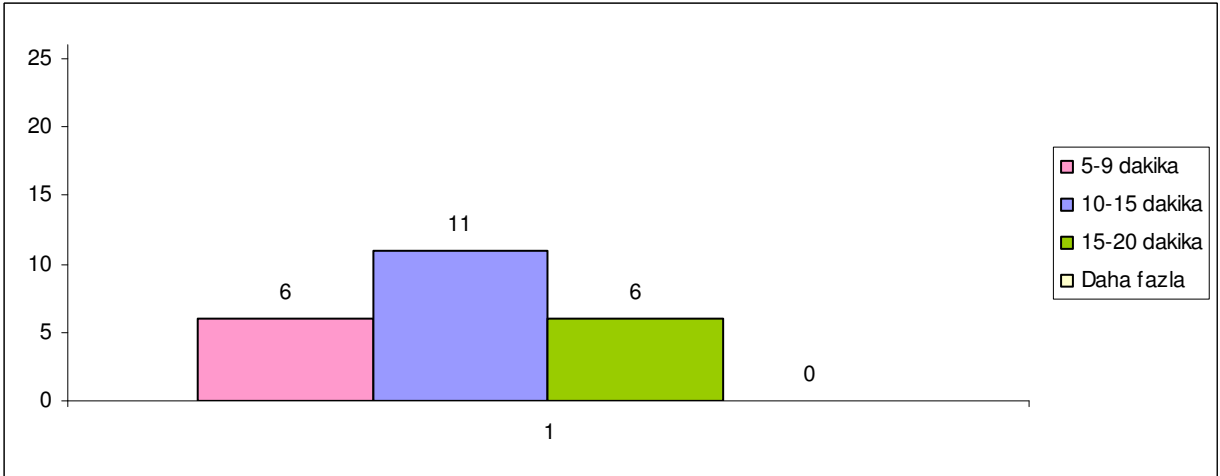
Öğrencilerin %5'i birebir, %61'i 2'şer, %17'si' 3'er ve yine %17'si 4 ve daha fazla öğrenciyle ders işlemektedir.

4. 2. 5. Birebir Yapılmayan Dersin Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

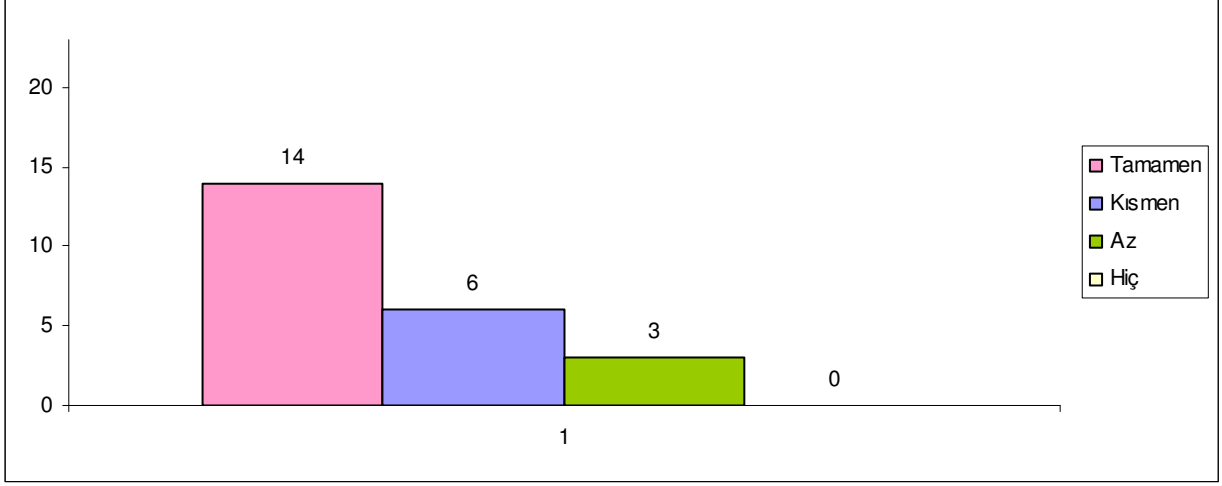
Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi dersi, öğrencilerin %9'unu tamamen, %35'ini kısmen, %39'unu az etkilemekte, %17'sini ise hiç etkilememektedir.

4. 2. 6. Ses- Nefes Egzersizlerine Ayrılan Süre Durumu

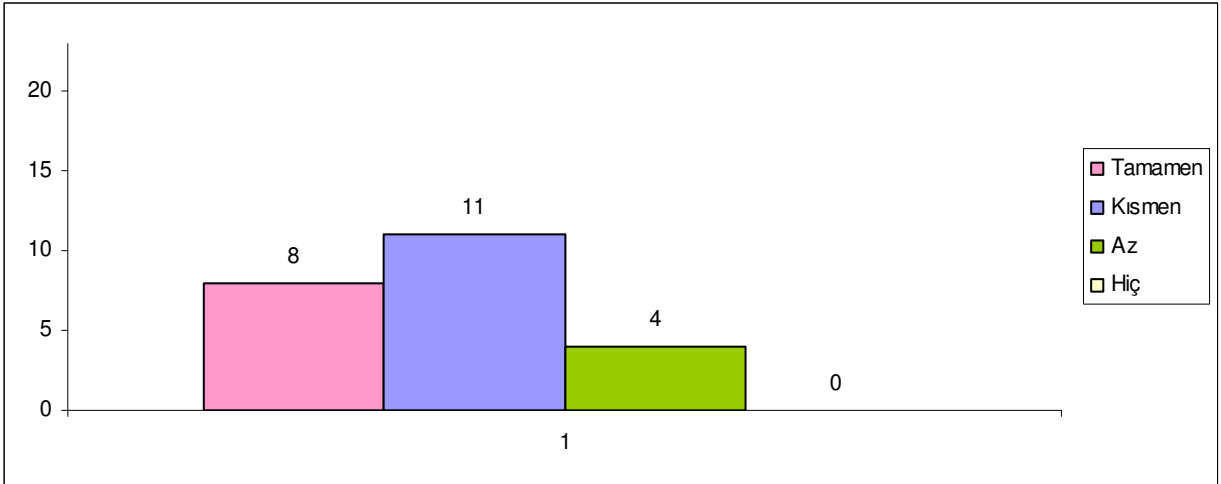
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süreyi, öğrencilerin %26'sı 5-9 dakika, %48'i 10-15 dakika, %26'sı 15-20 dakika olarak belirtmişlerdir.

4. 2. 7. Ses-Nefes Egzersizlerine Ayrılan Sürenin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

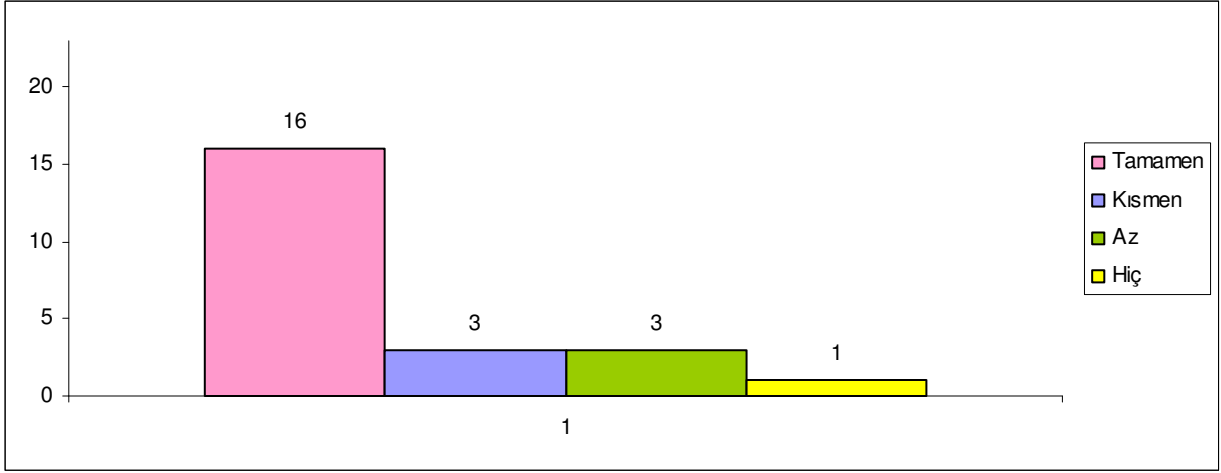
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre, öğrencilerin %61'ine göre tamamen, %26'sına göre kısmen, %13'üne göre az yeterlidir.

4. 2. 8. Haftalık Ders Saatinin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

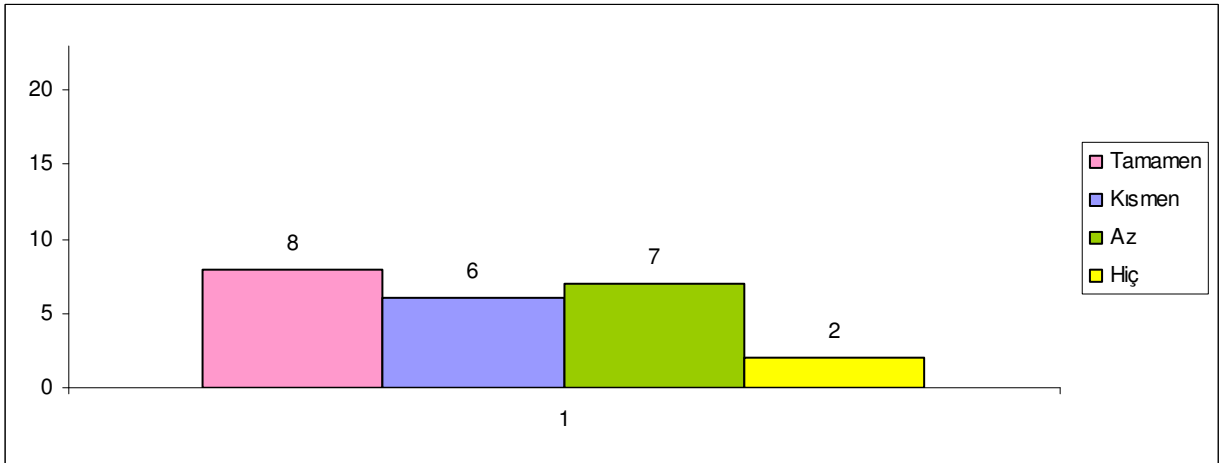
Bireysel Ses Eğitimi dersi, ders saati bakımından öğrencilerin %35'ine göre tamamen, %48'ine göre kısmen, %17'sine göre az yeterlidir.

4. 2. 9. İlgili Öğretim Elemanının, Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

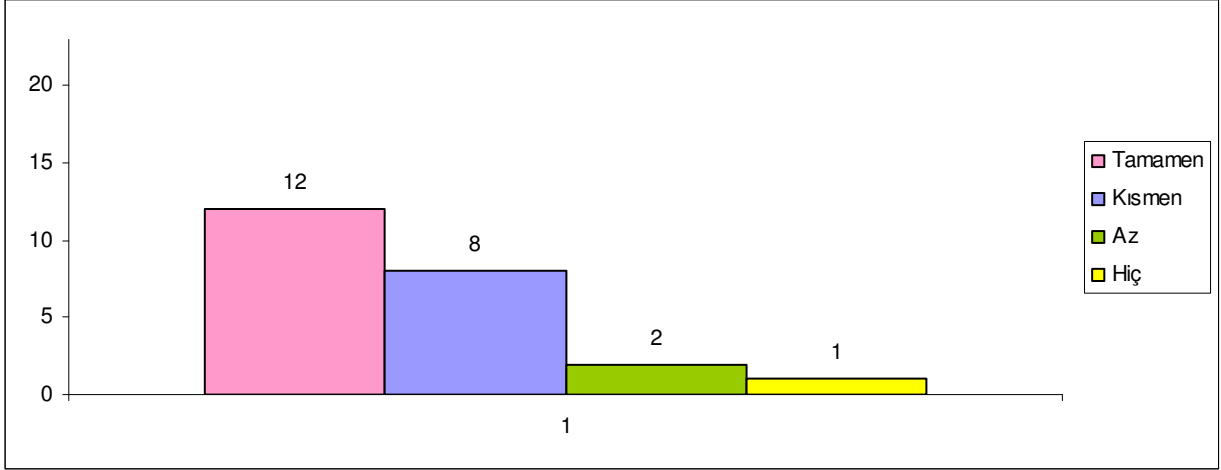
İlgili öğretim elemanı, öğrencilerin %70'inin başarısını tamamen, %13'ünününü kısmen, yine %13'ünününü az etkilemekte, %4'ünününü ise hiç etkilememektedir.

4. 2. 10. Öğretmen- Öğrenci İlişkisinin Durumu

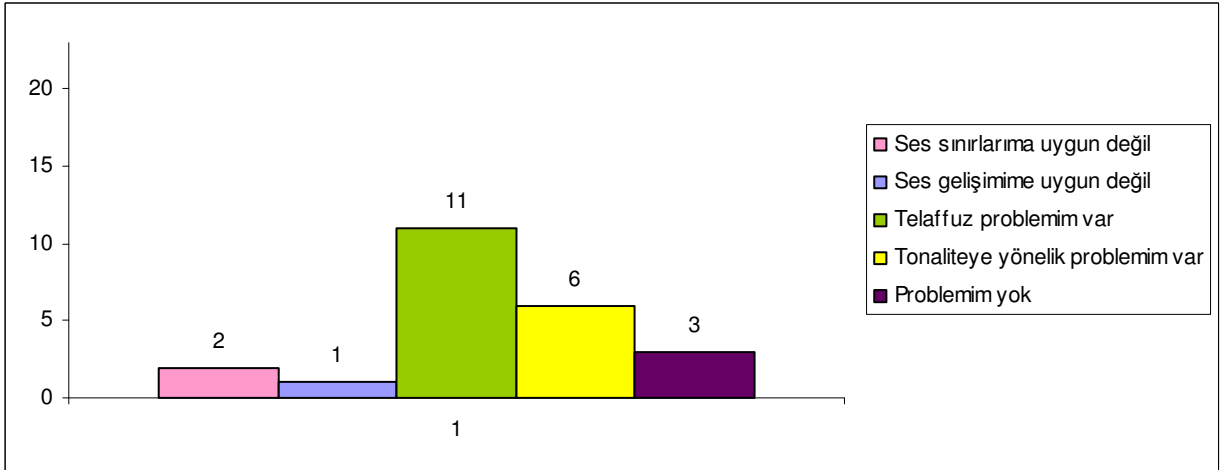
Bireysel Ses Eğitimi dersindeki öğretmen-öğrenci ilişkisini, öğrencilerin %35'i tamamen, %26'sı kısmen, %30'u ise az olumlu bulmakta ve %9'u ise hiç olumlu bulmamaktadır.

4. 2. 11. Ses Türlerinin Belirlenmesi Durumu

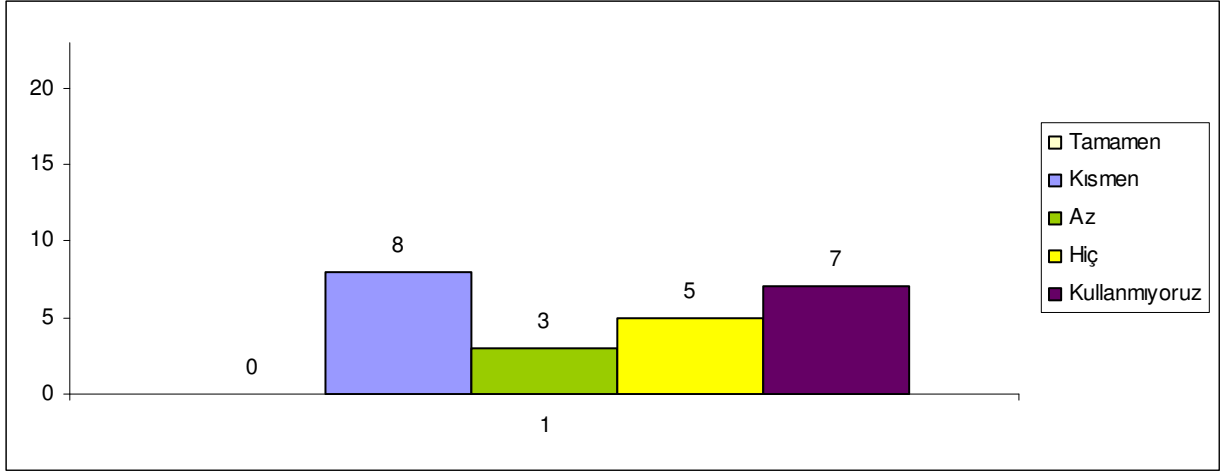
Kendi ses türleri, öğrencilerin %52'sine göre tamamen, %35'ine göre kısmen, %9'una göre az doğru, %4'üne göre ise hiç doğru tespit edilmemiştir.

4. 2. 12. Öğrencilerin Eserlere Yönelik Problem Durumu

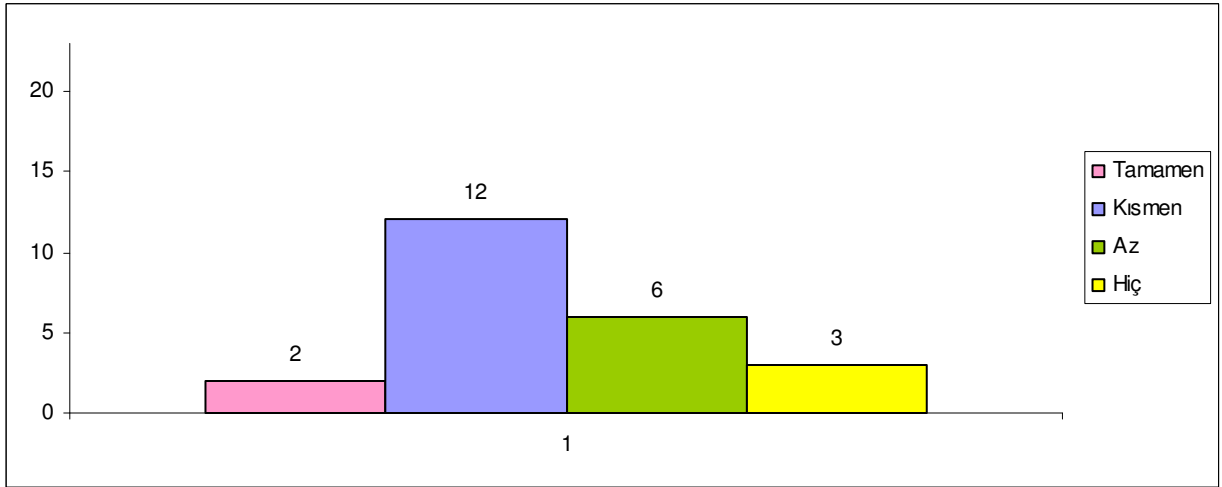
İlk yıl uygulanan repertuar, öğrencilerin %9'unun ses sınırlarına, %4'ünün ise ses gelişimine uygun değil. Telaffuz problemi olan öğrenciler %48, sık sık ton dışına çıkanlar ise %26'dır. Problemi olmayan öğrencilerin oranı ise %13'tür.

4. 2. 13. 50 Concone- Vaccai gibi Metodların Öğrencilerin Ses Gelişimlerini Etkileme Durumu

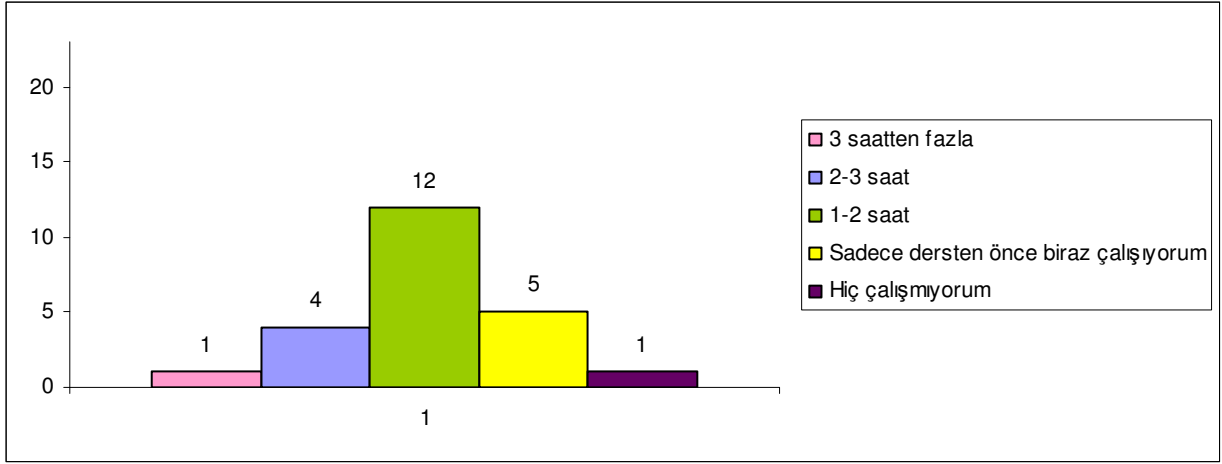
50 Concone-Vaccai gibi metodlar, öğrencilerin %35'ini kısmen, %13'ünü az olumlu etkilemekte, %22'sini hiç olumlu etkilememektedir. Bu metodları kullanmadıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %30'dur.

4. 2. 14. Öğrencilerin, Ses Egzersizlerini Piyanoda Çalma-Uygulama Durumu

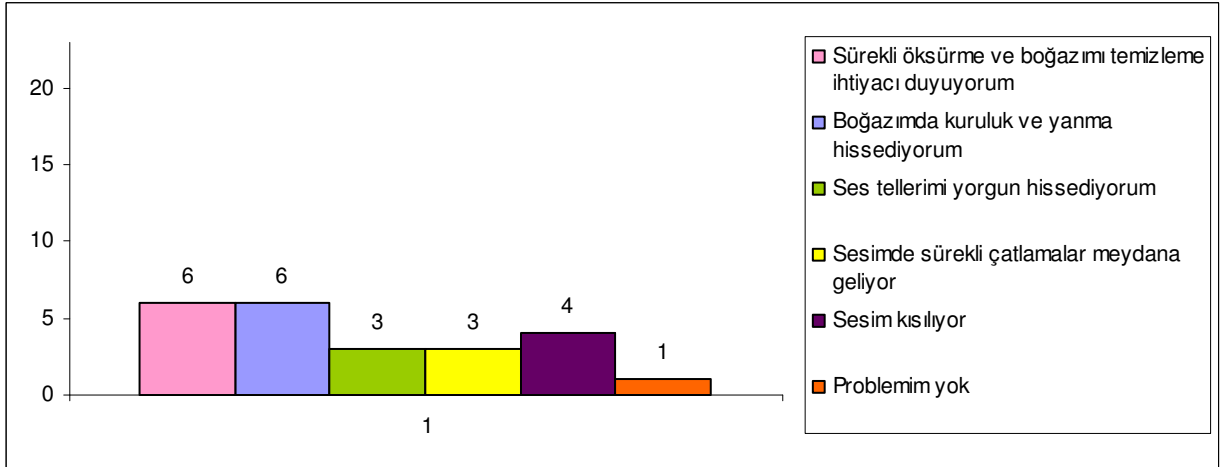
Ders dışında ses egzersizlerini piyanoyla, öğrencilerin %9'u tamamen, %52'si kısmen, %26'sı az uygulayabilmekte, %13'ü ise hiç uygulamamaktadır.

4. 2. 15. Öğrencilerin Haftalık Çalışma Saati Durumu

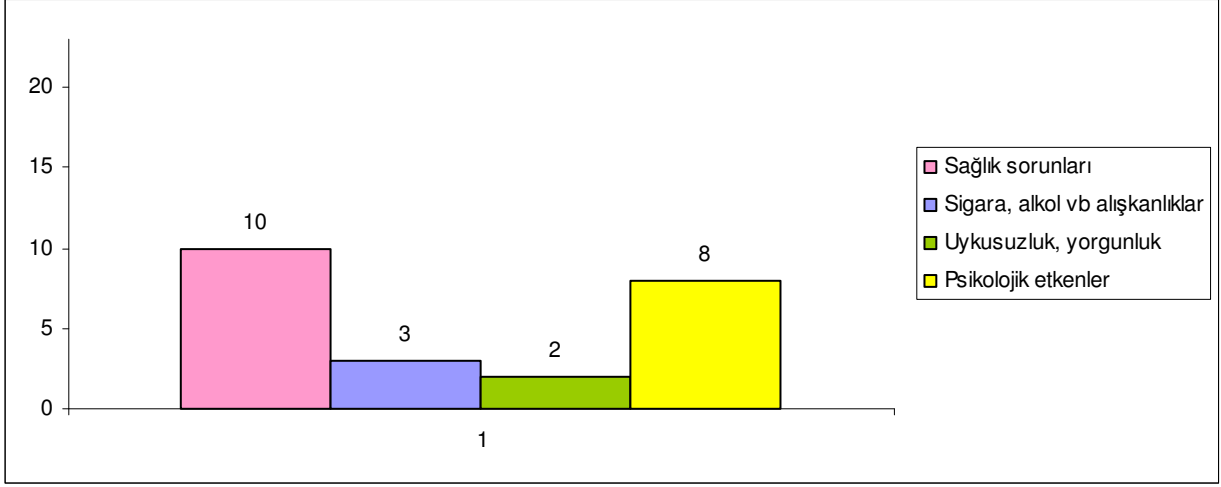
Ders dışında, öğrencilerin %4'ü haftada 3 saatten fazla, %18'i 2-3 saat, %52'si 1-2 saat, %22'si sadece dersten önce biraz çalışmakta, %4'ü ise hiç çalışmamaktadır.

4. 2. 16. Öğrencilerin, Uygulanan Ses Egzersizlerine Yönelik Görüşleri

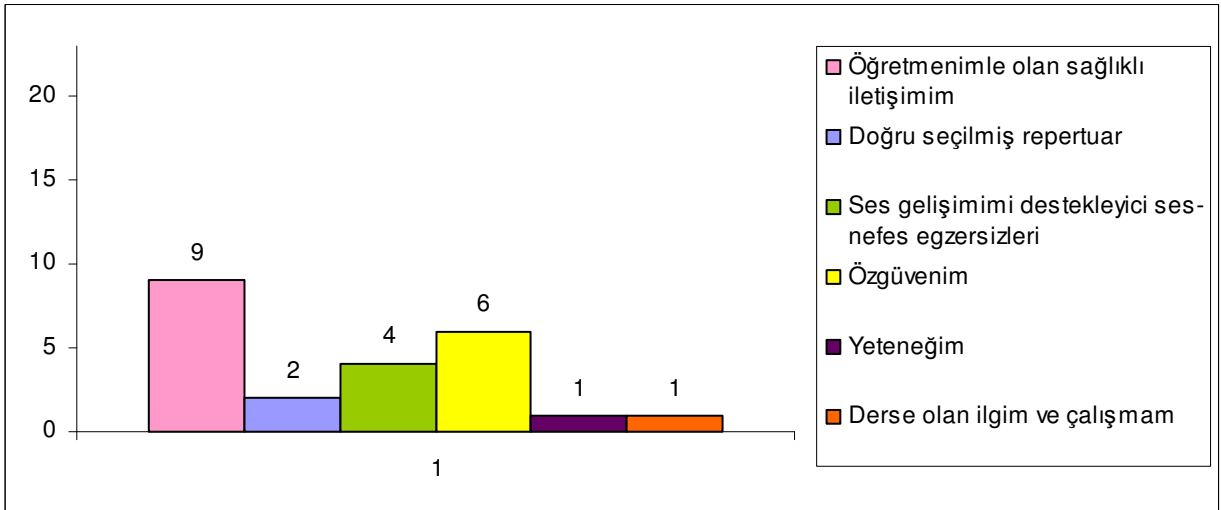
Bireysel Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında, öğrencilerin %26'sı öksürme ve sürekli boğazını temizleme ihtiyacı hissetmekte, yine %26'sı boğazında kuruluk ve yanma hissetmekte, %13'ü ses tellerini yorgun hissetmekte, yine %13'ünün sesinde sürekli çatlama meydana gelmekte, %18'inin sesi kısılmaktadır. %4'ünün ise herhangi bir problemi yoktur.

4. 2. 17. Öğrencilerin, Başarılarını Olumsuz Yönde Etkileyen Kişisel Faktörlere Yönelik Görüşleri

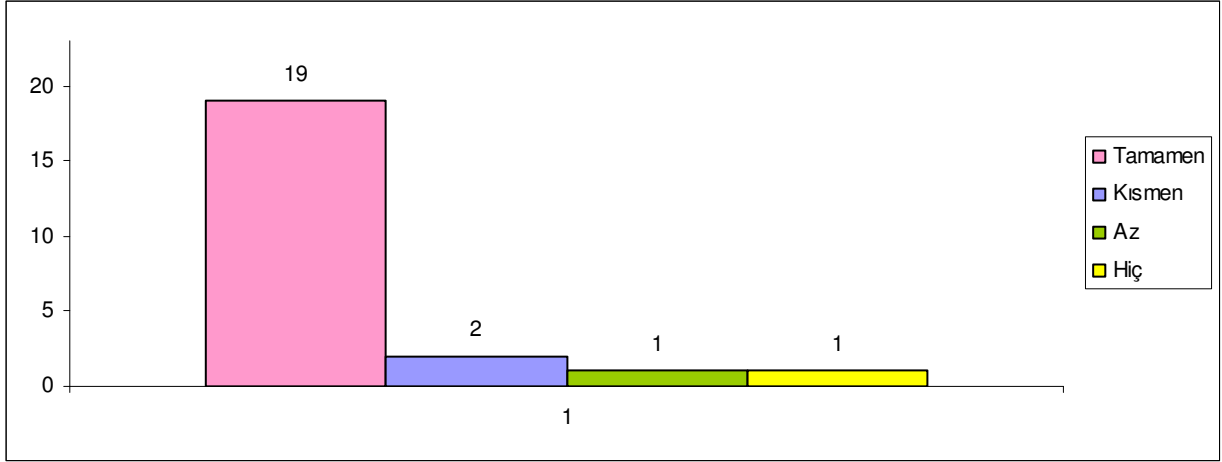
Öğrencilerin % 43'ünün sesini sağlık sorunları (farenjit-larenjit vb.), %13'ünü sigara-alkol vb. alışkanlıklar, %9'unu uykusuzluk-yorgunluk (fizyolojik etkenler), % 35'ini ise psikolojik faktörler (stres-heyecan vb.) olumsuz yönde etkilemektedir.

4. 2. 18. Öğrencilerin, Başarılarını Olumlu Yönde Etkileyen Faktörlere Yönelik Görüşleri

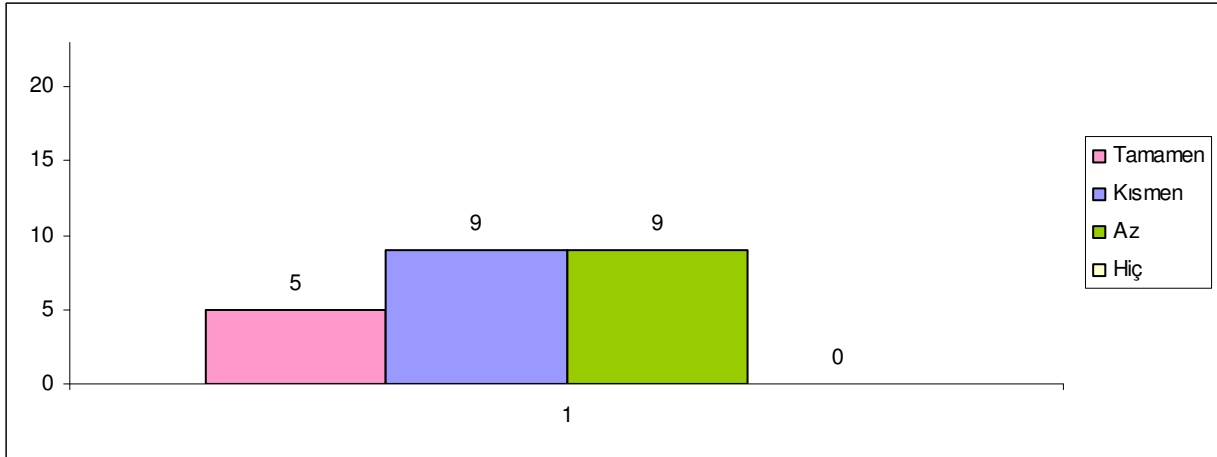
Öğrencilerin %39'unun başarısını ilgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişimi, %9'unu doğru seçilmiş repertuar, %18'ini ses gelişimini destekleyici ses-nefes egzersizleri, %26'sını özgüveni, %4'ünü yeteneği ve yine %4'ünü ise derse olan ilgi ve çalışması olumlu yönde etkilemektedir.

4. 2. 19. Öğrencilerin Sınavlarda Eserleri Piyano Eşliğiyle Seslendirme Durumu

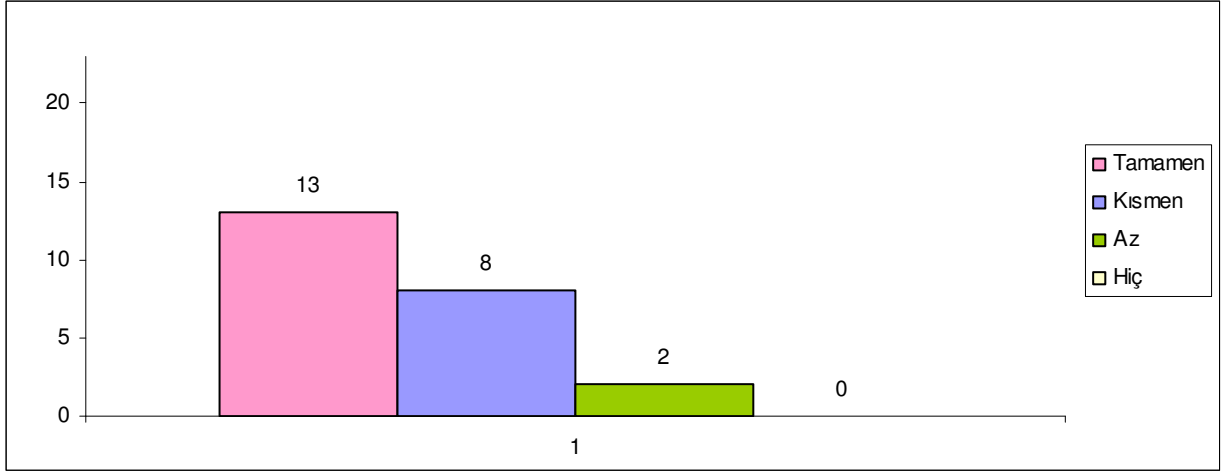
Bireysel Ses Eğitimi dersi sınavlarında eserler, öğrencilerin %83'ü tamamen, %9'u kısmen, %4'ü az oranda piyano eşliğiyle seslendirmektedir. Yine %4'ü ise hiç piyano eşliğiyle seslendirmemektedir.

4. 2. 20. Öğrencilerin, Piyano Eşliği Olmadan Seslendirdikleri Eserlerin Başarılarını Etkileme Durumu

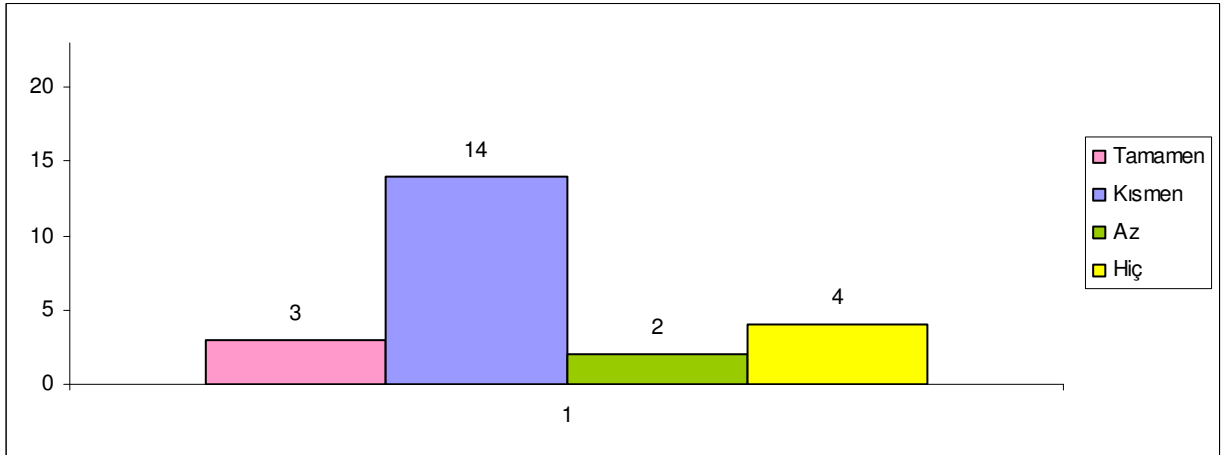
Sınavlarda piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler, öğrencilerin %22'sinin başarısını tamamen, %39'unu kısmen, yine %39'unu az oranda etkilemektedir.

4. 2. 21. Dinleti vb. Etkinliklerde Verilen Eser Seslendirme Görevinin Öğrencilerin Derse Olan İlgisini Etkileme Durumu

Dinleti, konser vb. etkinliklerde solo eser seslendirme görevi verildiğinde öğrencilerin %56'sının derse olan ilgisi tamamen, %35'inin kısmen, %9'unun az oranda artmaktadır.

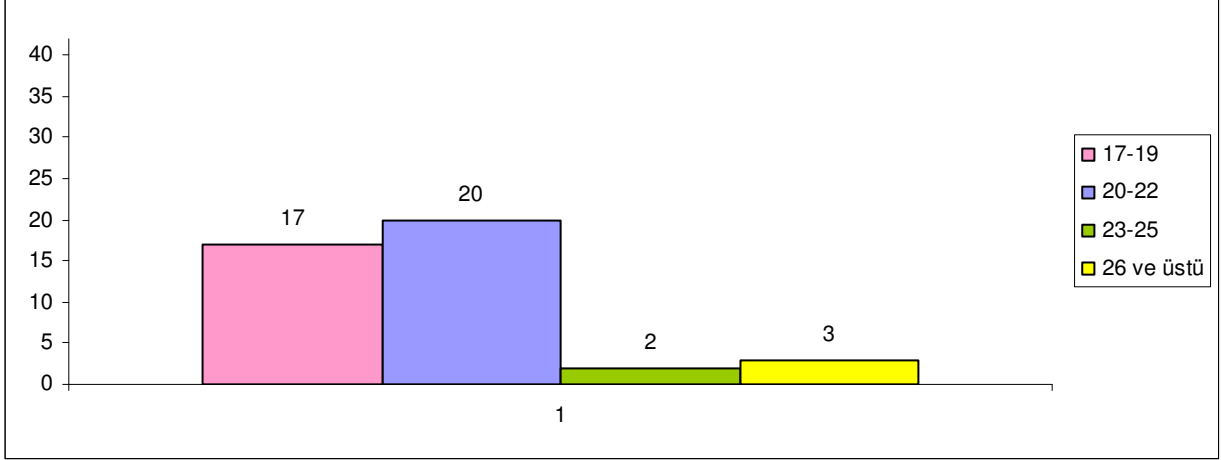
4. 2. 22. Öğrencilerin, Bireysel Ses Eğitimi Dersinin, Müzik Öğretmenliğinin Gereksinimlerini Karşılacak Donanımı Sunmasına Yönelik Görüşleri

Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı, öğrencilerin %13'üne göre tamamen, %61'ine göre kısmen, %9'una göre ise az oranda sunmaktadır. %17'sine göre ise hiç sunmamaktadır.

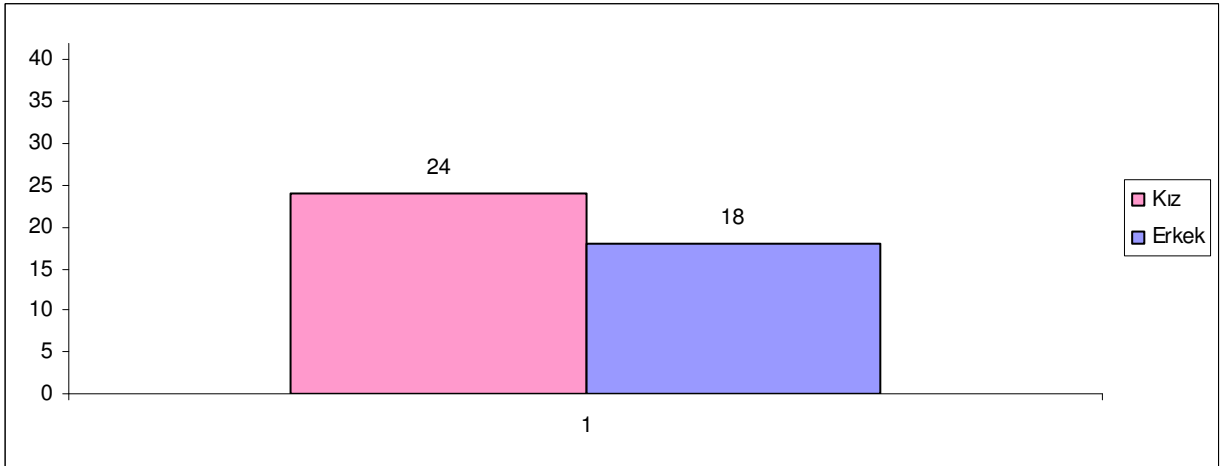
4. 3. Malatya Bulguları

4. 3. 1. Öğrencilerin Yaş Durumu

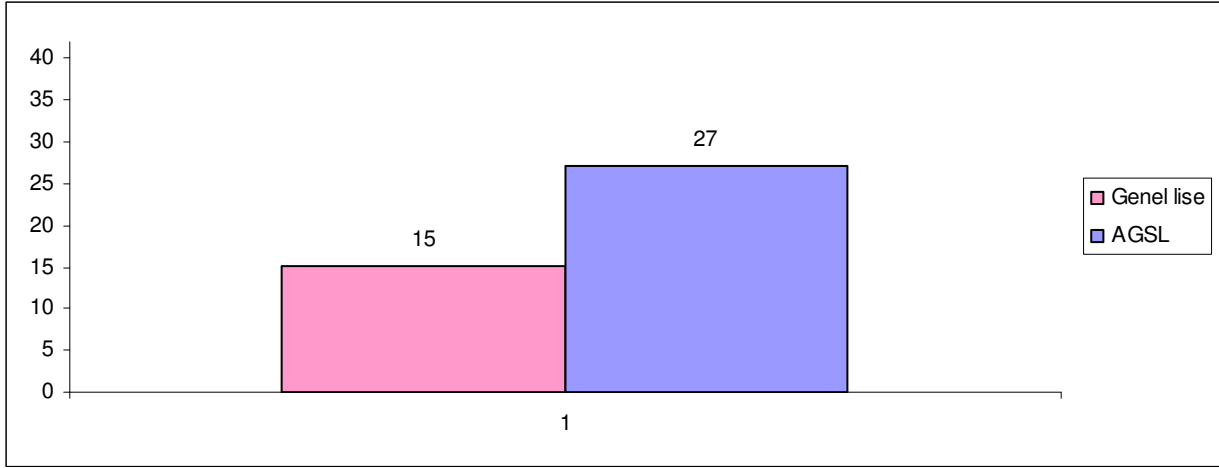
Öğrencilerin %40'ı 17- 19, %48'i 20- 22, %5'i 23- 25 yaş grubundadır. %7'si ise 26 ve üstü yaş grubunda bulunmaktadır.

4. 3. 2. Öğrencilerin Cinsiyet Durumu

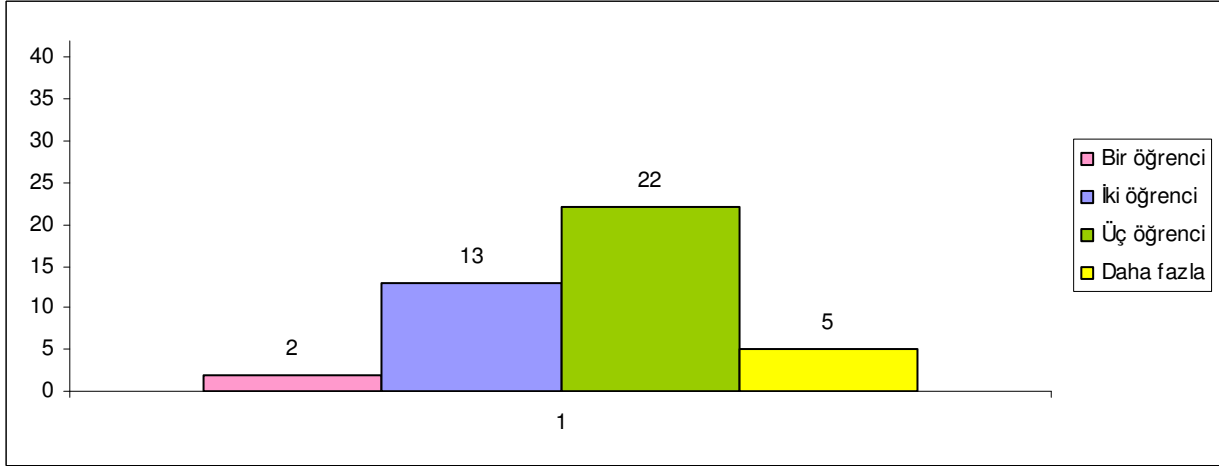
Kız öğrenciler %57, erkek öğrenciler ise %43'lük bir orana sahiptir.

4. 3. 3. Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Durumu

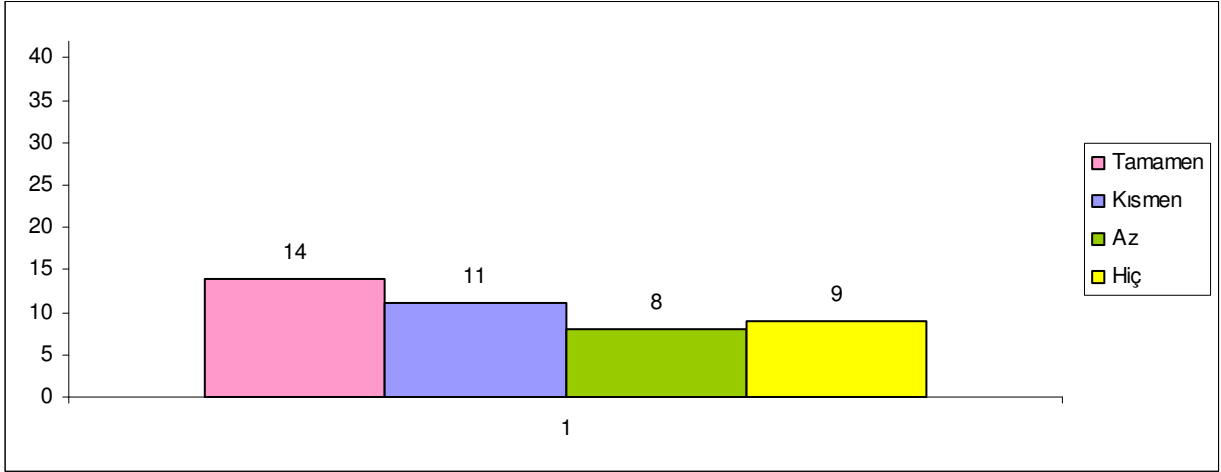
Öğrencilerin %36'sı genel lise, %64'ü ise Agsl çıkışıdır.

4. 3. 4. Birlikte Derse Giren Öğrencilerin Sayı Durumu

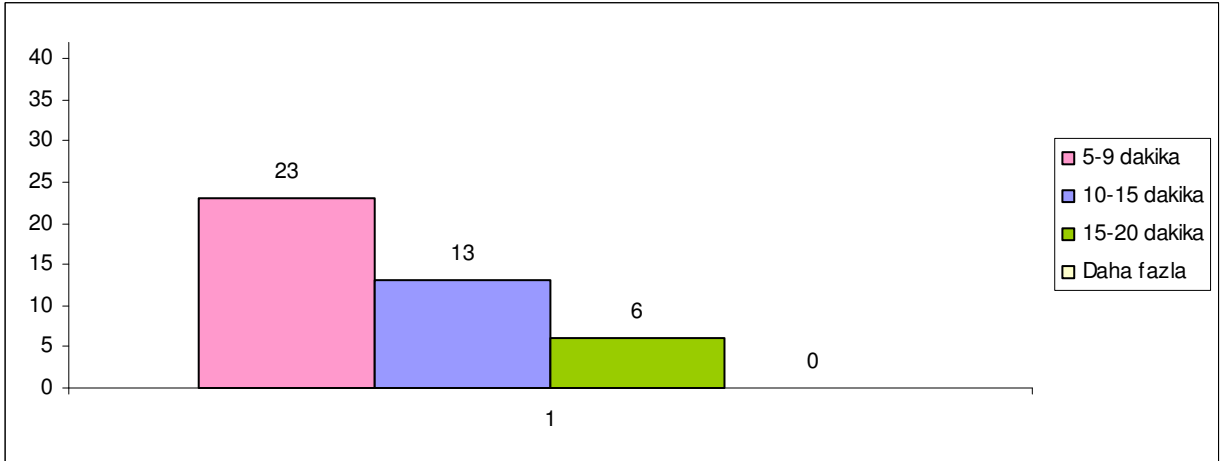
Öğrencilerin %5'i birebir, %31'i 2'ser, %52'si' 3'er ve %12'si 4 ve daha fazla öğrenciyle ders işlemektedir.

4. 3. 5. Birebir Yapılmayan Dersin Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

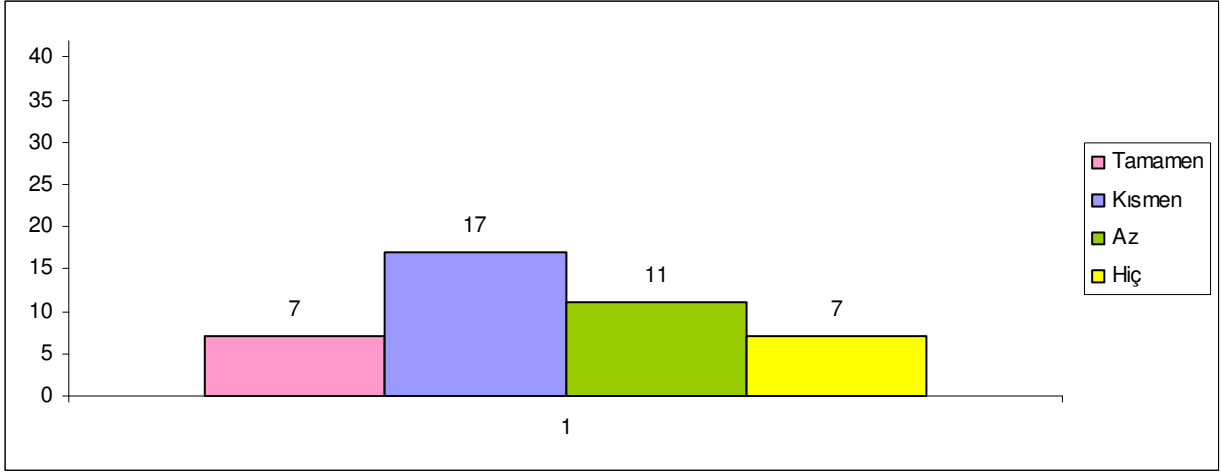
Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi dersi, öğrencilerin %33'ünü tamamen, %26'sını kısmen, %19'unu az etkilemekte, %22'sini ise hiç etkilememektedir.

4. 3. 6. Ses- Nefes Egzersizlerine Ayrılan Süre Durumu

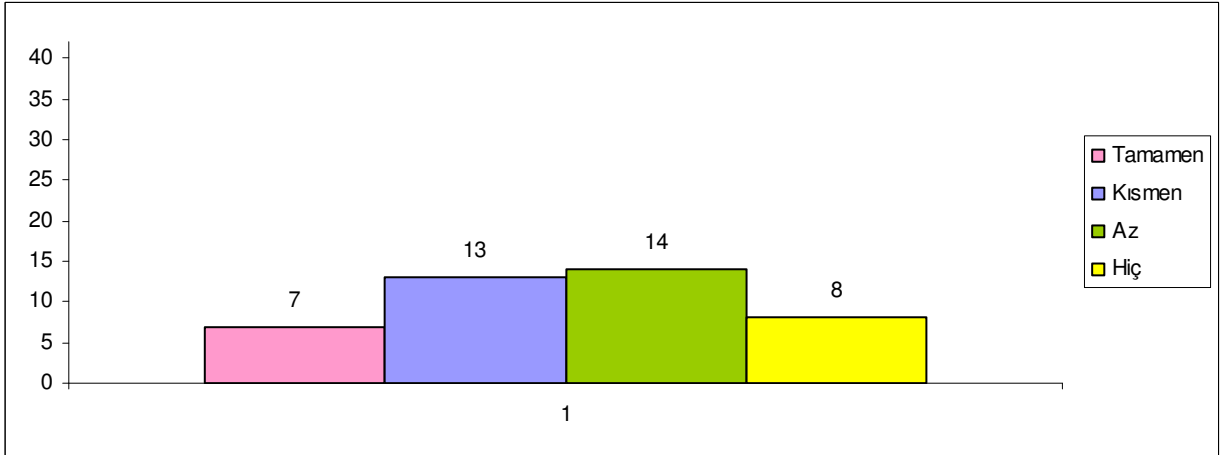
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süreyi, öğrencilerin %55'i 5-9 dakika, %31'i 10-15 dakika, %14'ü 15-20 dakika olarak belirtmişlerdir.

4. 3. 7. Ses-Nefes Egzersizlerine Ayrılan Sürenin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

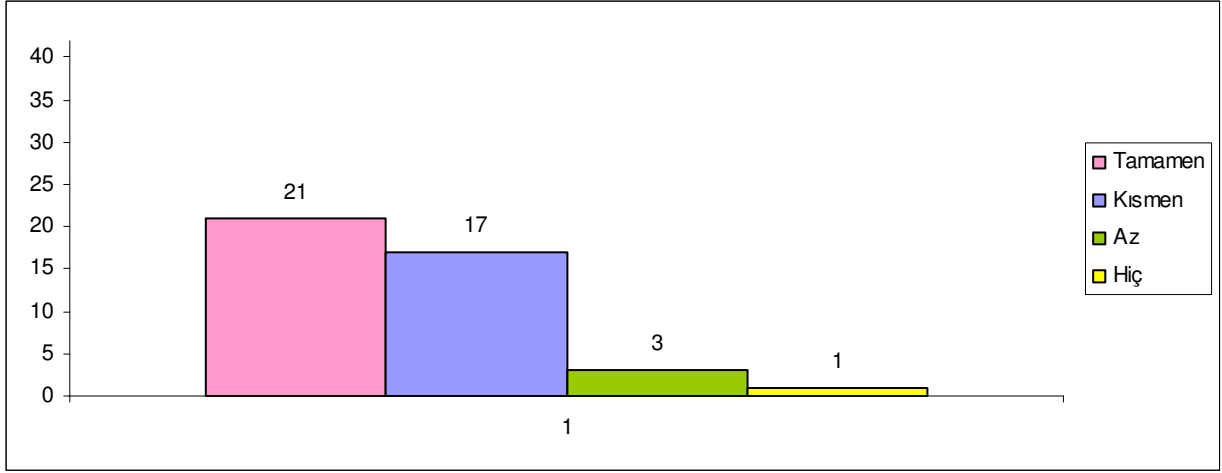
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre, öğrencilerin %17'sine göre tamamen, %40'ına göre kısmen, %26'sına göre az yeterli, %17'sine göre ise hiç yeterli değildir.

4. 3. 8. Haftalık Ders Saatinin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

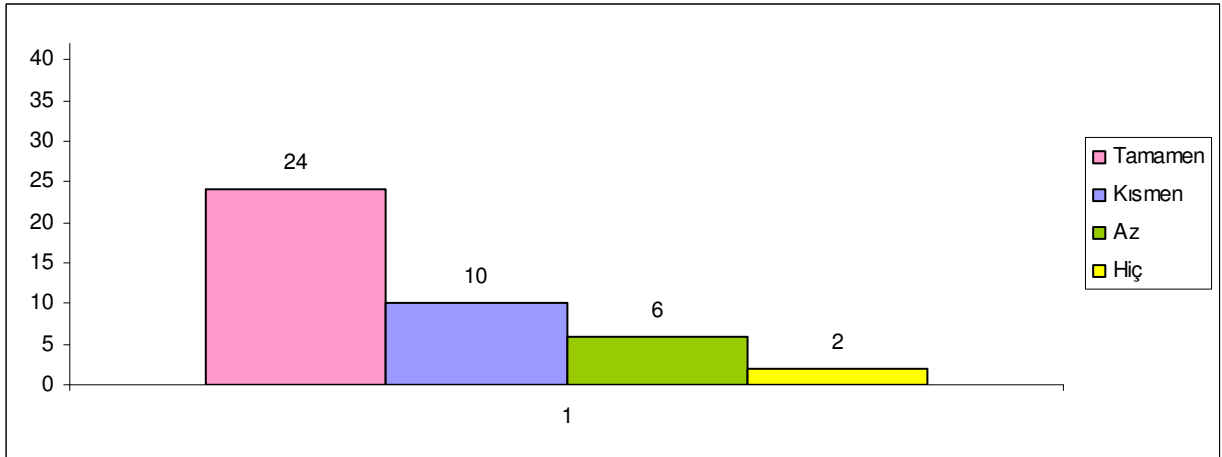
Bireysel Ses Eğitimi dersi, ders saati bakımından öğrencilerin %17'sine göre tamamen, %31'ine göre kısmen, %33'üne göre az yeterli, %19'una göre ise hiç yeterli değildir.

4. 3. 9. İlgili Öğretim Elemanının, Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

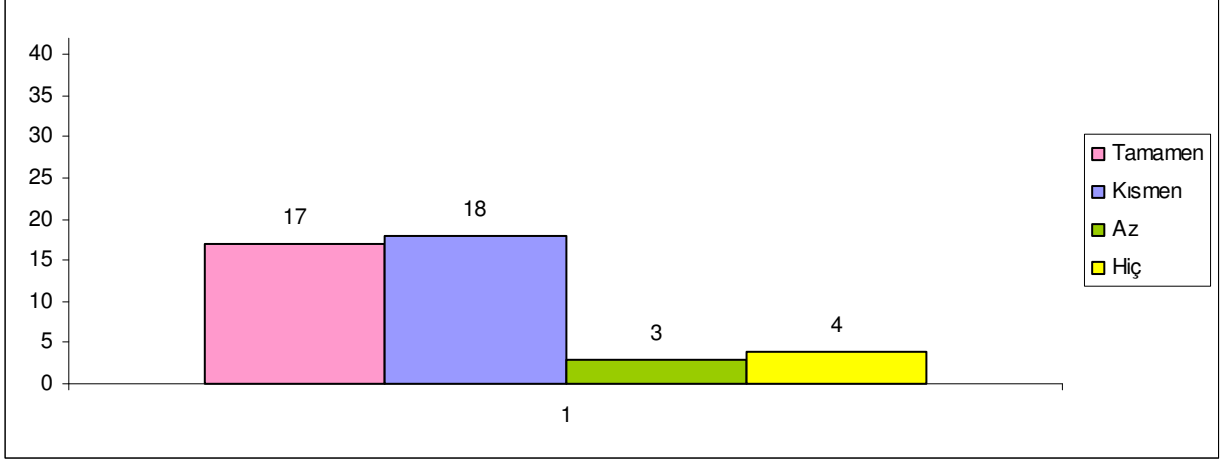
İlgili öğretim elemanı, öğrencilerin %50'sinin başarısını tamamen, %41'ininkini kısmen, %7'sininkini az etkilemekte, %2'sininkini ise hiç etkilememektedir.

4. 3. 10. Öğretmen- Öğrenci İlişkisinin Durumu

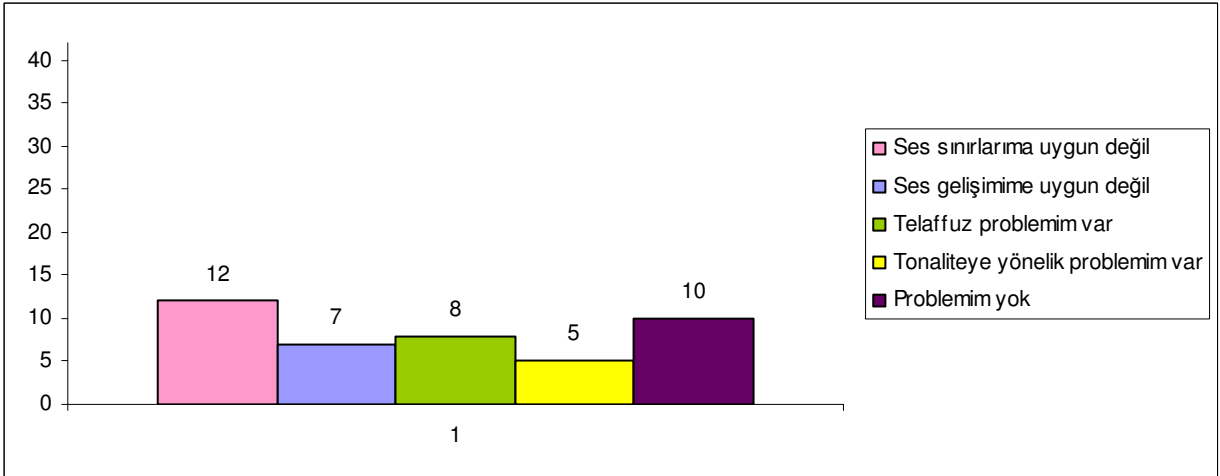
Bireysel Ses Eğitimi dersindeki öğretmen-öğrenci ilişkisini, öğrencilerin %57'si tamamen, %24'ü kısmen, %14'ü ise az olumlu bulmakta ve %5'i ise hiç olumlu bulmamaktadır.

4. 3. 11. Ses Türlerinin Belirlenmesi Durumu

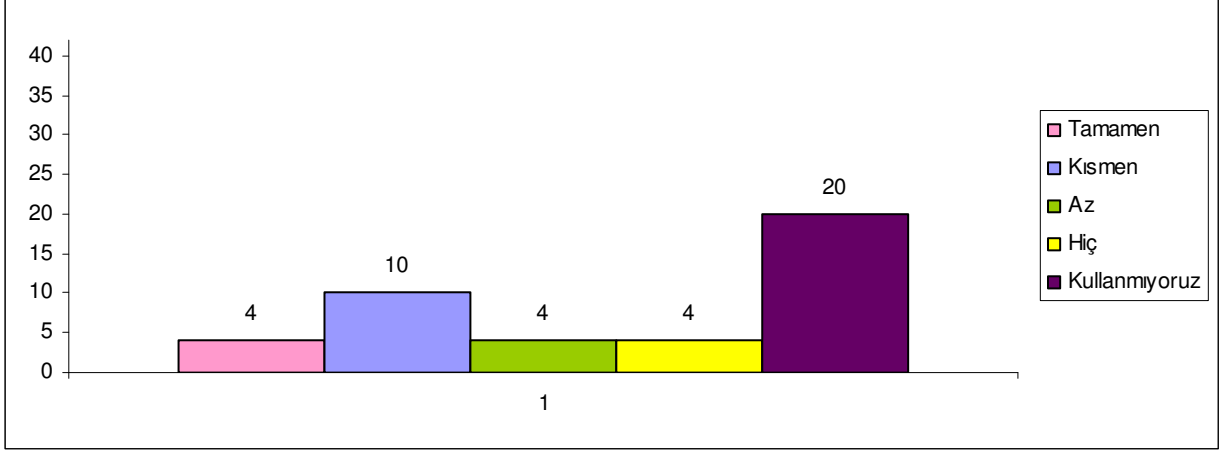
Kendi ses türleri, öğrencilerin %40'ına göre tamamen, %43'üne göre kısmen, %7'sine göre az doğru, %10'una göre ise hiç doğru tespit edilmemiştir.

4. 3. 12. Öğrencilerin Eserlere Yönelik Problem Durumu

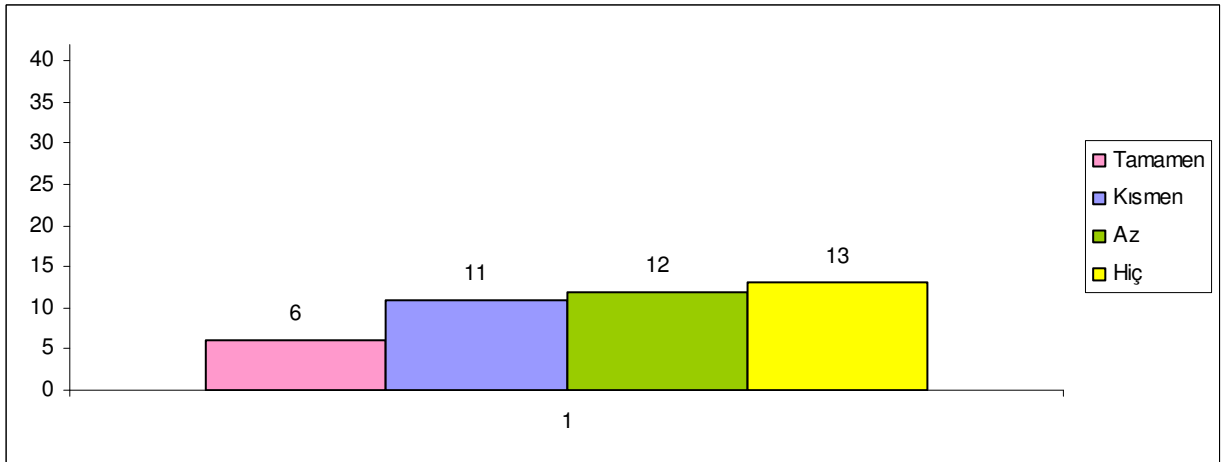
İlk yıl uygulanan repertuar, öğrencilerin %28'inin ses sınırlarına, %17'sinin ise ses gelişimine uygun değil. Telaffuz problemi olan öğrenciler %19, sık sık ton dışına çıkanlar ise %12'dir. Problemi olmayan öğrencilerin oranı ise %24'tür.

4. 3. 13. 50 Concone- Vaccai gibi Metodların Öğrencilerin Ses Gelişimlerini Etkileme Durumu

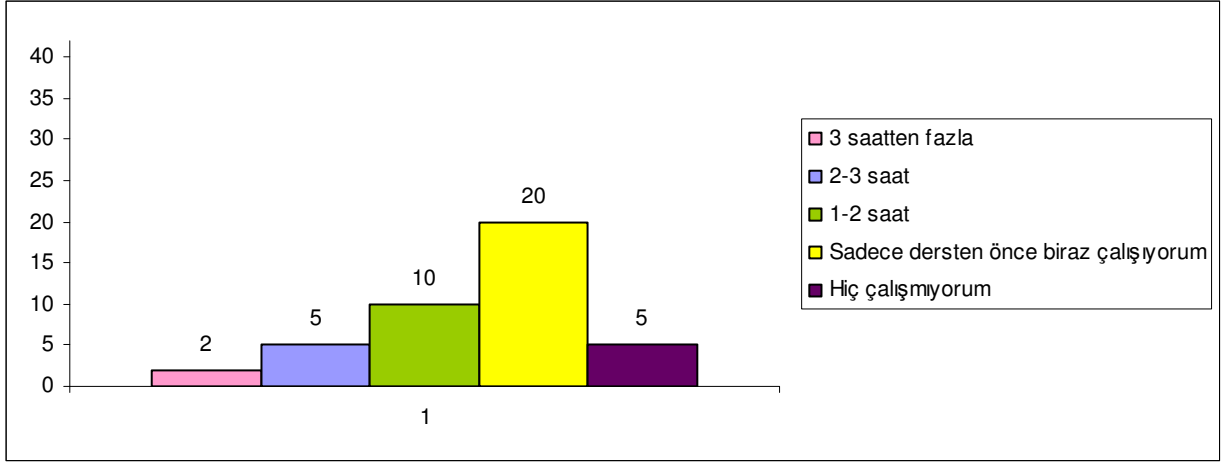
50 Concone-Vaccai gibi metodlar öğrencilerin %10'unu tamamen, %23'ünü kısmen, %10'unu az olumlu etkilemekte, yine %10'unu hiç olumlu etkilememektedir. Bu metodları kullanmadıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %47'dir.

4. 3. 14. Öğrencilerin, Ses Egzersizlerini Piyanoda Çalma-Uygulama Durumu

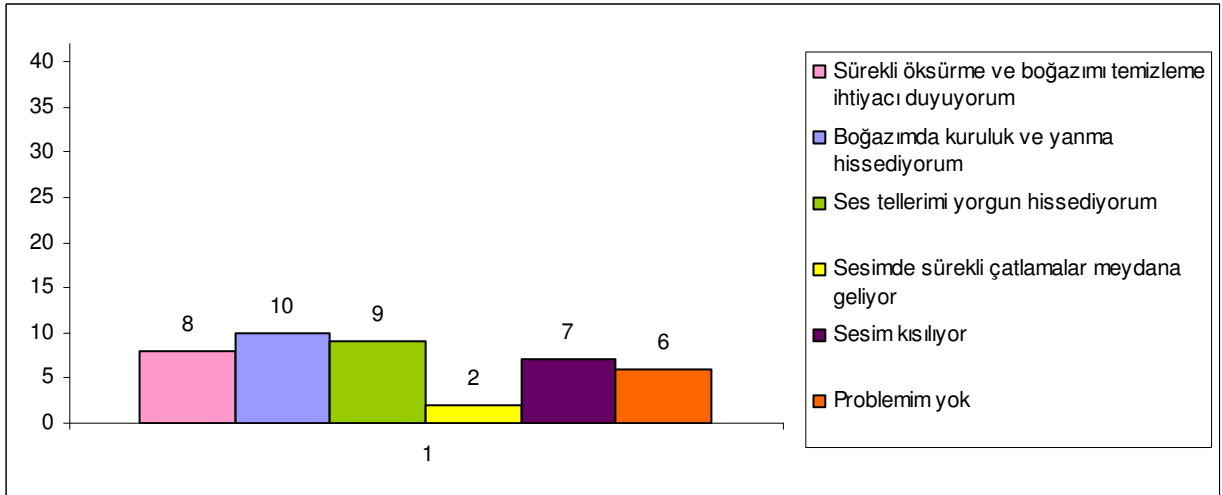
Ders dışında ses egzersizlerini piyanoyla, öğrencilerin %14'ü tamamen, %26'sı kısmen, %29'u az uygulayabilmekte, %31'i ise hiç uygulamamaktadır.

4. 3. 15. Öğrencilerin Haftalık Çalışma Saati Durumu

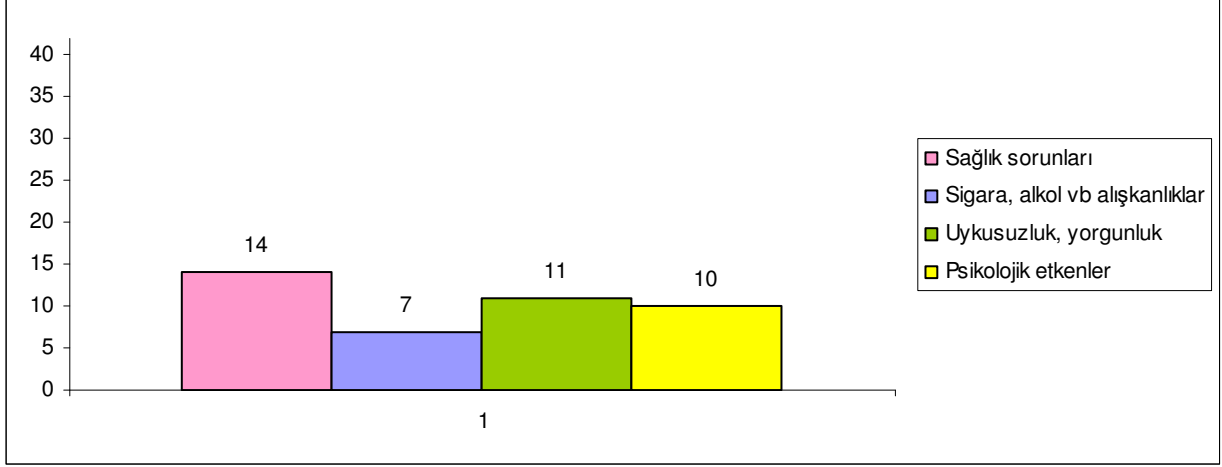
Ders dışında öğrencilerin %5'i haftada 3 saatten fazla,%12'si 2-3 saat, %24'ü 1-2 saat, %47'si sadece dersten önce biraz çalışmakta, %12'si ise hiç çalışmamaktadır.

4. 3. 16. Öğrencilerin, Uygulanan Ses Egzersizlerine Yönelik Görüşleri

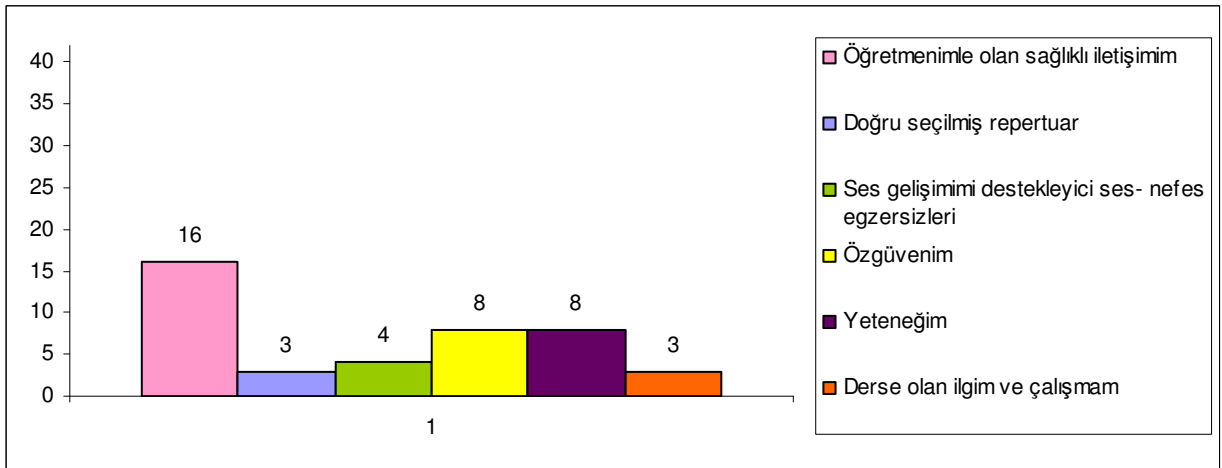
Bireysel Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında, öğrencilerin %19'u öksürme ve sürekli boğazını temizleme ihtiyacı hissetmekte, %24'ü boğazında kuruluk ve yanma hissetmekte, %21'i ses tellerini yorgun hissetmekte, %5'inin sesinde sürekli çatlama meydana gelmekte, %17'sinin sesi kısılmaktadır. %14'ünün ise herhangi bir problemi yoktur.

4. 3. 17. Öğrencilerin, Uygulanan Ses Egzersizlerine Yönelik Görüşleri

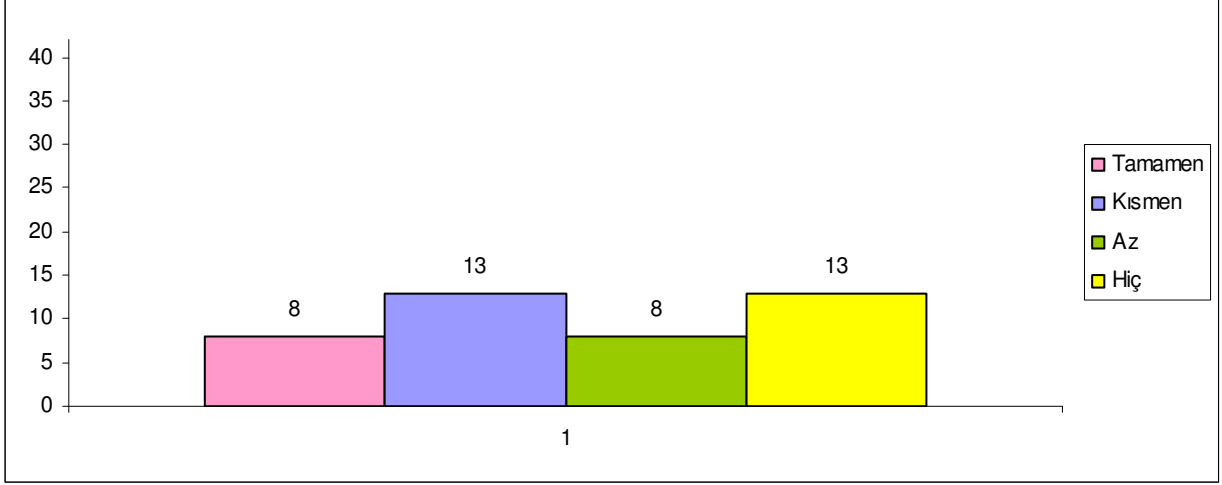
Öğrencilerin %33'ünün sesini sağlık sorunları (farenjit-larenjit vb.), %17'sini sigara-alkol vb alışkanlıklar, %26'sını uykusuzluk-yorgunluk (fizyolojik etkenler), %24'ünü ise psikolojik faktörler (stres-heyecan vb.) olumsuz yönde etkilemektedir.

4. 3. 18. Öğrencilerin, Başarılarını Olumlu Yönde Etkileyen Faktörlere Yönelik Görüşleri

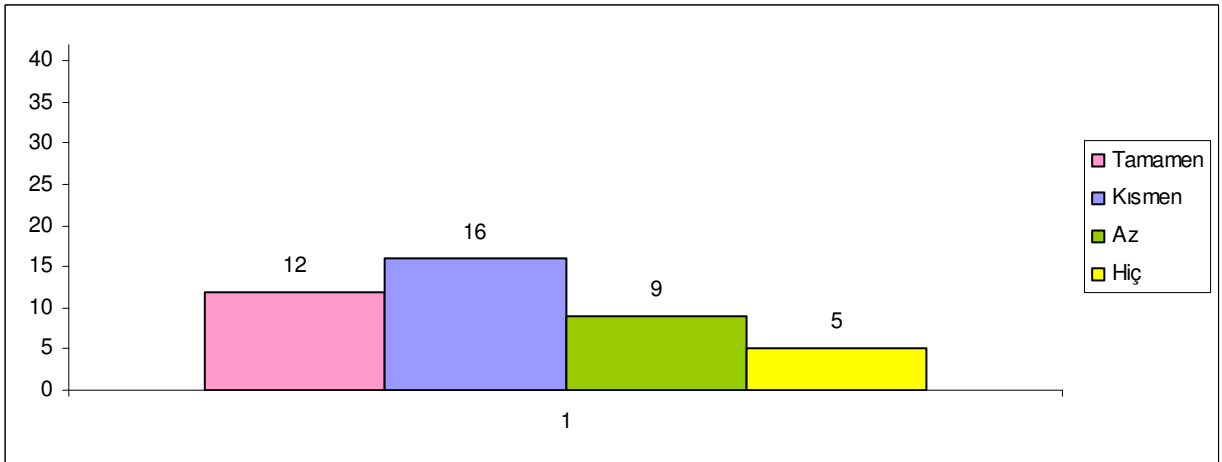
Öğrencilerin %38'inin başarısını ilgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişimi, %7'sini doğru seçilmiş repertuar, %10'unu ses gelişimini destekleyici ses-nefes egzersizleri, %19'unu özgüveni, yine %19'unu yeteneği, %7'sini ise derse olan ilgi ve çalışması olumlu yönde etkilemektedir.

4. 3. 19. Öğrencilerin Sınavlarda Eserleri Piyano Eşliğiyle Seslendirme Durumu

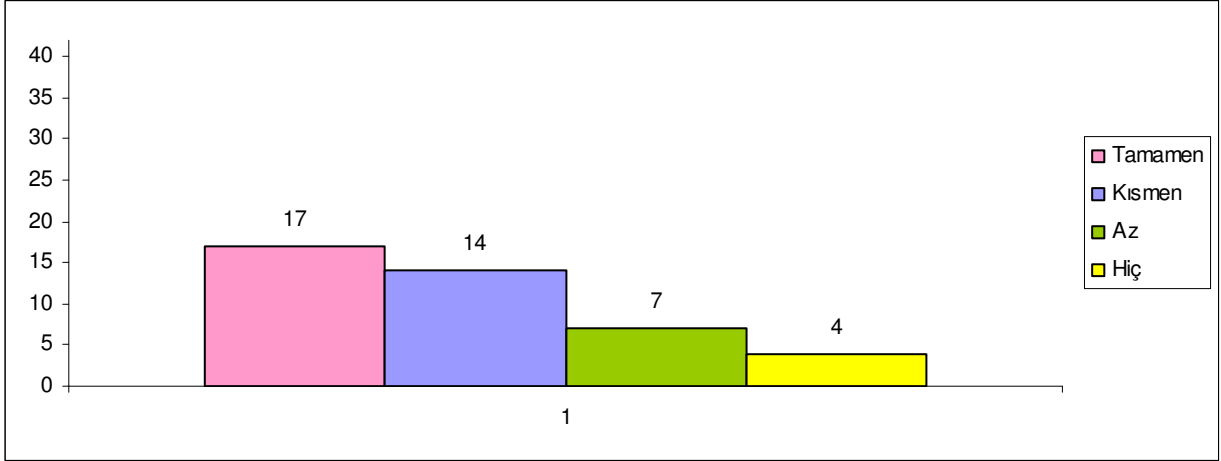
Bireysel Ses Eğitimi dersi sınavlarında eserleri, öğrencilerin %19'u tamamen, %31'i kısmen, %19'u az oranda piyano eşliğiyle seslendirmektedir. %31'i ise hiç piyano eşliğiyle seslendirmemektedir.

4. 3. 20. Öğrencilerin, Piyano Eşliği Olmadan Seslendirdikleri Eserlerin Başarılarını Etkileme Durumu

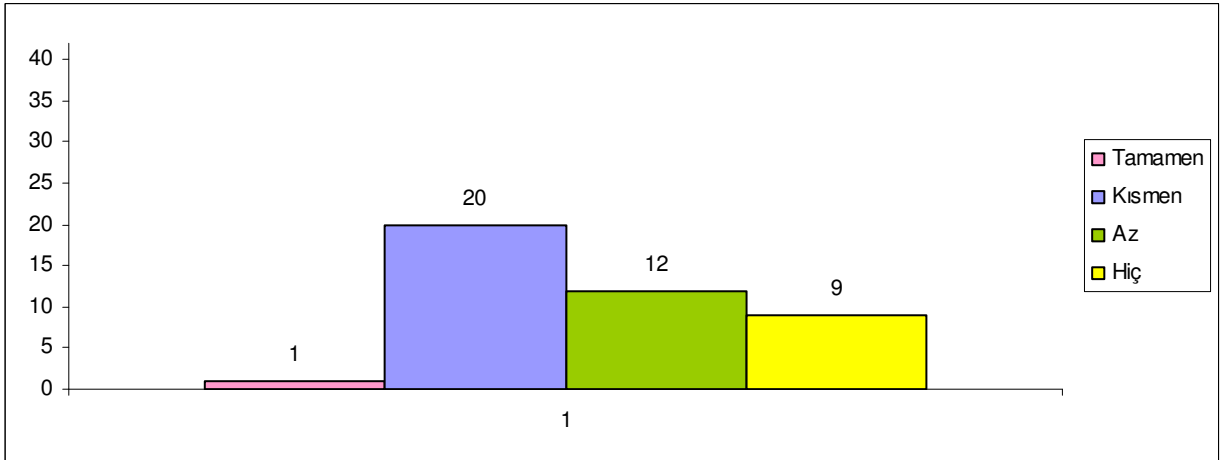
Sınavlarda piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler öğrencilerin %29'unun başarısını tamamen, %38'ini kısmen, %21'ini az etkilemekte, %12'sini ise hiç etkilememektedir.

4. 3. 21. Dinleti vb. Etkinliklerde Verilen Eser Seslendirme Görevinin Öğrencilerin Derse Olan İlgisini Etkileme Durumu

Dinleti, konser vb. etkinliklerde solo eser seslendirme görevi verildiğinde öğrencilerin %40'ının derse olan ilgisi tamamen, %33'ünün kısmen, %17'sinin az oranda artmakta, %10'unun ise ilgisi hiç artmamaktadır.

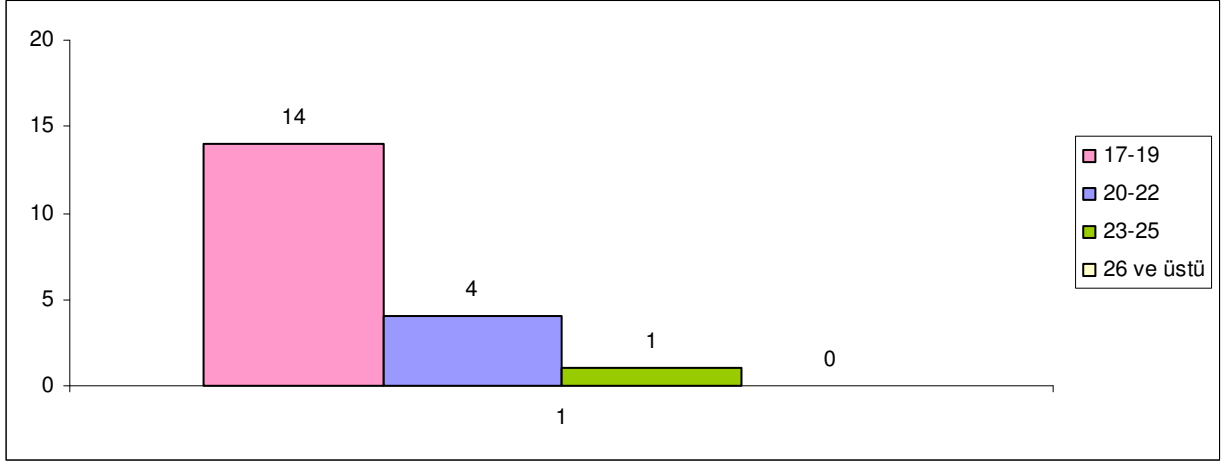
4. 3. 22. Öğrencilerin, Bireysel Ses Eğitimi Dersinin, Müzik Öğretmenliğinin Gereksinimlerini Karşılacak Donanımı Sunmasına Yönelik Görüşleri

Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı, öğrencilerin %2'sine göre tamamen, %48'ine göre kısmen, %29'una göre az oranda sunmakta, %21'ine göre ise hiç sunmamaktadır.

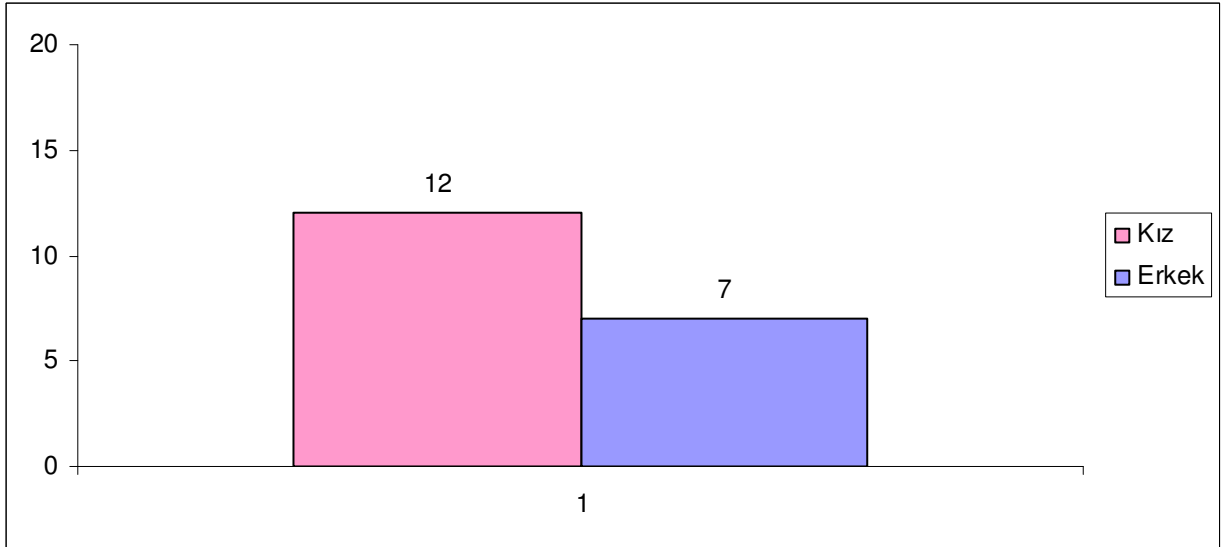
4. 4. Balıkesir Bulguları

4. 4. 1. Öğrencilerin Yaş Durumu

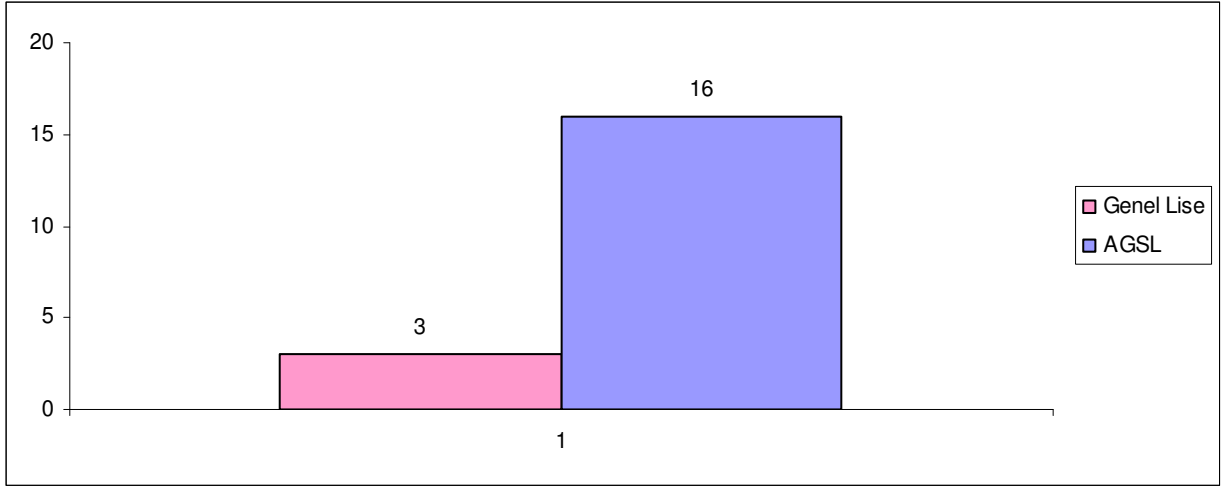
Öğrencilerin %74'ü 17- 19, %21'i 20- 22, %5'i 23- 25 yaş grubundadır.

4. 4. 2. Öğrencilerin Cinsiyet Durumu

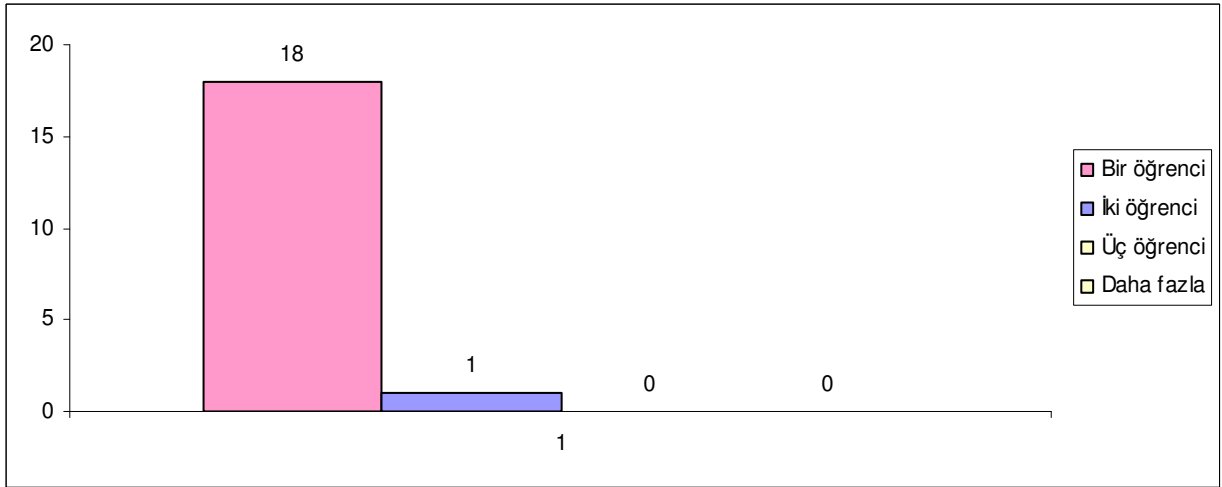
Kız öğrenciler %63, erkek öğrenciler ise %37'lik bir orana sahiptir.

4. 4. 3. Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Durumu

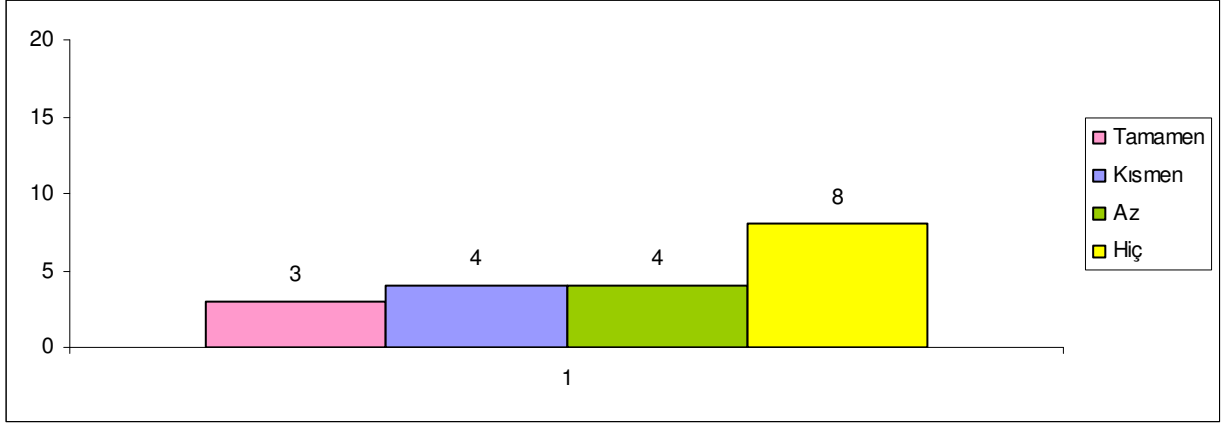
Öğrencilerin %16'sını genel lise, % 84'ü ise Agsl çıkışıdır

4. 4. 4. Birlikte Derse Giren Öğrencilerin Sayı Durumu

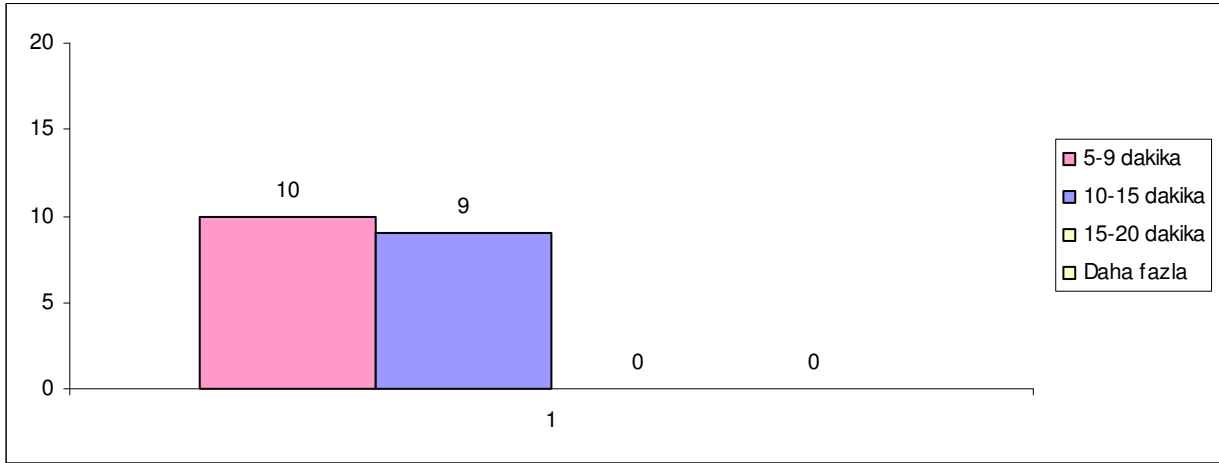
Öğrencilerin %95'i birebir, %5'i ise 2'şer öğrenciyle ders işlemektedir.

4. 4. 5. Birebir Yapılmayan Dersin Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

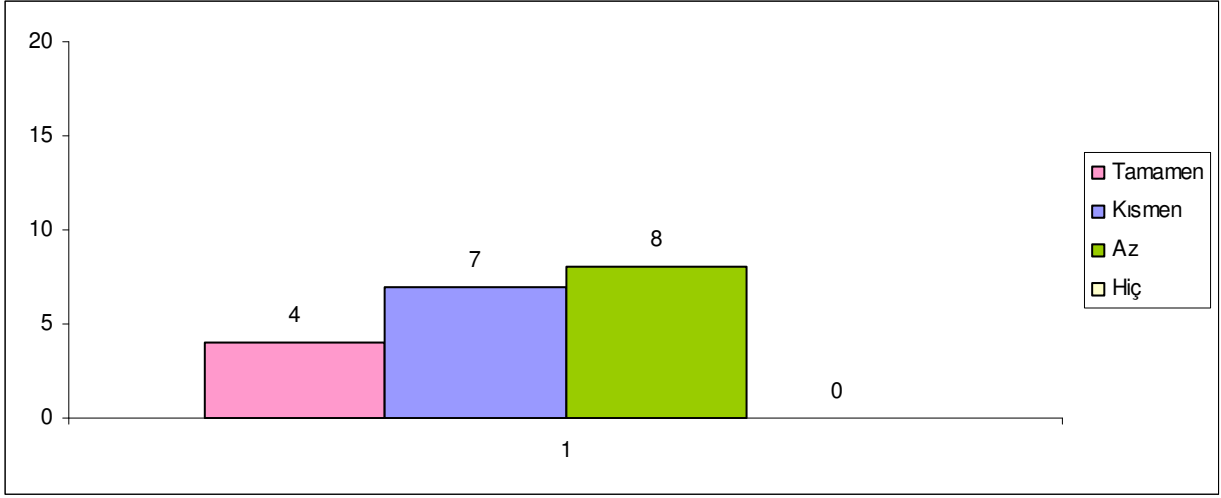
Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi dersi, öğrencilerin %16'sını tamamen, %21'ini kısmen, yine %21'ini az etkilemekte, %42'sini ise hiç etkilememektedir.

4. 4. 6. Ses- Nefes Egzersizlerine Ayrılan Süre Durumu

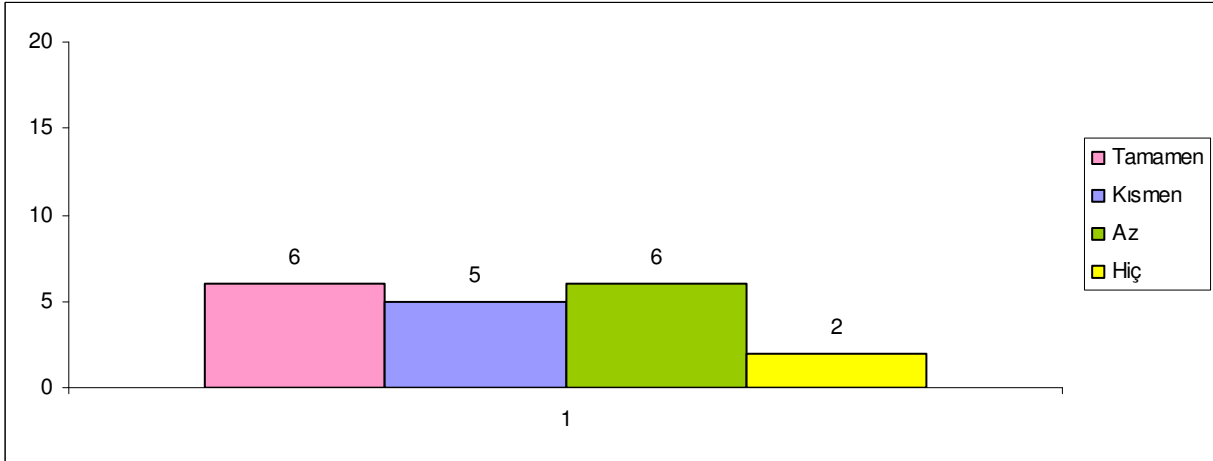
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süreyi, öğrencilerin %53'ü 5-9 dakika, %47'si 10-15 dakika olarak belirtmişlerdir.

4. 4. 7. Ses-Nefes Egzersizlerine Ayrılan Sürenin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

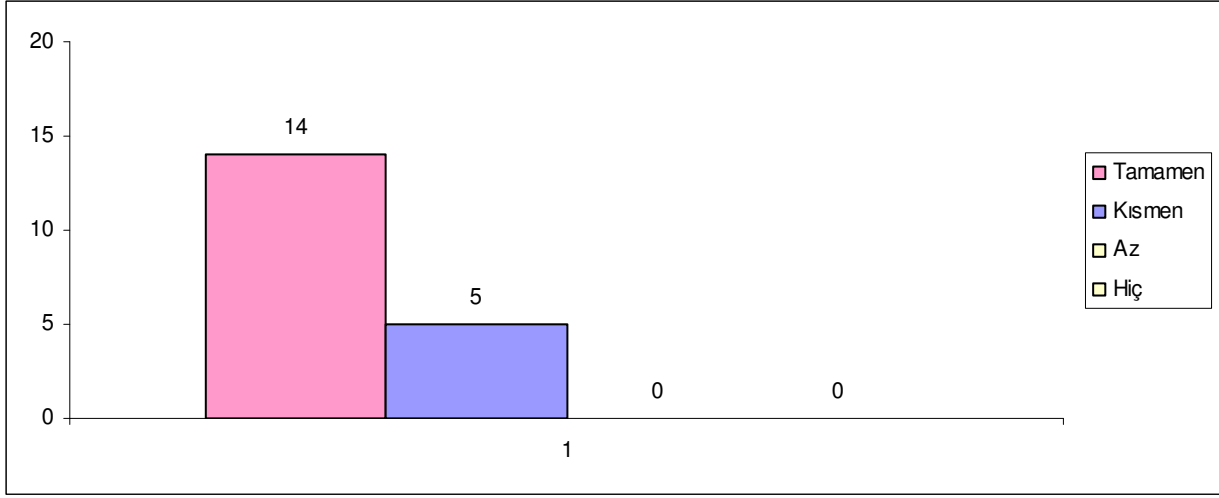
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre, öğrencilerin %21'ine göre tamamen, %37'sine göre kısmen, %42'sine göre ise az yeterlidir.

4. 4. 8. Haftalık Ders Saatinin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

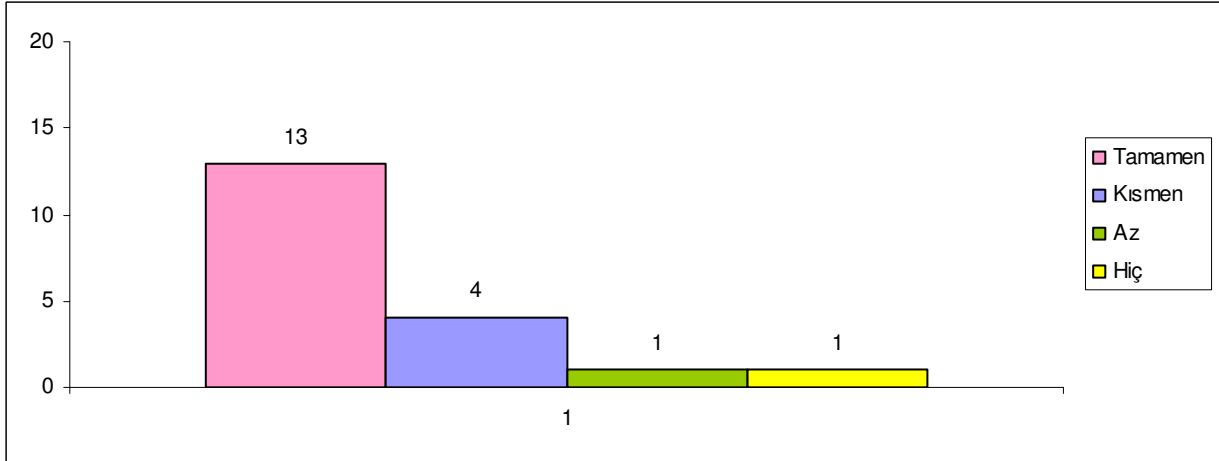
Bireysel Ses Eğitimi dersi, ders saati bakımından öğrencilerin %32'sine göre tamamen, %26'sına göre kısmen, %32'sine göre az yeterli, %10'una göre ise hiç yeterli değildir.

4. 4. 9. İlgili Öğretim Elemanının, Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

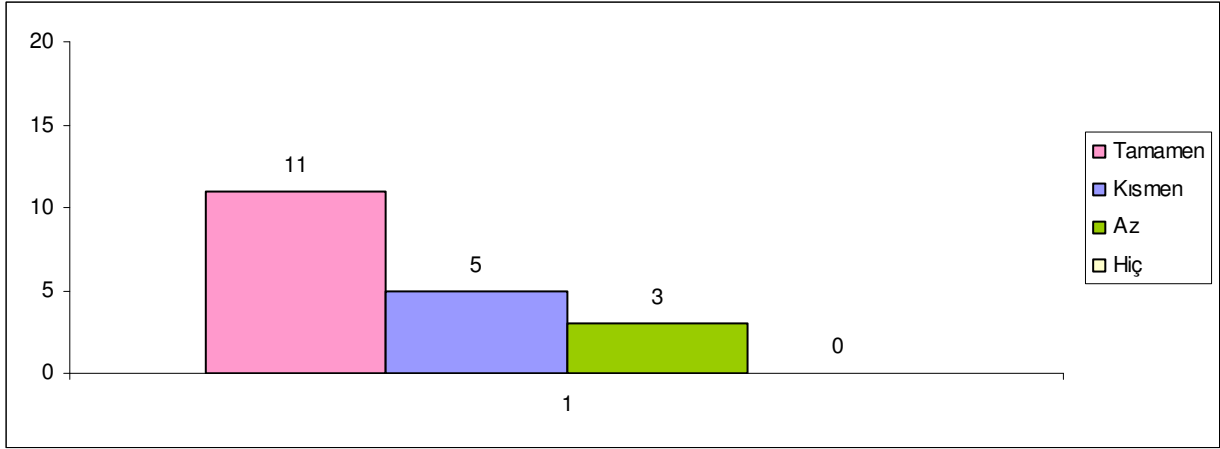
İlgili öğretim elemanı öğrencilerin %74'ünün başarısını tamamen, %26'sını kısmen etkilemektedir.

4. 4. 10. Öğretmen-Öğrenci İlişkisinin Durumu

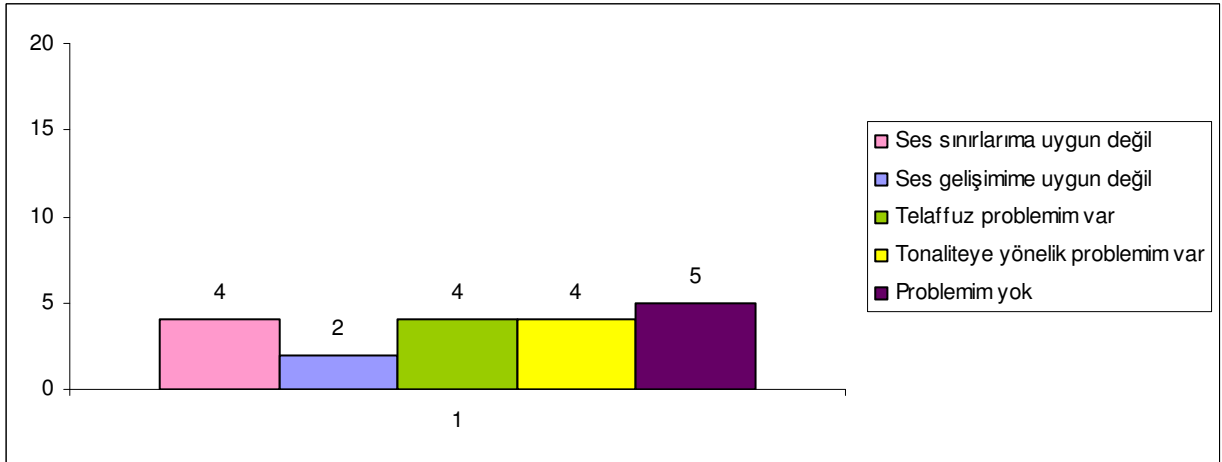
Bireysel Ses Eğitimi dersindeki öğretmen-öğrenci ilişkisini, öğrencilerin %69'u tamamen, %21'i kısmen, %5'i az olumlu bulmakta ve yine %5'i ise hiç olumlu bulmamaktadır.

4. 4. 11. Ses Türlerinin Belirlenmesi Durumu

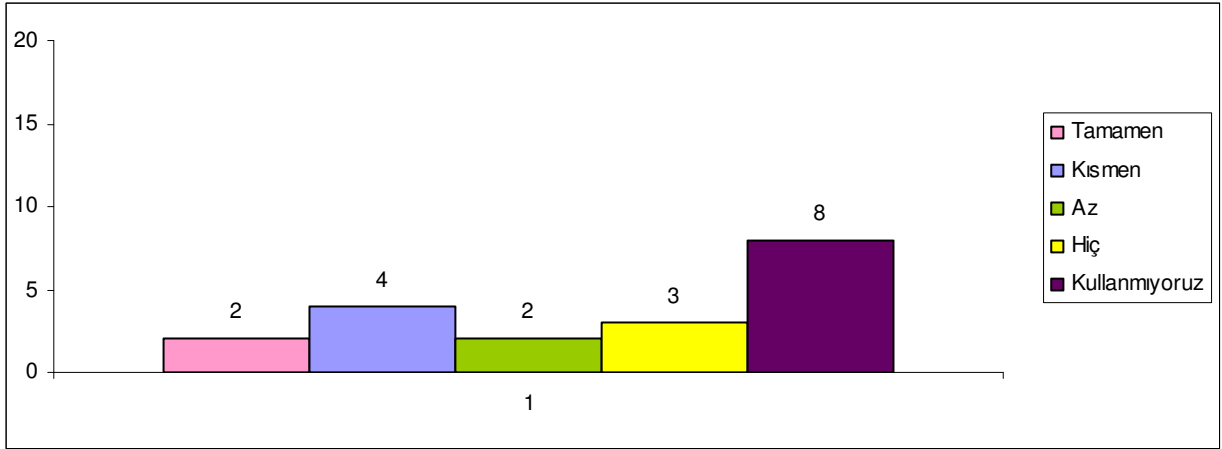
Kendi ses türleri öğrencilerin %58'ine göre tamamen, %26'sına göre kısmen, %16'sına göre az oranda doğru tespit edilmiştir.

4. 4. 12. Öğrencilerin Eserlere Yönelik Problem Durumu

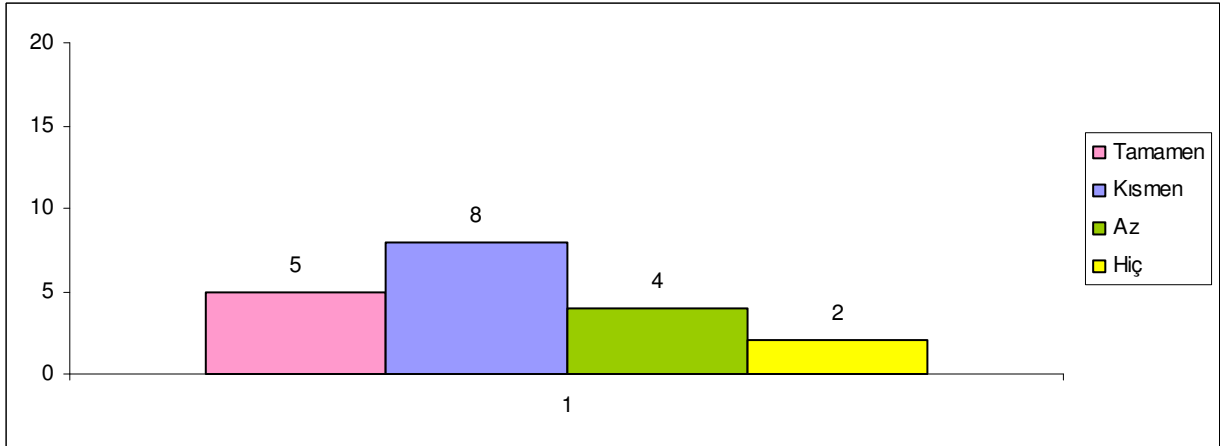
İlk yıl uygulanan repertuar, öğrencilerin %21'inin ses sınırlarına, %11'inin ise ses gelişimine uygun değil. Telaffuz problemi olan öğrenciler %21, sık sık ton dışına çıkanlar ise yine %21'dir. Problemi olmayan öğrencilerin oranı ise %26'dır.

4. 4. 13. 50 Concone- Vaccai gibi Metodların Öğrencilerin Ses Gelişimlerini Etkileme Durumu

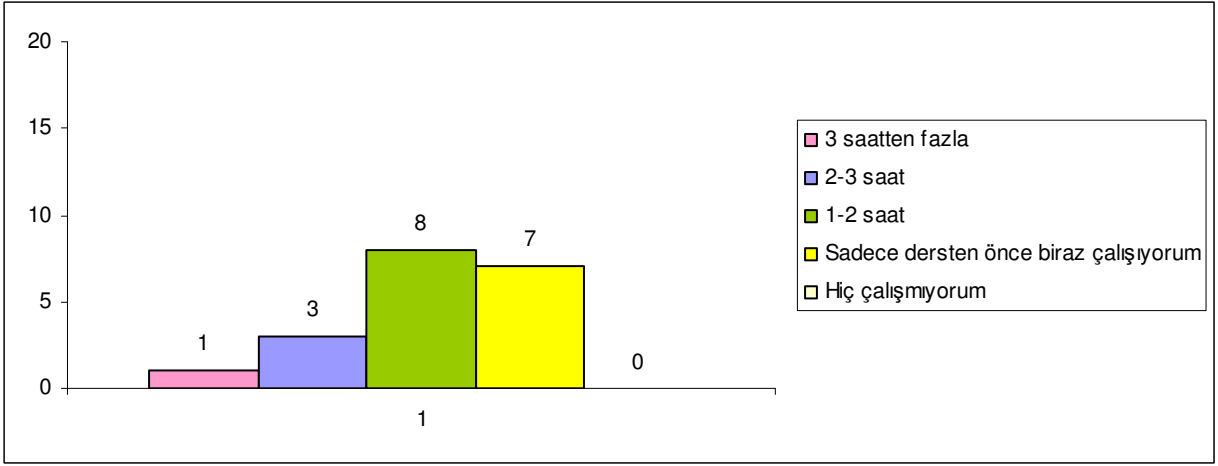
50 Concone-Vaccai gibi metodlar, öğrencilerin %11'ini tamamen, %21'ini kısmen, %11'ini az olumlu etkilemekte, %15'ini hiç olumlu etkilememektedir. Bu metodları kullanmadıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %42'dir.

4. 4. 14. Öğrencilerin, Ses Egzersizlerini Piyanoda Çalma-Uygulama Durumu

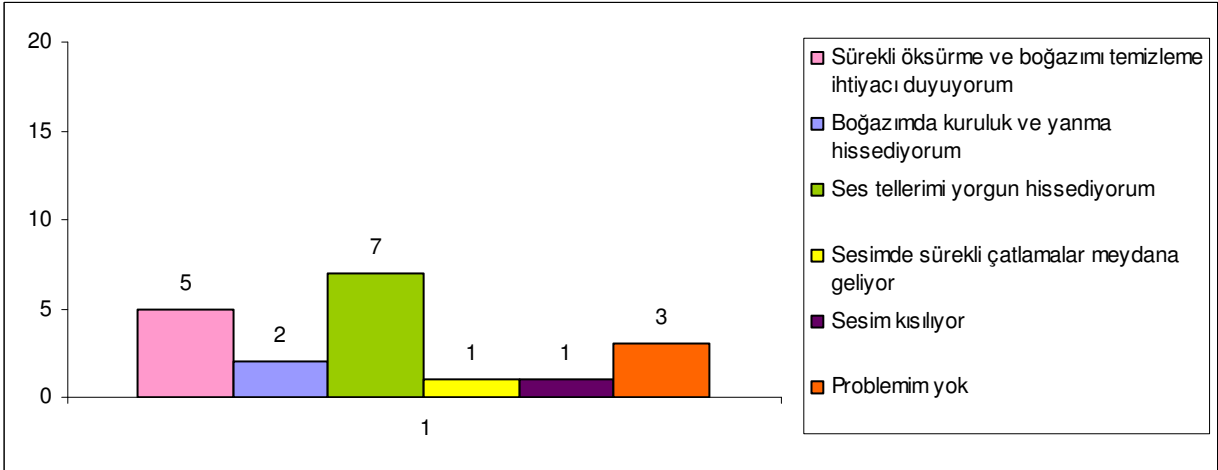
Ders dışında ses egzersizlerini piyanoyla, öğrencilerin %26'sı tamamen, %42'si kısmen, %21'i az uygulayabilmekte, %11'i ise hiç uygulanamamaktadır.

4. 4. 15. Öğrencilerin Haftalık Çalışma Saati Durumu

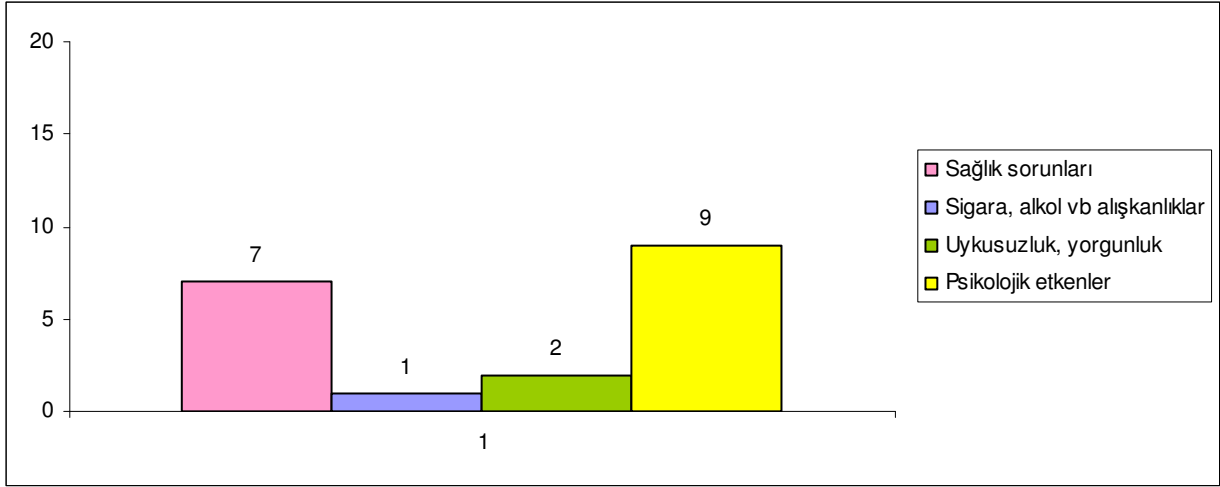
Ders dışında öğrencilerin %5'i haftada 3 saatten fazla, %16'sı 2-3 saat, %42'si 1-2 saat, %37'si sadece dersten önce biraz çalışmaktadır.

4. 4. 16. Öğrencilerin, Uygulanan Ses Egzersizlerine Yönelik Görüşleri

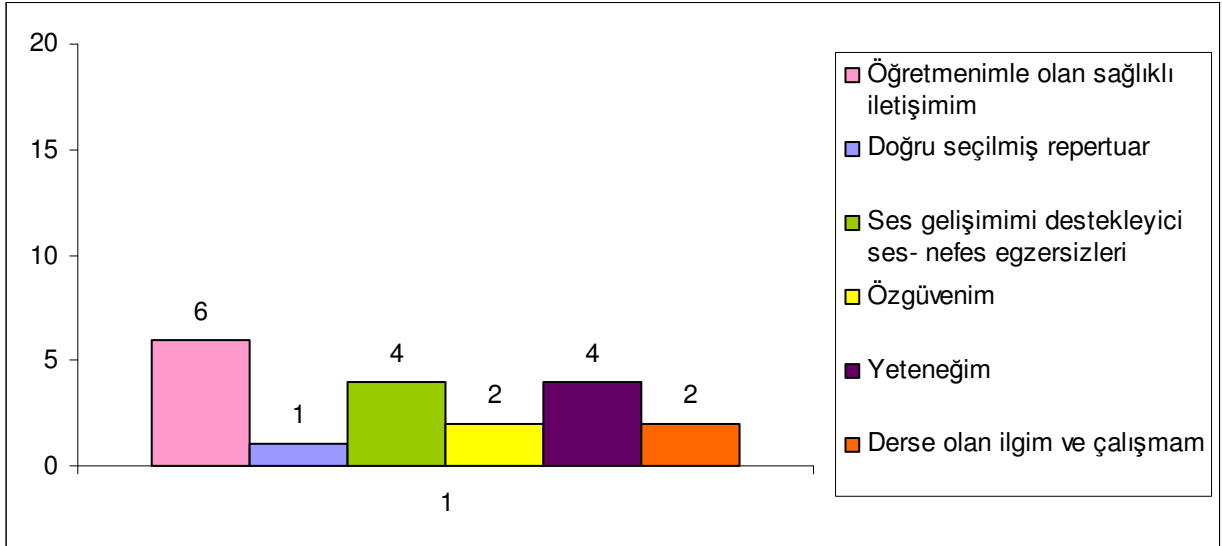
Bireysel Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında, öğrencilerin %26'sı öksürme ve sürekli boğazını temizleme ihtiyacı hissetmekte, %11'i boğazında kuruluk ve yanma hissetmekte, %37'si ses tellerini yorgun hissetmekte, %5'inin sesinde sürekli çatlama meydana gelmekte, %16'sının sesi kısılmaktadır. %5'inin ise herhangi bir problemi yoktur.

4. 4. 17. Öğrencilerin, Uygulanan Ses Egzersizlerine Yönelik Görüşleri

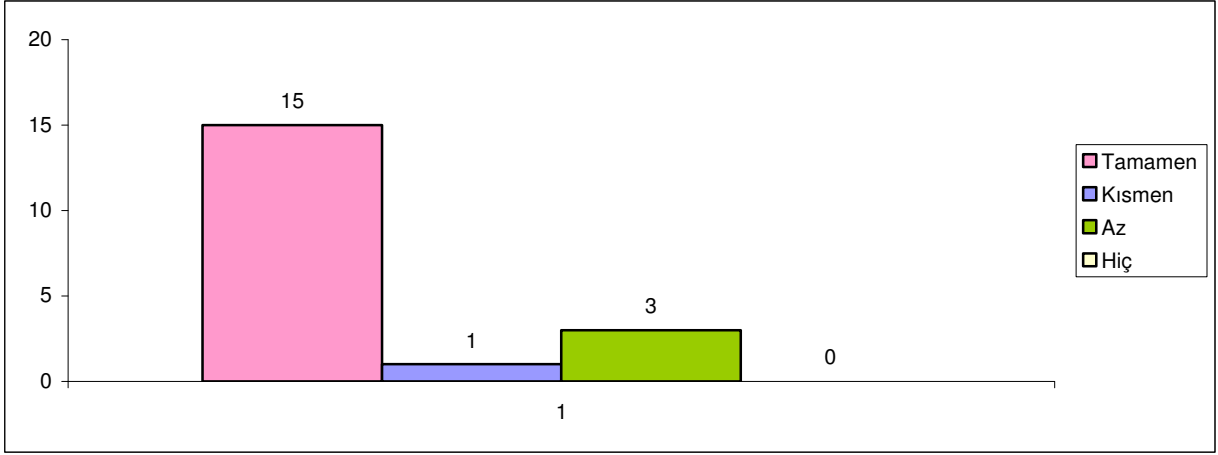
Öğrencilerin %37'sinin sesini sağlık sorunları (farenjit-larenjit vb.), %5'ini sigara-alkol vb. alışkanlıklar, %1'ini uykusuzluk-yorgunluk (fizyolojik etkenler), %47'sini ise psikolojik faktörler (stres-heyecan vb.) olumsuz yönde etkilemektedir.

4. 4. 18. Öğrencilerin, Başarılarını Olumlu Yönde Etkileyen Faktörlere Yönelik Görüşleri

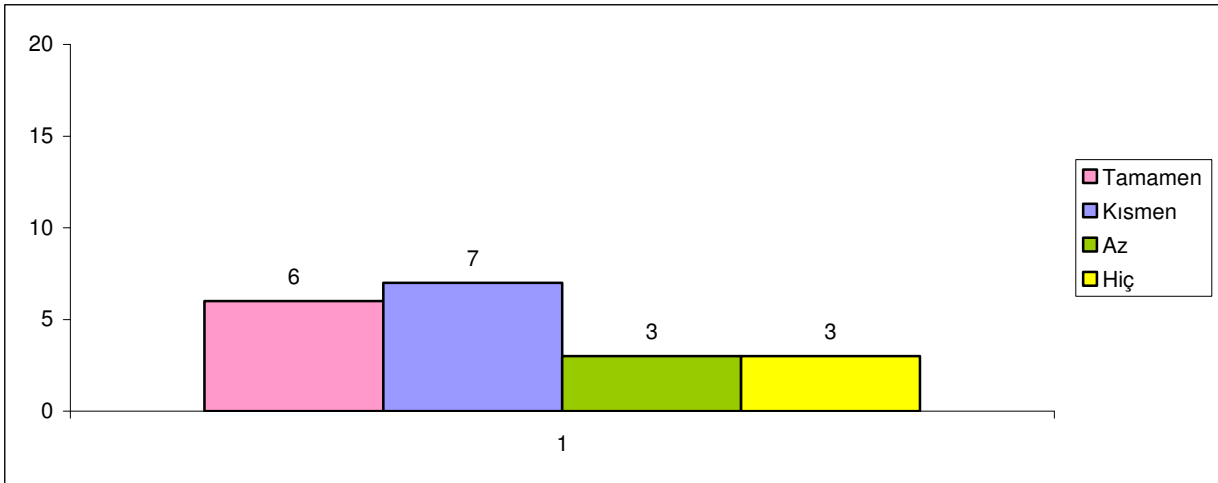
Öğrencilerin %31'inin başarısını, ilgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişimi, %5'ini doğru seçilmiş repertuar, %21'ini ses gelişimini destekleyici ses- nefes egzersizleri, %11'ini özgüveni, %21'ini yeteneği ve yine %11'ini ise derse olan ilgi ve çalışması olumlu yönde etkilemektedir.

4. 4. 19. Öğrencilerin Sınavlarda Eserleri Piyano Eşliğiyle Seslendirme Durumu

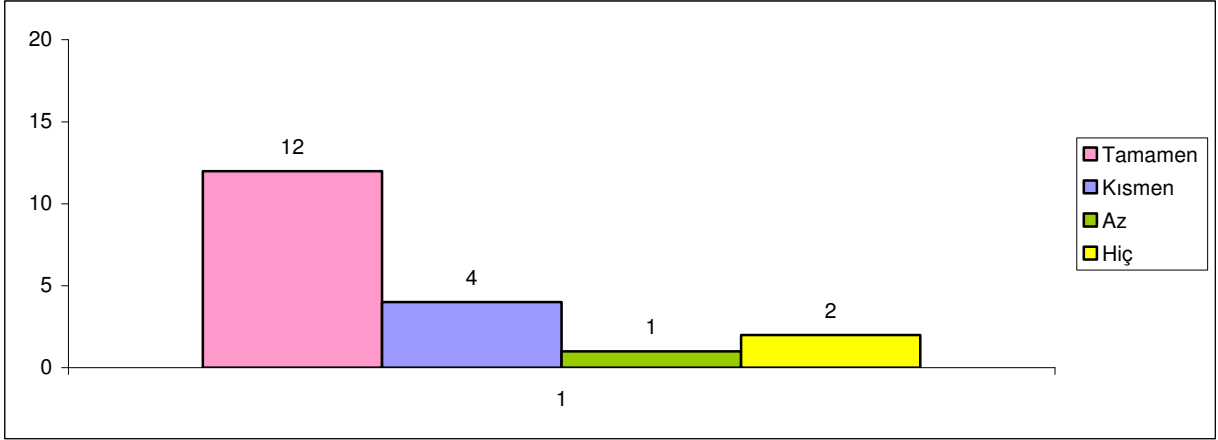
Bireysel Ses Eğitimi dersi sınavlarında eserleri, öğrencilerin %79'u tamamen, %5'i kısmen, %16'sı ise az oranda piyano eşliğiyle seslendirmektedir.

4. 4. 20. Öğrencilerin, Piyano Eşliği Olmadan Seslendirdikleri Eserlerin Başarılarını Etkileme Durumu

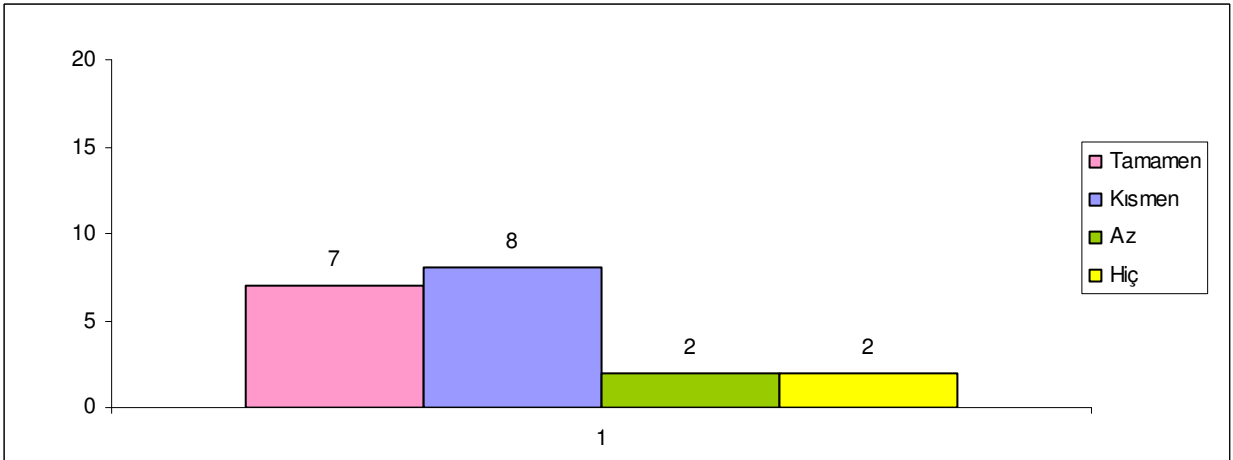
Sınavlarda piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler öğrencilerin %31'inin başarısını tamamen, %37'sini kısmen, %16'sını az etkilemekte, yine %16'sını ise hiç etkilememektedir.

4. 4. 21. Dinleti vb. Etkinliklerde Verilen Eser Seslendirme Görevinin Öğrencilerin Derse Olan İlgisini Etkileme Durumu

Dinleti, konser vb. etkinliklerde solo eser seslendirme görevi verildiğinde öğrencilerin %63'ünün derse olan ilgisi tamamen, %21'inin kısmen, %5'inin az oranda artmakta, %11'inin ise hiç artmamaktadır.

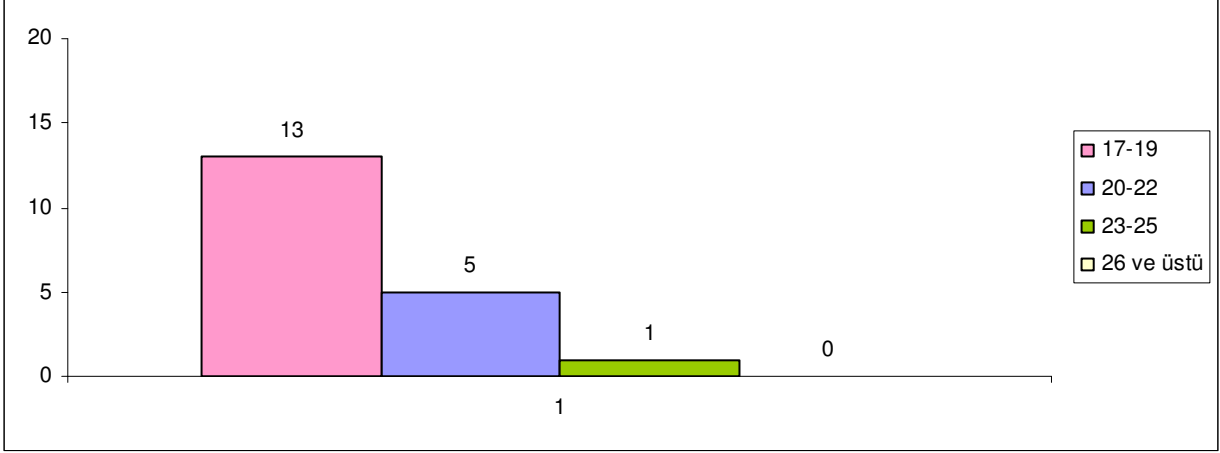
4. 4. 22. Dinleti vb. Etkinliklerde Verilen Eser Seslendirme Görevinin Öğrencilerin Derse Olan İlgisini Etkileme Durumu

Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı, öğrencilerin %36'sına göre tamamen, %42'sine göre kısmen, %11'ine göre az oranda sunmaktadır. Yine %11'ine göre ise hiç sunmamaktadır.

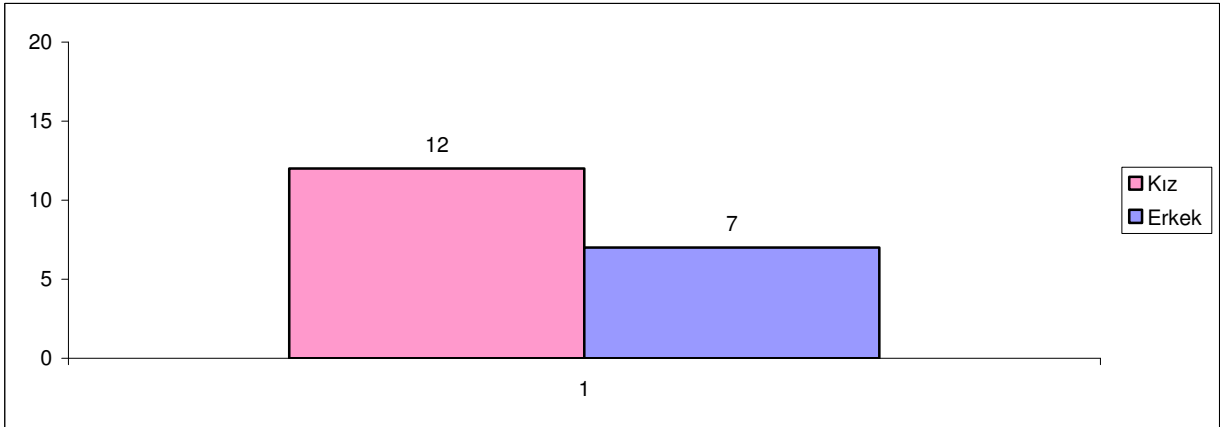
4. 5. Çanakkale Bulguları

4 .5. 1. Öğrencilerin Yaş Durumu

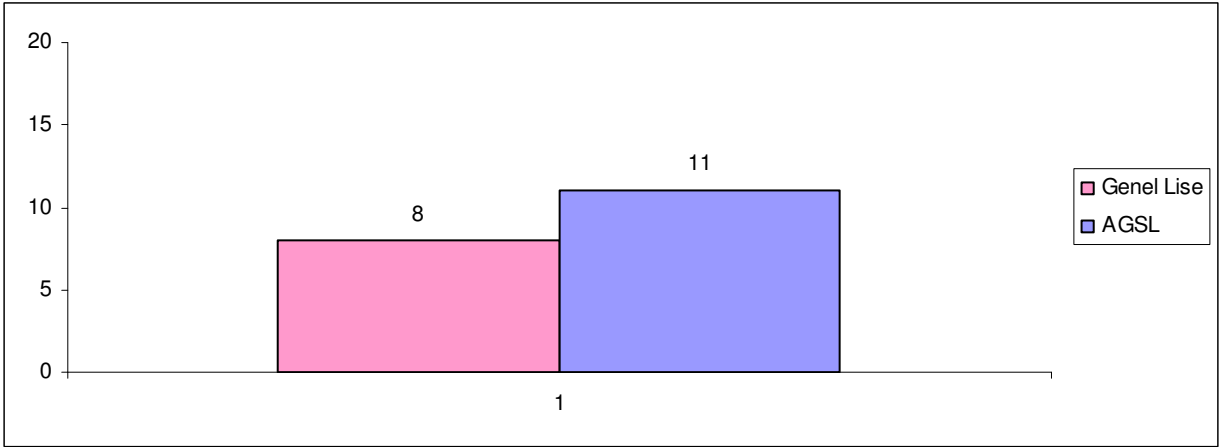
Öğrencilerin %69'u 17- 19, %26'sı 20- 22, %5'i 23- 25 yaş grubundadır.

4. 5. 2. Öğrencilerin Cinsiyet Durumu

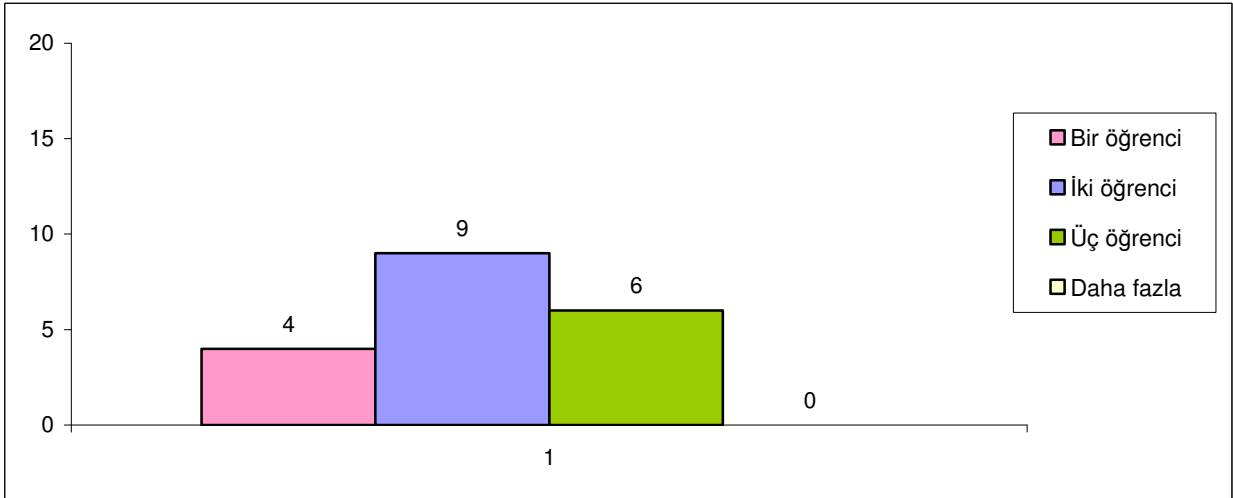
Kız öğrencilerin oranı %63, erkeklerinki ise %37'dir.

4. 5. 3. Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Durumu

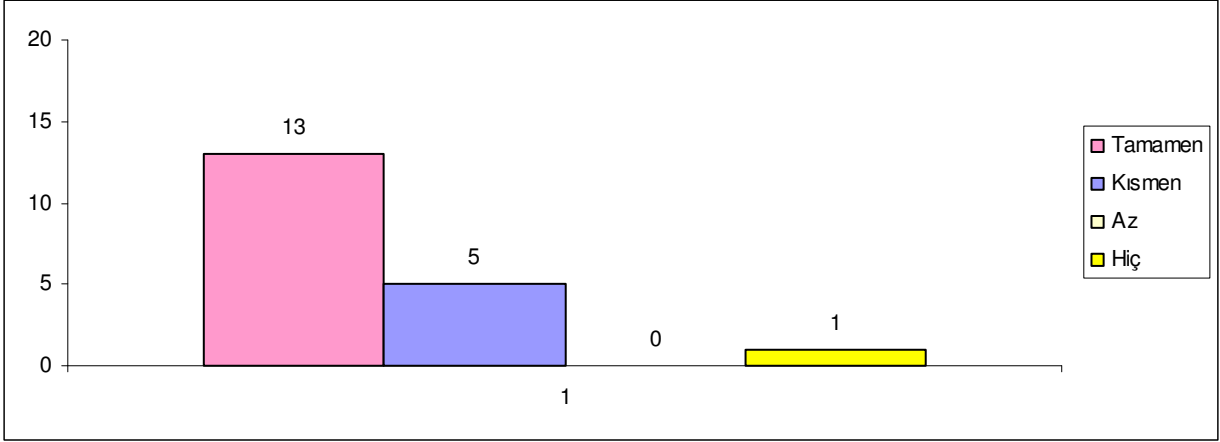
Öğrencilerin %42'si genel lise, %58'i ise Agsl çıkışıdır.

4. 5. 4. Birlikte Derse Giren Öğrencilerin Sayı Durumu

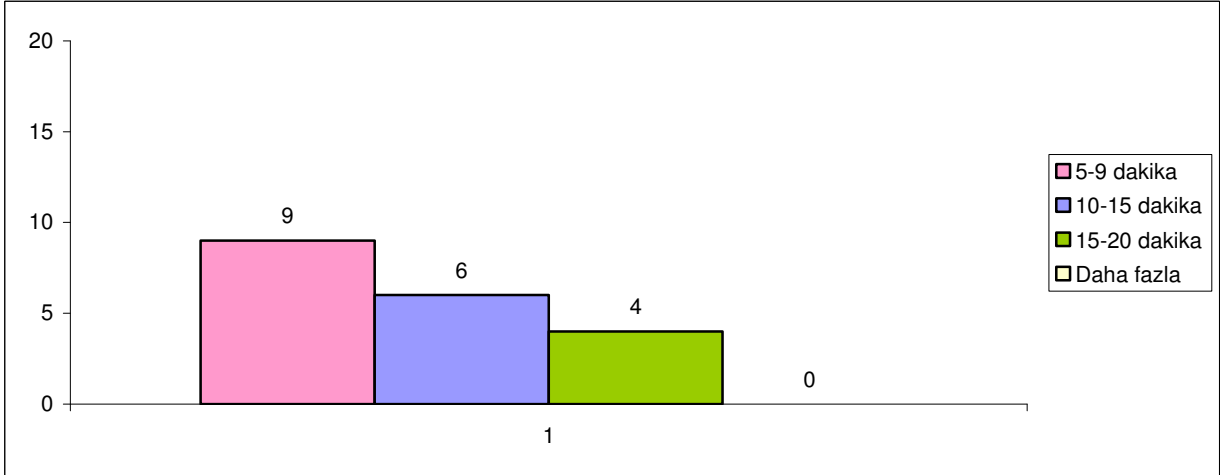
Öğrencilerin %21'i birebir, %47'si 2'şer, %32'si 3'er öğrenciyle ders işlemektedir.

4. 5. 5. Birebir Yapılmayan Dersin Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

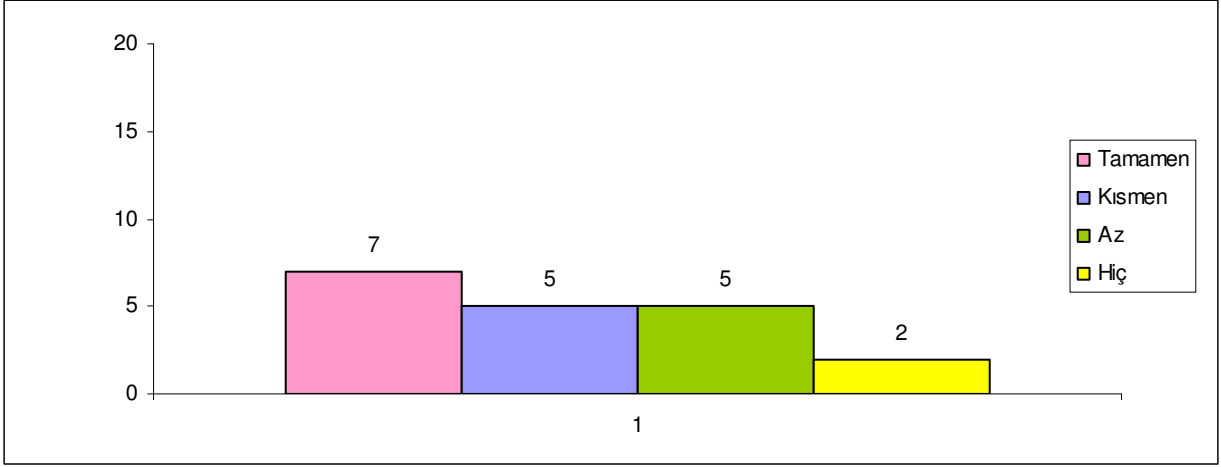
Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi dersi, öğrencilerin %69'unu tamamen, %26'sını kısmen etkilemekte, %5'ini ise hiç etkilememektedir.

4. 5. 6. Ses- Nefes Egzersizlerine Ayrılan Süre Durumu

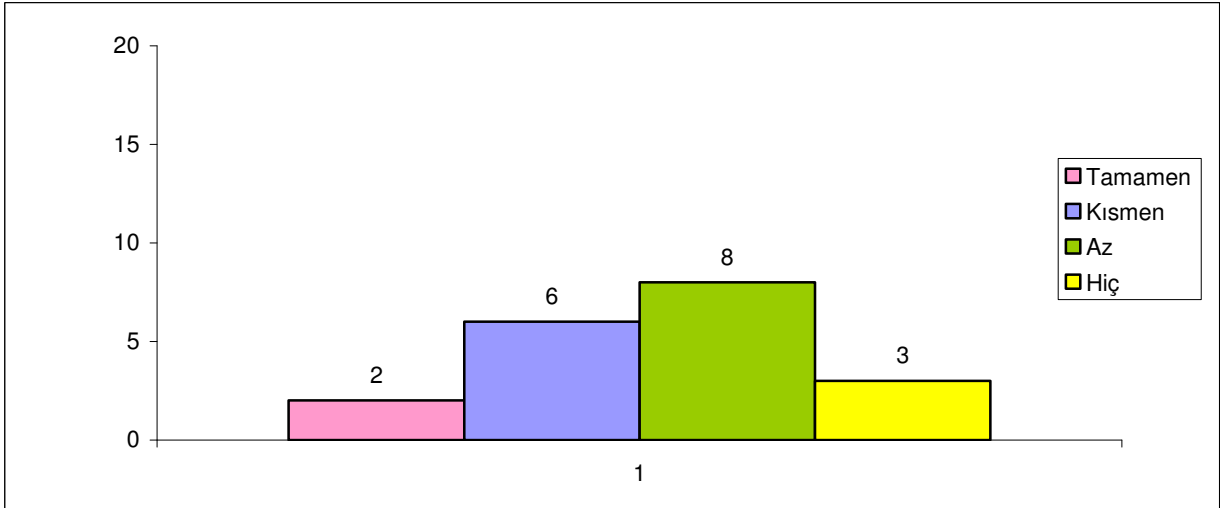
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süreyi, öğrencilerin %47'si 5-9 dakika, %32'si 10-15 dakika, %21'i 15-20 dakika olarak belirtmişlerdir.

4. 5. 7. Ses-Nefes Egzersizlerine Ayrılan Sürenin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

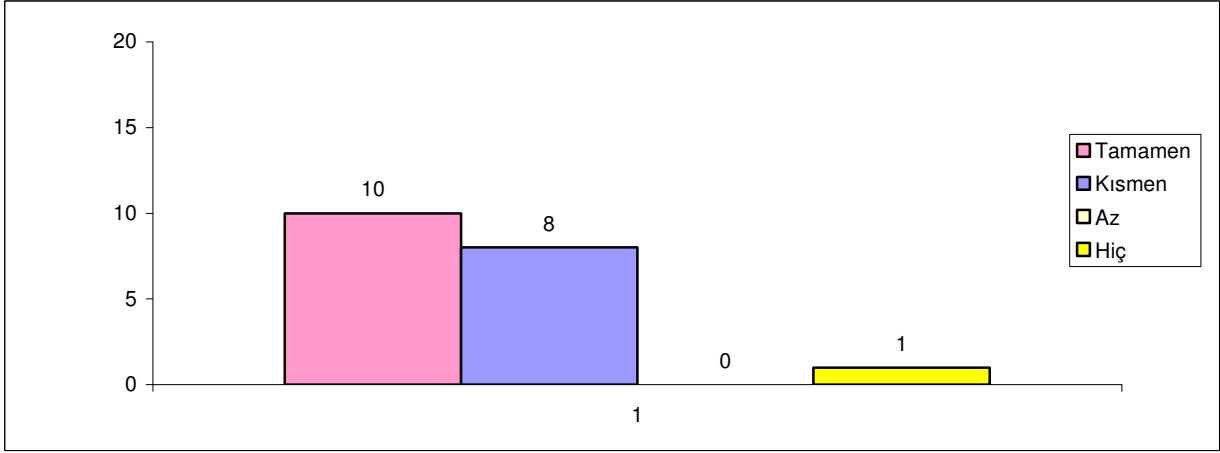
Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre, öğrencilerin %37'sine göre tamamen, %26'sına göre kısmen, yine %26'sına göre az yeterli, %11'ine göre ise hiç yeterli değildir.

4. 5. 8. Haftalık Ders Saatinin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

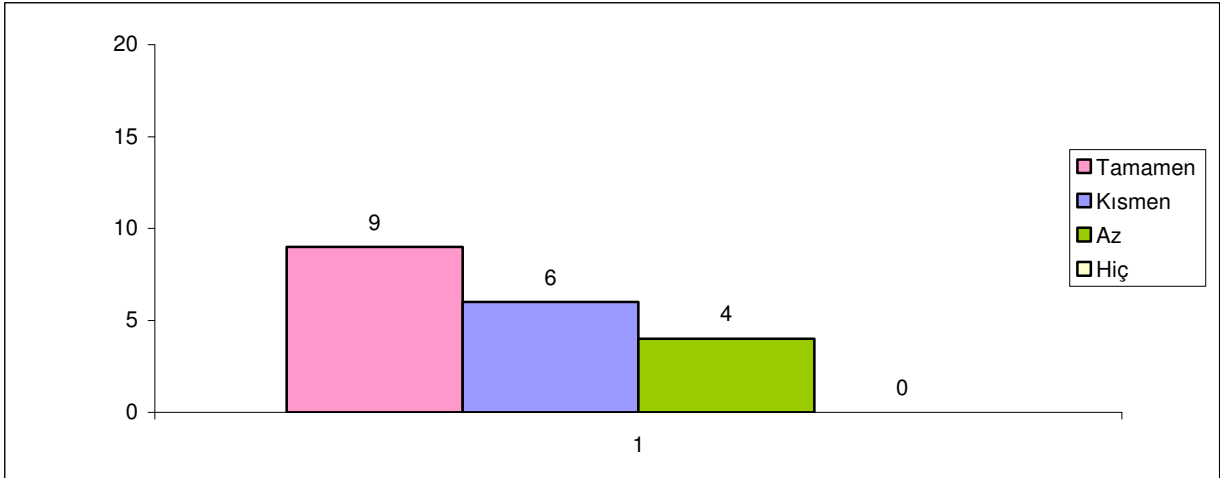
Bireysel Ses Eğitimi dersi, ders saati bakımından öğrencilerin %10'una göre tamamen, %32'sine göre kısmen, %42'sine göre az yeterli, %16'sına göre ise hiç yeterli değildir.

4. 5. 9. İlgili Öğretim Elemanının, Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

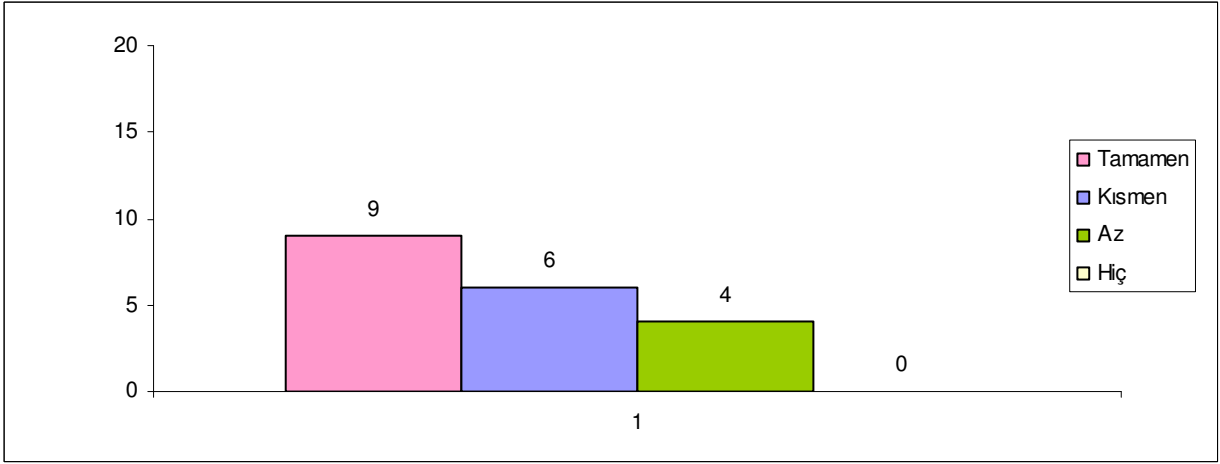
İlgili öğretim elemanı, öğrencilerin %53'ünün başarısını tamamen, %42'sininkini kısmen, %5'ininkini ise hiç etkilememektedir.

4. 5. 10. Öğretmen- Öğrenci İlişkisinin Durumu

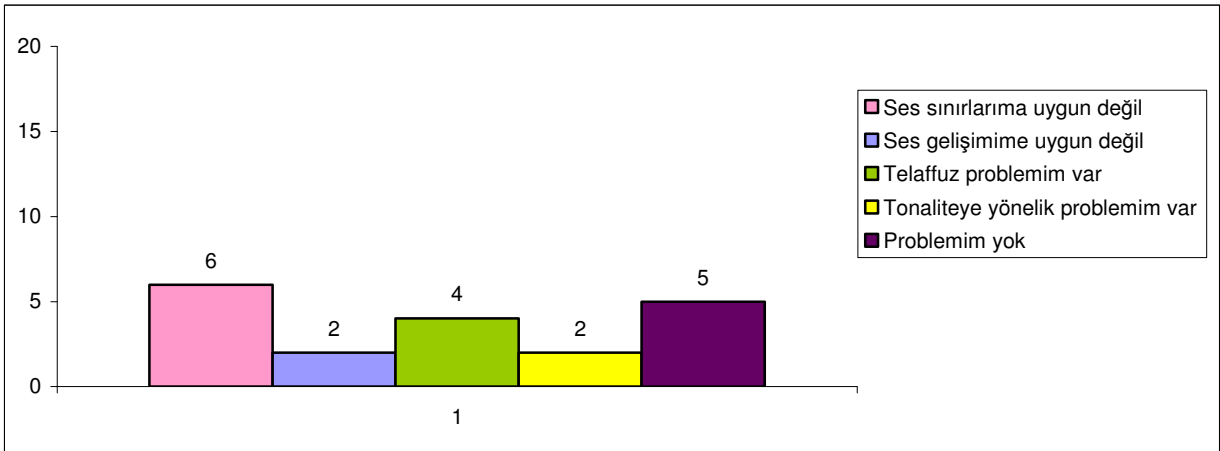
Bireysel Ses Eğitimi dersindeki öğretmen-öğrenci ilişkisini, öğrencilerin %47'si tamamen, %32'si kısmen, %21'i ise az olumlu bulmaktadır.

4. 5. 11. Ses Türlerinin Belirlenmesi Durumu

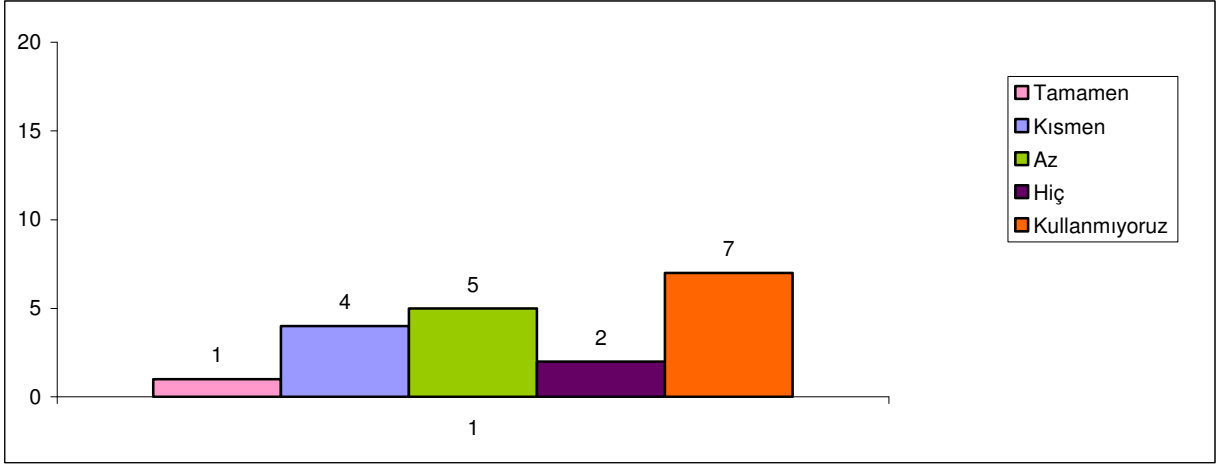
Kendi ses türleri, öğrencilerin %47'sine göre tamamen, %32'sine göre kısmen, %21'ine göre az oranda doğru tespit edilmiştir.

4. 5. 12. Öğrencilerin Eserlere Yönelik Problem Durumu

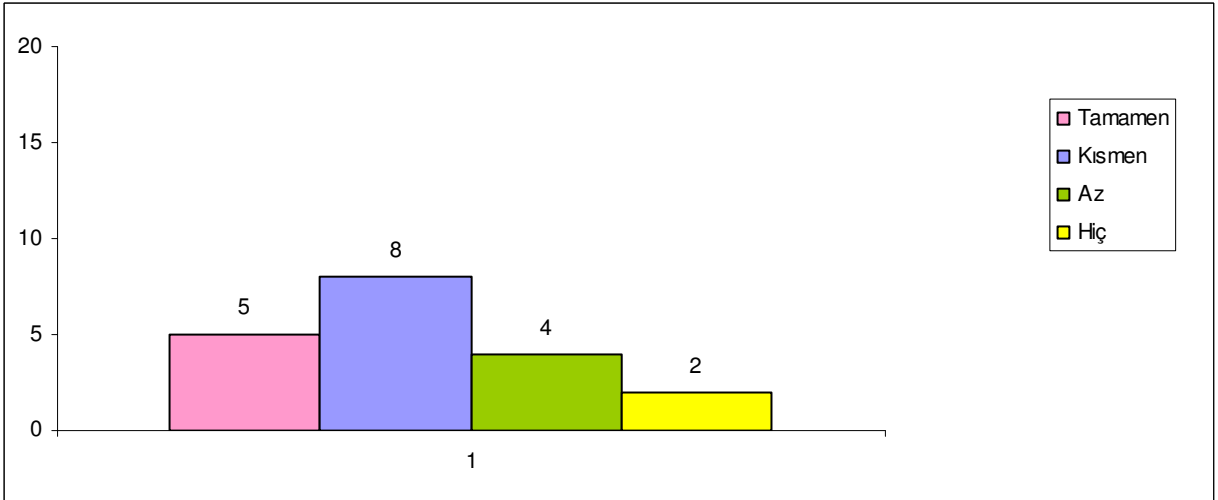
İlk yıl uygulanan repertuar, öğrencilerin %31'inin ses sınırlarına, %11'inin ise ses gelişimine uygun değil. Telaffuz problemi olan öğrenciler %21, sık sık ton dışına çıkanlar ise %11'dir. Problemi olmayan öğrencilerin oranı ise %26'dır.

4. 5. 13. 50 Concone- Vaccai gibi Metodların Öğrencilerin Ses Gelişimlerini Etkileme Durumu

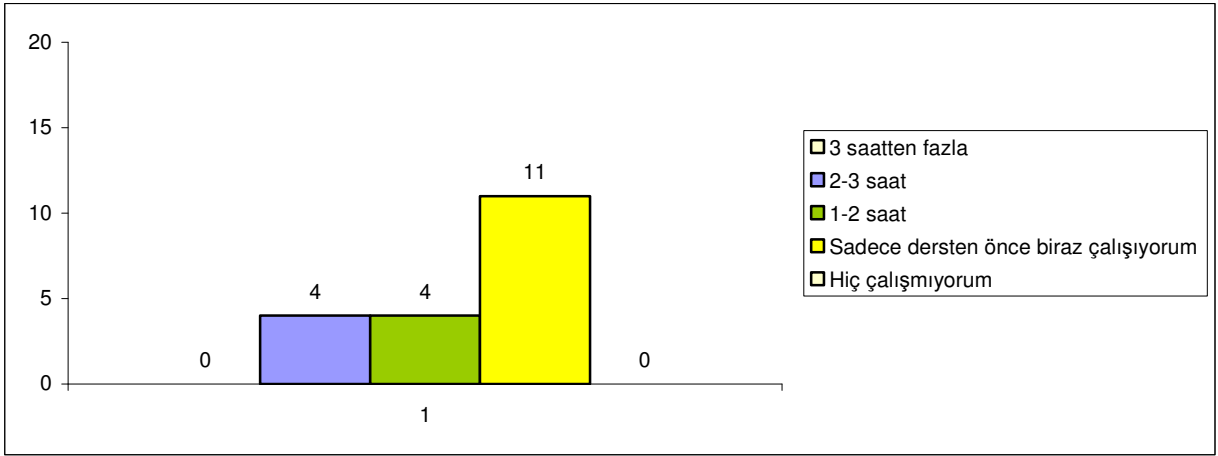
50 Concone-Vaccai gibi metodlar öğrencilerin %5'ini tamamen, %21'ini kısmen, %26'sını az olumlu etkilemekte, %11'ini hiç olumlu etkilememektedir. Bu metodları kullanmadıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %37'dir.

4. 5. 14. Öğrencilerin, Ses Egzersizlerini Piyanoda Çalma-Uygulama Durumu

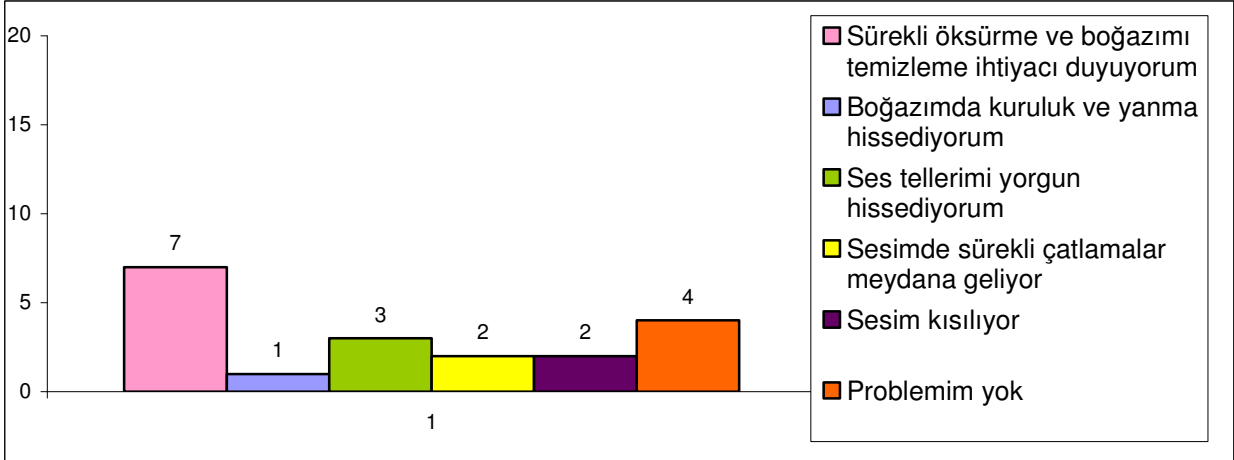
Ders dışında ses egzersizlerini piyanoyla, öğrencilerin %26'sı tamamen, %42'si kısmen, %21'i az uygulayabilmekte, %11'i ise hiç uygulamamaktadır.

4. 5. 15. Öğrencilerin Haftalık Çalışma Saati Durumu

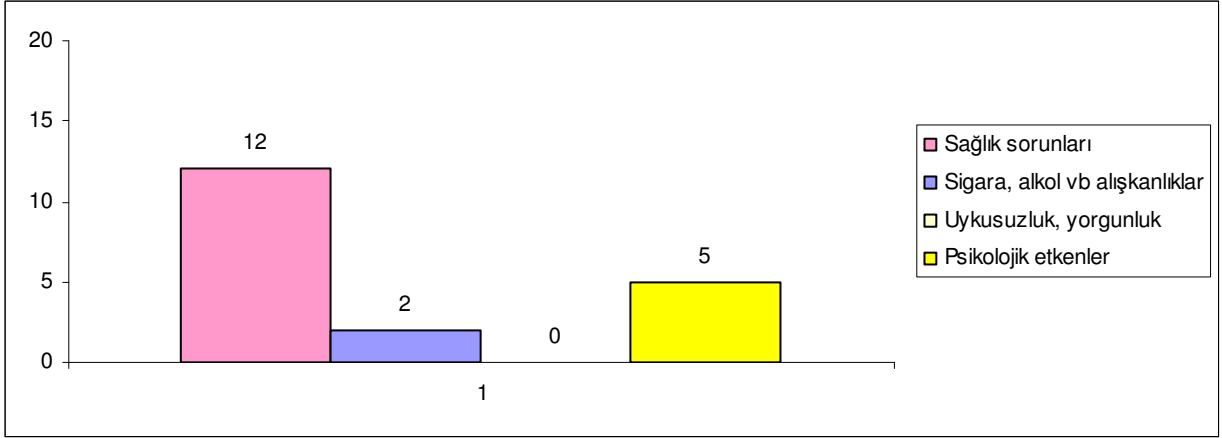
Ders dışında öğrencilerin %21'i 2-3 saat, yine %21'i 1-2 saat, %58'i ise sadece dersten önce biraz çalışmaktadır.

4. 5. 16. Öğrencilerin, Uygulanan Ses Egzersizlerine Yönelik Görüşleri

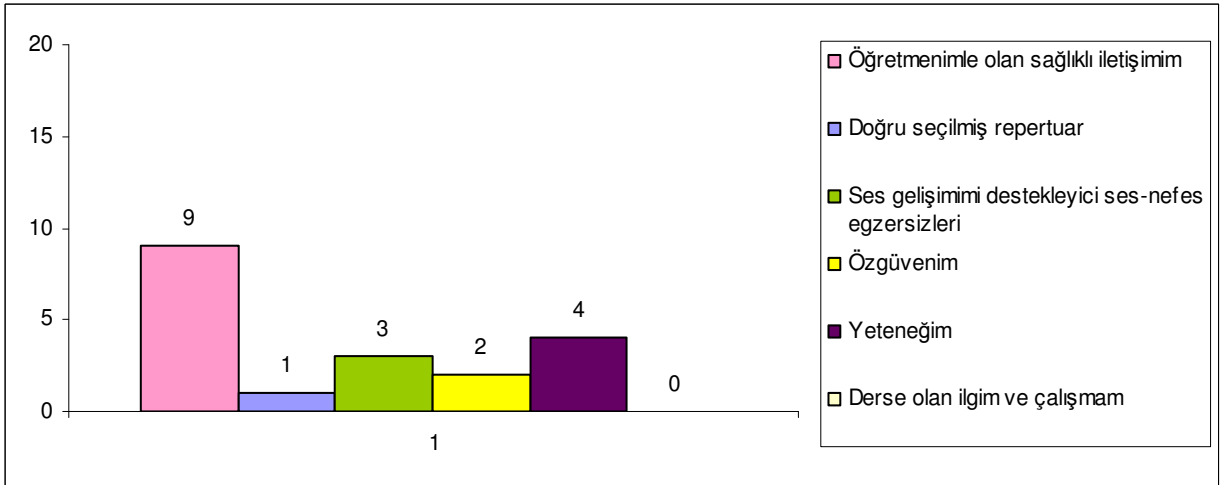
Bireysel Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında öğrencilerin %37'si öksürme ve sürekli boğazını temizleme ihtiyacı hissetmekte, %5'i boğazında kuruluk ve yanma hissetmekte, %15'i ses tellerini yorgun hissetmekte, %11'inin sesinde sürekli çatlama meydana gelmekte, yine %11'inin sesi kısılmaktadır. %21'inin ise herhangi bir problemi yoktur.

4. 5. 17. Öğrencilerin, Başarılarını Olumsuz Yönde Etkileyen Kişisel Faktörlere Yönelik Görüşleri

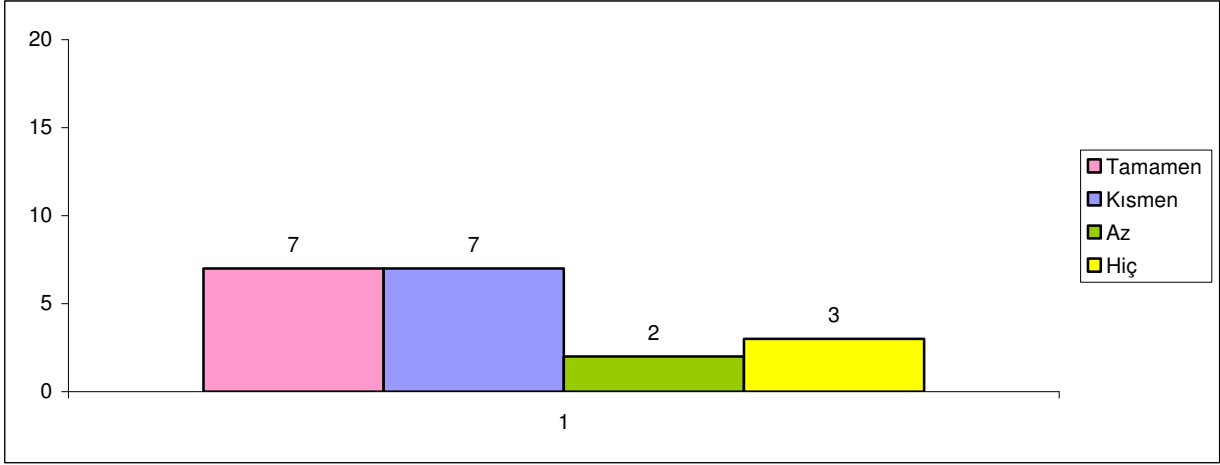
Öğrencilerin %63'ünün sesini sağlık sorunları (farenjit-larenjit vb.), %11'ini sigara-alkol vb. alışkanlıklar, %26'sını ise psikolojik faktörler (stres-heyecan vb.) olumsuz yönde etkilemektedir.

4. 5. 18. Öğrencilerin, Başarılarını Olumlu Yönde Etkileyen Faktörlere Yönelik Görüşleri

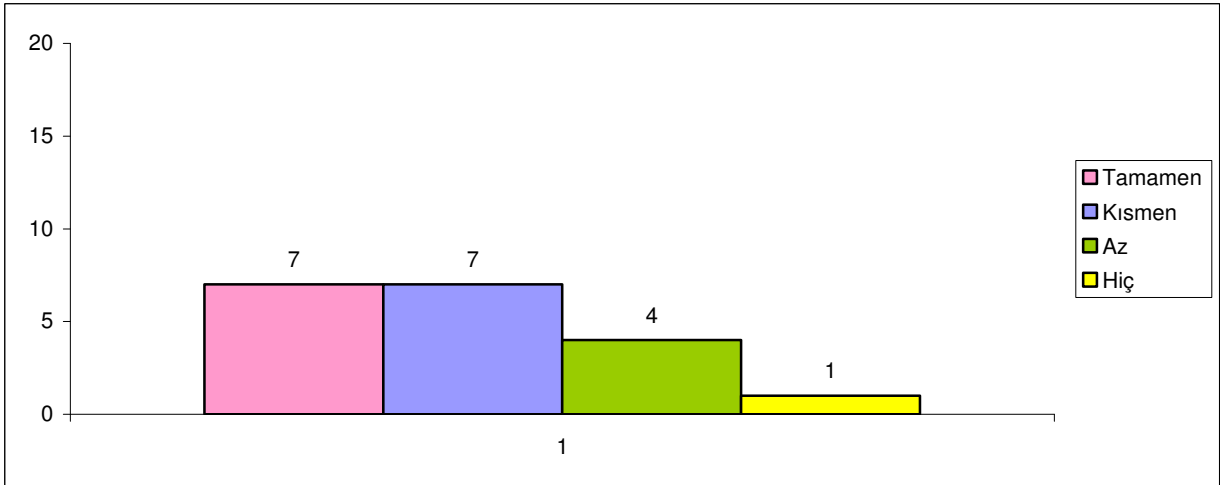
Öğrencilerin %47'sinin başarısını, ilgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişimi, %5'ini doğru seçilmiş repertuar, %16'sını ses gelişimini destekleyici ses-nefes egzersizleri, %11'ini özgüveni, %21'ini ise yeteneği olumlu yönde etkilemektedir.

4. 5. 19. Öğrencilerin Sınavlarda Eserleri Piyano Eşliğiyle Seslendirme Durumu

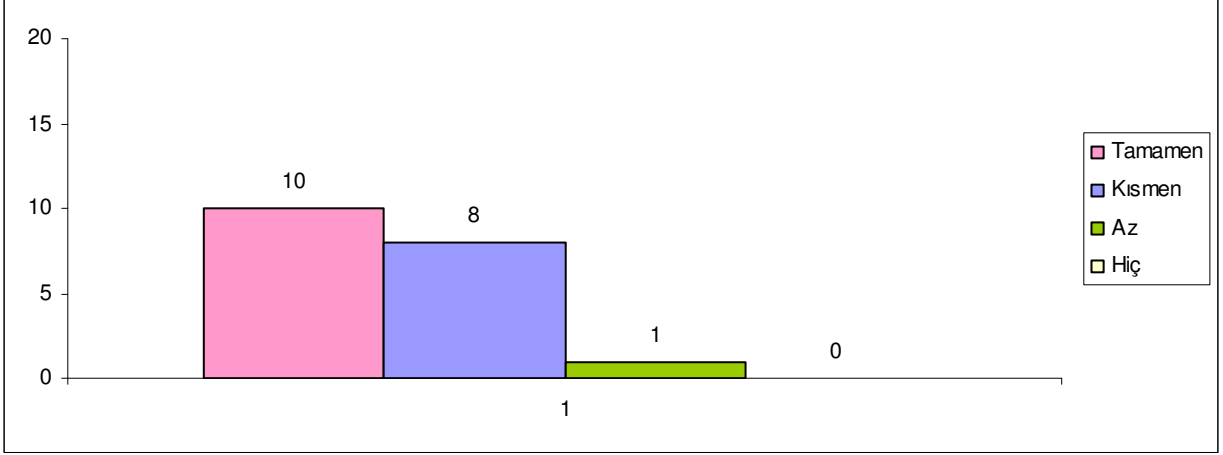
Bireysel Ses Eğitimi dersi sınavlarında eserleri, öğrencilerin %37'si tamamen, yine %37'si kısmen, %10'u az oranda piyano eşliğiyle seslendirmektedir. %16'sı ise hiç piyano eşliğiyle seslendirmemektedir.

4. 5. 20. Öğrencilerin, Piyano Eşliği Olmadan Seslendirdikleri Eserlerin Başarılarını Etkileme Durumu

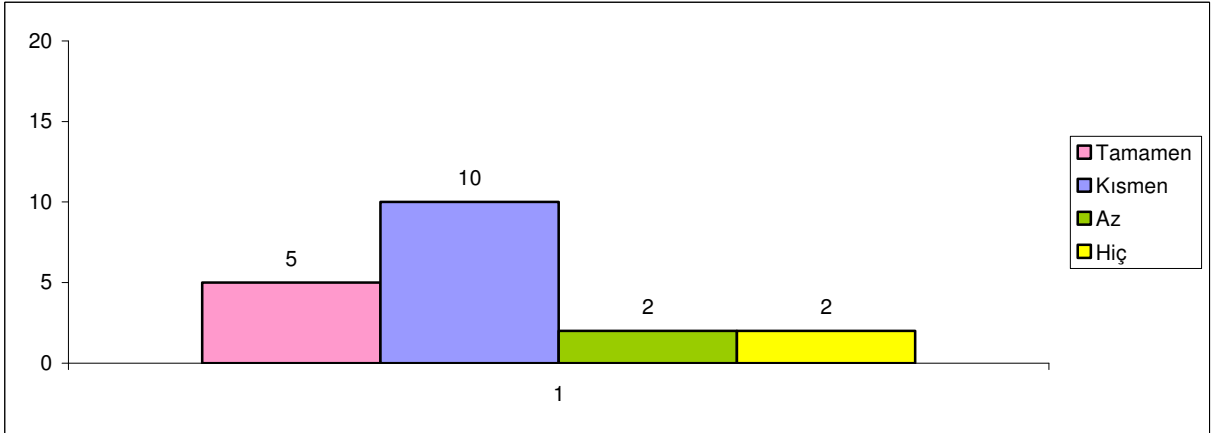
Sınavlarda piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler, öğrencilerin %37'sinin başarısını tamamen, yine %37'sini kısmen, %21'ini az etkilemekte, %5'ini ise hiç etkilememektedir.

4. 5. 21. Dinleti vb. Etkinliklerde Verilen Eser Seslendirme Görevinin Öğrencilerin Derse Olan İlgisini Etkileme Durumu

Dinleti, konser vb. etkinliklerde solo eser seslendirme görevi verildiğinde öğrencilerin %53'ünün derse olan ilgisi tamamen, %42'sinin kısmen, %5'inin ise az oranda artmaktadır.

4. 5. 22. Öğrencilerin, Bireysel Ses Eğitimi Dersinin, Müzik Öğretmenliğinin Gereksinimlerini Karşılacak Donanımı Sunmasına Yönelik Görüşleri

Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı, öğrencilerin %26'sına göre tamamen, %52'sine göre kısmen, %11'ine göre ise az oranda sunmaktadır. Yine %11'ine göre ise hiç sunmamaktadır.

En yüksek oranlara göz atacak olursak;

Selçuk Üniversitesindeki kız ve erkek öğrenci sayısı eşit olup büyük çoğunluğu 17- 19 yaş grubunda yer almaktadır. Genel Lise ve Ağısl çıkışlı öğrenciler de eşit sayıdadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu %46 gibi bir oranla derse 3'er öğrenciyle katılmaktadır. Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğrencilerin başarısını %46'lık bir oranla kısmen etkilemektedir. Derslerde ses- nefes egzersizlerine ayrılan süre öğrencilerin %46'sına göre 15-20 dakikadır. Bu süre öğrencilerin %46'sına göre kısmen yeterlidir. Haftalık ders saati öğrencilerin %39'una göre az yeterlidir. İlgili öğretim elemanı da öğrencilerin %65'inin başarısını tamamen etkilemektedir. Öğretmen- öğrenci ilişkisi de öğrencilerin %73'üne göre tamamen olumludur. Öğrencilerin %58'ine göre ses türleri kısmen doğru olarak tespit edilmiştir.. Bir sene boyunca çalıştıkları eserlere yönelik olarak öğrencilerin %39'u telaffuz problemi yaşamaktadır. 50 Concone- Vaccai gibi ses gelişimini destekleyici metotları öğrencilerin %39'u kullanmamaktadır. Ders dışında ses ve nefes egzersizlerini öğrencilerin %31'i kısmen ve az uygulayabilmektedir. Ders dışında öğrencilerin %38'i haftada 1-2 saatlerini bu derse hazırlık yapmakla geçirmektedir. Derste uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında öğrencilerin %38'i öksürme ve boğazını temizleme ihtiyacı duymaktadırlar. Öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen kişisel sorunlarının başında %35'lik bir oranla sağlık sorunları gelmektedir. Öğrencilerin başarılarını olumlu yönde en çok %46'lık bir oranla öğretmenleriyle olan sağlıklı iletişimleri etkilemektedir. Öğrencilerin %54'ü sınavlarda sorumlu oldukları eserleri piyano eşliğiyle seslendirmektedir. Piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler öğrencilerin %58'inin performansını kısmen etkilemektedir. Dinleti, konser vb. etkinliklerde solo eser seslendirme görevi verilen öğrencilerin %77'sinin derse olan ilgisi tamamen artmaktadır. Öğrencilerin %38'ine göre Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı kısmen sunmaktadır.

Yüzüncü Yıl Üniversitesindeki öğrencilerin %57'si kız olup, %52'si 17-19 yaş grubunda yer almaktadır ve %52'si Agsl çıkışlıdır. Öğrencilerin %61'i 2'şerli gruplar halinde derse girmektedir. Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğrencilerin %39'unu az oranda etkilemektedir. Derslerde ses ve nefes egzersizlerine ayrılan süre öğrencilerin %48'ine göre 10-15 dakikadır. Bu süre de öğrencilerin %61'ine göre tamamen yeterlidir. Haftalık ders saati ise %48'ine göre kısmen yeterlidir. İlgili öğretim elemanı, öğrencilerin %70'inin başarısını tamamen etkilemektedir. Öğretmen- öğrenci ilişkisi de öğrencilerin %35'ine göre tamamen olumludur. Ses türlerine ayırım, öğrencilerin %52'sine göre tamamen doğrudur. Telaffuz problemi, %48'lik bir oranla, eserlerle ilgili problemlerin başında gelmektedir. 50 Concone-Vaccai gibi metodlar, öğrencilerin %35'inin başarısını kısmen olumlu etkilemektedir. Ders dışında ses egzersizlerini, öğrencilerin %52'si kısmen uygulayabilmektedir. Öğrencilerin %52'si bir sonraki derse kadar 1-2 saat çalışmaktadır. Derste uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında, öğrencilerin %26'sı öksürme ve boğazını temizleme ihtiyacı hissetmekte ve yine %26'sı boğazında kuruluk ve yanma hissetmektedir. Öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen özel problemlerin başında %43'lük bir oranla sağlık sorunları gelmektedir. Öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyen faktörlerin başında ise %39'luk bir oranla ilgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişim gelmektedir. Sınavlarda, sorumlu oldukları eserleri tamamen piyano eşliğiyle seslendiren öğrencilerin oranı %83'tür. Piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler, öğrencilerin %39'unun başarısını kısmen ve yine %39'unu az oranda etkilemektedir. Dinleti vb. etkinliklerde görev verilen öğrencilerin %56'sının derse olan ilgisi tamamen artmaktadır. Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı, öğrencilerin %61'ine göre kısmen sunmaktadır.

Malatya'daki öğrencilere baktığımızda öğrencilerin %57'sinin kız, %48'inin 20-22 yaş grubunda ve %64'ünün de Agsl çıkışlı olduklarını görürüz. Öğrencilerin %52'si 3'erli olarak ders yapmaktadır. Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi

dersi öğrencilerin % 33'ünü tamamen etkilemektedir. Öğrencilerin %55'i derslerde 5-9 dakika süreyle ses-nefes egzersizleri yaptıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin %40'ına göre derslerde ses ve nefes egzersizlerine ayrılan süre kısmen yeterlidir. Haftalık ders saati de öğrencilerin %33'üne göre az yeterlidir. İlgili öğretim elemanı, öğrencilerin yarısının başarısını tamamen etkilemektedir. Öğretmen- öğrenci ilişkisi de öğrencilerin %57'sine göre tamamen olumludur. Ses türlerinin tespiti, öğrencilerin %43'üne göre kısmen doğru olarak yapılmıştır. 1. yıl çalıştıkları eserler, öğrencilerin % 28'inin ses sınırlarına uygun değildir. 50 Concone- Vaccai gibi metotları öğrencilerin %50'si tanımamaktadır. %31 gibi bir oranla, öğrenciler ses egzersizlerini ders dışında kendi kendilerine az uygulayabilmektedir. Öğrencilerin %47'si sadece derse girmeden az önce hazırlık yapmaktadırlar. Derste uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında, öğrencilerin %24'ü boğazında kuruluk ve yanma hissetmektedir. Kuruluk ve özellikle yanma durumu ses tellerinin gereksiz yere fazla zorlanmasından kaynaklanmaktadır. İlgili öğretim elemanının ses egzersizlerini yavaş yavaş, kolaydan zora doğru, öğrenciyi yormadan ve aralarda dinlenme payı bırakarak uygulaması gerekmektedir. Öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen kişisel etkenler içinde, %33'lük bir oranla sağlık sorunları başta gelmektedir. İlgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişim, öğrencilerin %38'ine göre başarılarını olumlu yönde etkileyen en önemli faktördür. Sınavlarda eserleri öğrencilerin %31'i kısmen piyano eşliğiyle seslendirmektedir. Yine %31'i ise hiç piyano eşliğiyle seslendirmemektedir. Piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler öğrencilerin %38'inin başarısını kısmen etkilemektedir. Dinleti vb. etkinliklerde verilen solo görevler, öğrencilerin %40'ının derse olan ilgisini tamamen artırmaktadır. Öğrencilerin %48'ine göre, Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı kısmen sunmaktadır.

Balıkesir'deki öğrencilerin %63' ü kız, %74'ü 17-19 yaş grubunda ve %84'ü Ağırlıklı öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %95'i dersi birebir

işlediklerini belirtmişlerdir. Birebir yapılmayan ders, öğrencilerin %42'sini hiç etkilememektedir. Ses- nefes egzersizlerine ayrılan süre, öğrencilerin %53'üne göre 5-9 dakikadır. Öğrencilerin %42'sine göre ses- nefes egzersizlerine ayrılan süre az yeterlidir. Haftalık ders saati de öğrencilerin %32'sine göre tamamen, %32'sine göre ise az yeterlidir. İlgili öğretim elemanı öğrencilerin %74'ünün başarısını tamamen etkilemektedir. Öğretmen- öğrenci ilişkisini, öğrencilerin %69'u tamamen olumlu bulmaktadır. Öğrencilerin %58'ine göre ses türleri doğru olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin %26'sının eserlerle ilgili bir problemi bulunmamaktadır. Problemi olan öğrencilerin de %21'inin tonalite kaybı, yine %21'inin telaffuz problemi vardır. Aynı oranda olan bir diğer sorun da eserlerin ses sınırlarına uygun olmayışdır. Bu üç oranın da eşit olması öğrencilerin eserlerle ilgili farklı sorunları olduğunu göstermektedir. 50 Concone ve Vaccai gibi metodları, öğrencilerin %42'si kullanmadıklarını belirtmiştir. Ders dışında ses egzersizlerini öğrencilerin %42'si kısmen piyanoyla çalıp uygulayabilmektedir. Öğrencilerin %42'si ses eğitimi dersi için haftada 1-2 saat çalışmaktadır. Derste uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında öğrencilerin %37'si ses tellerini yorgun hissetmektedir. Öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen kişisel sorunların başında %47'lik bir oranla psikolojik faktörler gelmektedir. Öğretmenle olan sağlıklı iletişim, öğrencilerin %31'ine göre başarılarını olumlu yönde etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Öğrencilerin %79'u sınavlarda eserleri tamamen piyano eşliğiyle seslendirmektedir. Piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler öğrencilerin %37'sinin başarısını kısmen etkilemektedir. Dinleti vb. etkinliklerde verilen solo görevler öğrencilerin %63'ünün derse olan ilgisini tamamen artırmaktadır. Bireysel Ses Eğitimi dersi, öğrencilerin %42'sine göre müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı kısmen sunmaktadır.

Çanakkale'deki öğrencilerin %63'ü kız, %69'u 17-19 yaş grubunda, %58'i de Agsl çikışlı öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %47'si 2'şerli olarak derse

girmektedir. Birebir yapılmayan ders öğrencilerin %69'unu tamamen olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencilerin %47'si derste 5-9 dakika süreyle ses-nefes egzersizi yapmaktadır. Öğrencilerin %37'si ses-nefes egzersizlerine ayrılan süreyi tamamen yeterli bulmaktadır. Haftalık ders saati, öğrencilerin %42'sine göre az yeterlidir. İlgili öğretim elemanı, öğrencilerin %53'ünün başarısını tamamen etkilemektedir. Öğrencilerin %47'si öğretmen-öğrenci ilişkisini tamamen olumlu bulmaktadır. Öğrencilerin %47'sine göre ses türleri tamamen doğru olarak adlandırılmıştır. Eserleri ses sınırlarına uygun bulmayan öğrenci oranı %31'dir. 50 Concone-Vaccai gibi metodları öğrencilerin %37'si derste kullanmadıklarını belirtmiştir. Ses egzersizlerini ders dışında öğrencilerin %42'si kısmen uygulayabilmektedir. Öğrencilerin %58'i sadece dersten önce biraz çalışmaktadır. Derste uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında öğrencilerin %37'si sürekli öksürme ve boğazını temizleme ihtiyacı hissetmektedir. Öğrencilerin başarılarını etkileyen kişisel sorunlarının başında %63 gibi bir oranla sağlık sorunları gelmektedir. Öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyen faktörlerin başında, %47'lik bir oranla ilgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişimleri gelmektedir. Bireysel Ses Eğitimi dersi sınavlarında eserleri, öğrencilerin %37'si tamamen ve yine %37'si kısmen piyano eşliğiyle seslendirmektedir. Piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler öğrencilerin %37'sinin başarısını tamamen ve yine %37' sinin başarısını kısmen etkilemektedir. Dinleti vb. etkinliklerde verilen solo görevler, öğrencilerin %53'ünün ilgisini tamamen artırmaktadır. Öğrencilerin %52'sine göre Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı kısmen sunmaktadır.

Bütün bu bulgulardan yola çıkarak;

Selçuk Üniversitesi hariç, diğer üniversitelerde kız öğrenciler çoğunluktadır. 17-19 olan yaş ortalamasına uymayan ise 20-22'lik ortalamayla İnönü Üniversitesi'dir. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu Agsl çıkışlı

olmakla birlikte bir tek Selçuk Üniversitesi'nde genel liseyle oranları eşittir. Dersler Balıkesir Üniversitesi'nde birebir, Yüzüncü Yıl ve Çanakkale'de 2'şer, İnönü ve Selçuk'ta ise 3'erli öğrenci gruplarıyla işlenmektedir. Bir önceki sorudan da anlaşıldığı gibi dersleri büyük oranda birebir işleyen Balıkesir öğrencileri öğrenci sayısının başarılarını etkilemede bir rol oynamadığını düşünmektedir. Yüzüncü Yıl öğrencileri ise birebir yapılmayan dersin az da olsa başarılarını etkilediği görüşündedirler. Bu oran Selçuk'ta kısmen, Çanakkale ve İnönü'de ise tamamen etkiler şeklindedir. Derslerde ses-nefes egzersizlerine, 15-20 dakikalık süreyle en fazla Selçuk Üniversitesi yer ayırmaktadır. Bunu 10-15 dakikayla Yüzüncü Yıl takip etmektedir. İnönü, Balıkesir ve Çanakkale ise 5-9 dakikayla en az egzersiz yapan üniversitelerdir. Bu süreyi Çanakkale ve Yüzüncü Yıl öğrencileri tamamen yeterli bulurken, İnönü ve Selçuk kısmen, Balıkesir ise az yeterli bulmuşlardır. İlginç olan, egzersizlere en fazla zaman ayıran Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin yine de bu oranı kısmen yeterli bulmalarıdır. Haftalık ders saati Yüzüncü Yıl öğrencilerine göre kısmen, Selçuk, İnönü ve Çanakkale öğrencilerine göre az yeterlidir. Balıkesir öğrencilerinin bir kısmı saatleri tamamen yeterli bulurken bir kısmı az yeterli bulmuşlardır! Öğrencilerin hepsi ortak olarak, ilgili öğretim elemanının başarılarını tamamen etkilediği ve öğretmen- öğrenci ilişkisinin de tamamen olumlu olduğu görüşündedirler. Ses türlerinin tespiti Çanakkale, Balıkesir ve Yüzüncü Yıl öğrencilerine göre tamamen, Selçuk ve İnönü'ye göre ise kısmen doğrudur. Derste öğrenilen eserlerle ilgili olarak Selçuk ve Yüzüncü Yıl öğrencilerinin telaffuz problemi vardır. Bu eserlerin ses sınırlarına uygun olmadığını düşünenler ise İnönü ve Çanakkale'dir. Balıkesir öğrencilerinin ise hiç problemi yoktur. 50 Concone-Vaccai gibi metodların başarılarını kısmen etkilediğini düşünen Yüzüncü Yıl dışında, diğer üniversitelerdeki öğrencilerin çoğu bu metodları kullanmamaktadır. Ses egzersizlerini ders dışında piyanoyla, Çanakkale, Balıkesir ve Yüzüncü Yıl öğrencileri kısmen, Selçuk kısmen ve az, İnönü ise az oranlarda uygulayabilmektedir. Bir hafta içinde Selçuk, Yüzüncü Yıl ve Balıkesir

öğrencileri 1- 2 saat, İnönü ve Çanakkale ise sadece dersten önce biraz çalışmaktadır. Ses egzersizleri esnasında veya sonrasında Selçuk ve Çanakkale öğrencileri sürekli olarak öksürme ve boğazını temizleme ihtiyacı hissetmekte, İnönü kuruluk ve yanma, Yüzüncü Yıl hem sürekli öksürme ve boğazını temizleme ihtiyacı, hem de kuruluk ve yanma, Balıkesir ise ses tellerini yorgun hissetmektedir. Seslerini olumsuz yönde en çok psikolojik faktörlerin etkilediğini düşünen Balıkesir öğrencileri dışında diğerleri sağlık sorunlarının daha çok etkilediği görüşündedirler. Öğrencilerin hepsi öğretmenleriyle olan sağlıklı iletişimin başarılarını olumlu yönde etkileyen faktörlerin başında geldiğini düşünmektedirler. Eserleri, Yüzüncü Yıl, Selçuk ve Balıkesir öğrencileri tamamen, Çanakkale tamamen ve kısmen, İnönü ise kısmen piyano eşliğiyle seslendirmektedir. Eserlerin eşliksiz olarak seslendirilmesi, Çanakkale öğrencilerini tamamen ve kısmen; Selçuk, İnönü ve Balıkesir öğrencilerini kısmen; Yüzüncü Yıl öğrencilerini ise kısmen ve az oranda etkilemektedir. Dinleti, konser vb. etkinliklerde görev almak, öğrencilerin hepsinin başarısını tamamen olumlu yönde etkilemektedir. Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı tüm bu üniversite öğrencilerine göre kısmen sunmaktadır.

4. 6. Genel Bulgular

4. 6. 1. Kişisel Bilgiler

Tablo 1. Öğrencilerin Yaş Durumu

SEÇENEK	f	%
17-19	70	54
20-22	48	37
23-25	5	4
26 ve üzeri	6	5
TOPLAM	129	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin %54’ü 17-19, %37’si 20-22, %4’ü 23-25 yaş grubundadır.%5’i ise 26 ve üzeri yaşlardadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyet Durumu

SEÇENEK	f	%
Kız	74	57
Erkek	55	43
TOPLAM	129	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin %57’si kız, %43’ü ise erkektir.

Tablo 3. Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Durumu

SEÇENEK	f	%
Genel lise	50	39
AGSL	79	61
TOPLAM	129	100

Tablo 3’te görüldüğü gibi öğrencilerin %39’u genel lise, %61’i ise Agsl mezunudur.

4. 2. 2. Durum Saptama

Bu bölümde 1.sınıf öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik görüşlerini belirleyen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Birlikte Derse Giren Öğrencilerin Sayı Durumu

SEÇENEK	f	%
1 öğrenci	28	22
2 öğrenci	48	37
3 öğrenci	44	34
Daha fazla	9	7
TOPLAM	129	100

Tablo 4’te görüldüğü gibi öğrencilerin %22’si birebir, %37’si 2’şer, %34’ü 3’er öğrenciyle, %7’si ise 4 ve daha fazla öğrenciyle ders işlemektedirler.

Tablo 5. Birebir Yapılmayan Dersin Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	37	29
Kısmen	40	31
Az	25	19
Hiç	27	21
TOPLAM	129	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi Dersi öğrencilerin %29'unu tamamen, %31'ini kısmen, %19'unu az etkilemekte, %21'ini ise hiç etkilememektedir.

Tablo 6. Ses- Nefes Egzersizlerine Ayrılan Süre Durumu

SEÇENEK	f	%
5-9 dakika	50	39
10-15 dakika	50	39
15-20 dakika	28	21
Daha fazla	1	1
TOPLAM	129	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi Bireysel Ses Eğitimi Dersinde ses-nefes Egzersizlerine ayrılan süreyi öğrencilerin %39'u 5-9 dakika, yine %39'u 10-15 dakika, %21'i 15-20 dakika olarak belirtmişlerdir. Daha fazla zaman ayrıldığını söyleyen öğrenciler ise %1'dir

Tablo 7. Ses-Nefes Egzersizlerine Ayrılan Sürenin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	41	32
Kısmen	47	36
Az	32	25
Hiç	9	7
TOPLAM	129	100

Tablo 7'de görüldüğü gibi Bireysel Ses Eğitimi Dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre öğrencilerin %32'sine göre tamamen, %36'sına göre kısmen, %25'ine göre az yeterli, %7'sine göre ise hiç yeterli değildir.

Tablo 8. Haftalık Ders Saatinin Öğrencilere Göre Yeterlilik Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	29	22
Kısmen	40	31
Az	42	33
Hiç	18	14
TOPLAM	129	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi Bireysel Ses Eğitimi dersi, ders saati bakımından öğrencilerin %22’sine göre tamamen, %31’ine göre kısmen, %33’üne göre az yeterli, %14’üne göre ise hiç yeterli değildir.

Tablo 9. İlgili Öğretim Elemanının, Öğrencilerin Başarılarını Etkileme Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	78	61
Kısmen	38	29
Az	8	6
Hiç	5	4
TOPLAM	129	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi ilgili öğretim elemanı öğrencilerin %61’inin başarısını tamamen, %29’ununkini kısmen, %6’sınınkini az etkilemekte, %4’ününkini ise hiç etkilememektedir.

Tablo 10. Öğretmen-Öğrenci İlişkisinin Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	73	56
Kısmen	31	24
Az	19	15
Hiç	6	5
TOPLAM	129	100

Tablo 10’da görüldüğü gibi Bireysel Ses Eğitimi dersindeki öğretmen-öğrenci ilişkisini öğrencilerin %56’sı tamamen, %24’ü kısmen, %15’i ise az olumlu bulmakta ve %5’i ise hiç olumlu bulmamaktadır.

Tablo 11. Ses Türlerinin Belirlenmesi Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	60	46
Kısmen	52	40
Az	11	9
Hiç	6	5
TOPLAM	127	100

Tablo 11’de görüldüğü gibi kendi ses grupları öğrencilerin %46’sına göre tamamen, %40’ına göre kısmen, %9’una göre biraz doğru, %5’ine göre ise hiç doğru tespit edilmemiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Eserlere Yönelik Problem Durumu

SEÇENEK	f	%
Ses sınırlarıma uygun değil	30	23
Ses gelişimime uygun değil	18	14
Telaffuz problemim var	37	29
Tonaliteye yönelik problemim var	17	13
Problemim yok	27	21
TOPLAM	129	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi 1.yıl uygulanan repertuar öğrencilerin %23’ünün ses sınırlarına, %14’ünün ise ses gelişimine uygun değil. Telaffuz problemi olan öğrenciler %29, sık sık ton dışına çıkanlar ise %13’tür. Problemi olmayan öğrencilerin oranı ise %21’dir.

Tablo 13. 50 Concone- Vaccai gibi Metodların Öğrencilerin Ses Gelişimlerini Etkileme Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	14	11
Kısmen	30	23
Az	18	14
Hiç	15	12
Kullanmıyoruz	52	40
TOPLAM	129	100

Tablo 13'te görüldüğü gibi 50 Concone-Vaccai gibi metodlar öğrencilerin %11'ini tamamen, %23'ünü kısmen, %14'ünü az olumlu etkilemekte, %12'sini hiç olumlu etkilememektedir. Bu metodları kullanmadıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %40'tır.

Tablo 14. Öğrencilerin, Ses Egzersizlerini Piyanoda Çalma-Uygulama Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	24	19
Kısmen	47	36
Az	34	26
Hiç	24	19
TOPLAM	129	100

Tablo 14'te görüldüğü gibi ders dışında ses egzersizlerini piyanoyla öğrencilerin %19'u tamamen, %36'sı kısmen, %26'sı ise az uygulayabilmekte, %19'u ise hiç uygulamamaktadır.

Tablo 15. Öğrencilerin Haftalık Çalışma Saati Durumu

SEÇENEK	f	%
3 saatten fazla	5	4
2-3 saat	21	16
1-2 saat	44	34
Sadece dersten önce	50	39
Hiç çalışmıyorum	9	7
TOPLAM	129	100

Tablo 15'te görüldüğü gibi ders dışında öğrencilerin %4'ü haftada 3 saatten fazla, %16'sı 2-3 saat, %34'ü 1-2 saat, %39'u sadece dersten önce biraz çalışmakta, %7'si ise hiç çalışmamaktadır.

Tablo 16. Öğrencilerin, Uygulanan Ses Egzersizlerine Yönelik Görüşleri

SEÇENEK	f	%
Sürekli öksürme ve boğazımı temizleme ihtiyacı duyuyorum	36	28
Boğazımda kuruluk ve yanma hissediyorum	25	19
Ses tellerimi yorgun hissediyorum	25	19
Sesimde sürekli çatlama ve sesimde sürekli çatlama meydana geliyor	12	9
Sesim kısıyor	15	12
Problemin yok	16	13
TOPLAM	129	100

Tablo 16’da görüldüğü gibi Bireysel Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında öğrencilerin %28’i öksürme ve sürekli boğazını temizleme ihtiyacı hissetmekte, %19’u boğazında kuruluk ve yanma hissetmekte, %19’u ses tellerini yorgun hissetmekte, %9’unun sesinde sürekli çatlama meydana gelmekte, %12’sinin sesi kısılmaktadır.%13’ünün ise herhangi bir problemi yoktur.

Tablo 17. Öğrencilerin, Başarılarını Olumsuz Yönde Etkileyen Kişisel Faktörlere Yönelik Görüşleri

SEÇENEK	f	%
Sağlık sorunları	52	40
Sigara-alkol vb alışkanlıklar	19	15
Uykusuzluk-yorgunluk	18	14
Psikolojik faktörler	40	31
TOPLAM	129	100

Tablo 17’de görüldüğü gibi öğrencilerin %40’ının sesini sağlık sorunları (farenjit-larenjit vb.), %15’ini sigara-alkol vb alışkanlıklar, %14’ünü uykusuzluk-yorgunluk (fizyolojik etmenler), %31’ini ise psikolojik faktörler (stres-heyecan vb.) olumsuz yönde etkilemektedir.

Tablo 18. Öğrencilerin, Başarılarını Olumlu Yönde Etkileyen Faktörlere Yönelik Görüşleri

SEÇENEK	f	%
Öğretmenimle olan sağlıklı iletişimim	52	40
Doğru seçilmiş repertuar	8	6
Ses gelişimimi destekleyici ses-nefes egzersizleri	21	16
Özgüvenim	22	17
Yeteneğim	20	16
Derse olan ilgim ve çalışmam	6	5
TOPLAM	129	100

Tablo 18’de görüldüğü gibi öğrencilerin %40’ının başarısını ilgili öğretim elemanı ile olan sağlıklı iletişimi, %6’sını doğru seçilmiş repertuar, %16’sını ses gelişimini destekleyici ses-nefes egzersizleri, %17’sini özgüveni, %16’sını yeteneği, %5’ini ise derse olan ilgi ve çalışması olumlu yönde etkilemektedir.

Tablo 19. Öğrencilerin Sınavlarda Eserleri Piyano Eşliğiyle Seslendirme Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	28	22
Kısmen	63	49
Az	18	14
Hiç	20	15
TOPLAM	129	100

Tablo 19’de görüldüğü gibi Bireysel Ses Eğitimi dersi sınavlarında eserleri öğrencilerin %22’si tamamen, %49’u kısmen, %14’ü az oranda piyano eşliğiyle seslendirmektedir. %15’i ise hiç piyano eşliğiyle seslendirmemektedir.

Tablo 20. Öğrencilerin, Piyano Eşliği Olmadan Seslendirdikleri Eserlerin Başarılarını Etkileme Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	35	27
Kısmen	54	42
Az	30	23
Hiç	10	8
TOPLAM	129	100

Tablo 20’de görüldüğü gibi, sınavlarda piyano eşliği olmadan seslendirdikleri eserler öğrencilerin %35’inin başarısını tamamen, %42’sini kısmen, %23’ünü az etkilemektedir.%8’ini ise hiç etkilememektedir.

Tablo 21. Dinleti vb. Etkinliklerde Verilen Eser Seslendirme Görevinin Öğrencilerin Derse Olan İlgisini Etkileme Durumu

SEÇENEK	f	%
Tamamen	72	56
Kısmen	38	30
Az	12	9
Hiç	7	5
TOPLAM	129	100

Tablo 21’de görüldüğü gibi herhangi bir dinleti veya konserde solo eser seslendirme görevi verildiğinde öğrencilerin %56’sının derse olan ilgisi tamamen, %30’unun kısmen, %9’unun az oranda ilgisi artmaktadır.%5’inin ise ilgisi hiç artmamaktadır.

Tablo 22. Öğrencilerin, Bireysel Ses Eğitimi Dersinin, Müzik Öğretmenliğinin Gereksinimlerini Karşılacak Donanımı Sunmasına Yönelik Görüşleri

SEÇENEK	f	%
Tamamen	23	18
Kısmen	62	48
Az	24	19
Hiç	20	15
TOPLAM	129	100

Tablo 22’de görüldüğü gibi Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı, öğrencilerin %18’ine göre tamamen, %48’ine göre kısmen, %19’una göre ise az oranda sunmaktadır. %15’ine göre ise hiç sunmamaktadır.

Öğrenci Görüşleri

Bu bölümde, öğrencilere uygulanan ankette yer alan açık uçlu olan 23. soru- ‘Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarı oranınızı arttırmak için uyguladığınız ya da uygulanmasını istediğiniz yöntemler nelerdir, genel anlamda bu dersle ilgili düşüncelerinizi aşağıya belirtiniz’ sorusuna verdikleri yanıtlar yer almaktadır.

- Ses eğitimi dersi bazen yetersiz gelse de bu ders diyaframım için çok yararlı ve gerekli.
- Sesimi düzgün kullanmamamdan kaynaklanan sorunlar yüzünden başarılı olamıyorum.Ses yapıma uygun çalışmalar olursa başarımların artacağını düşünüyorum
- Dersin biraz daha öğretmen- öğrenci değil de daha çok arkadaş havası şeklinde geçmesinin dersi olumlu yönde etkileyeceğine inanıyorum.
- Bize bu okulda şan eğitimi dışardaki insanların söylediği gibi öğretiliyor, şan hakkında ve yapılışıyla ilgili bilgi verilmiyor özellikle de ağız-gırtlak yapısı.
- Öğretmenin öğrenciye güven vermesi, dersin tek kişiyle yapılması, eser verirken öğrencinin de fikrinin sorulması gerekir.
- Ders esnasında yaptığım hatalar düzeltilmeye çalışılmalıdır. Diyaframım zayıf olduğu için bu yönde çalışmaya ağırlık verilmelidir.
- Motivasyon ve öğretmen-öğrenci ilişkisine daha çok önem verilmesi gerekir. Bu ders için daha çok süre ve söylerken piyano eşliğinin de olmasını istiyorum.

- Egzersizler yapılırken öğretmenin beni uyarması gerekmektedir. Doğru uyguladığımı, ağzımı ve diyaframımı doğru kullandığımı belirten açıklamalar yapması gerekir.
- Ders gerçekten iyi işlensin yeter yoksa bir şeye yaramıyor. Bu ders bence 1 kişiyle yapılmalı.
- Öğretmenin dersi zevkli hale getirmesi gerekir.
- Bu bölüme geldiğimden beri şan tekniği gibi konuşmalar yapılıyor. Ama şan tekniğinin nasıl yapıldığıyla ilgili hiç bir öğretmen bu konuda konuşmuyor. Bu da bizim sıradan şarkı söylememize ortam hazırlıyor. Bence şarkı söylemeden önce ağız yapısının, küçük dilin nasıl olması gerektiğini öğretmeleri gerekir. Şan hakkında yeterince bilgi ve becerim yok ama bu benim kişisel görüşüm.
- Daha fazla egzersiz ve bireysel ses eğitimi derslerinin daha az kişiyle yapılmasını istiyorum.
- Derse motive olmak çok önemli. Öğretmen- öğrenci ilişkisi ne kadar sağlam olursa derste başarı aynı derecede artacaktır.
- Öncelikle bireysel yapılmalıdır. Tek kişiyle sağlıklı çalışılmalıdır. Ses ve telaffuz egzersizlerine önem verilmeli, öğrencinin ses aralıklarına dikkat edilmeli ve ders örneklerle işlenmelidir.
- Ders dışında kişilerin kendi çalışmalarıyla dinleti vermelerini isterim ve ses eğitimini daha da ilerleterek öğretmeniyle eşlikli bir parça söylenmesini isterim.
- Bence bireysel ses eğitimini verecek hocanın branşına çok hakim olması gerekmektedir. Çünkü yanlış ve yetersiz ses dersleri zamanla öğrencinin sesinde zararlara yol açabilir. Ayrıca ses eğitimi dersinde nefes ve sesin kullanımının yanında diksiyon çalışmalarının da üzerinde önemli durulmalıdır. Müzik öğretmeni sıfatıyla kamuda hizmet verecek olan aday öğrencilerin ilk dikkat çekici özelliği sesi ve düzgün konuşabilmesidir.

- Bence öğrenciler bu konuda biraz daha bilgilendirilmeli ve öğrencilerle sadece 1 saat değil daha fazla çalışılmalı, olumlu iletişim kurulmalı. Benim özellikle bu konuda kendime güvenim yok ve mutsuzum. Daha iyi olabilir.
- Ders saatlerinin azlığı ve ses egzersizlerinin yeterli olmaması olumsuz bir etkidir.
- Bizler sanatla uğraşan insanlar duygu yüklüyüzdür. Derste öğretmenimizin bize verdiği olumsuz bir tepki bizleri dersten soğutup şevkimizi kırabilir. Bu tarz vakalara meyda verilmemesi için, sağlıklı bir öğretmen- öğrenci ilişkisini öngörüyorum.
- Dersler güzel geçiyor. Hocamı seviyorum. Dahımı seviyorum şancıyım zaten. İlginiz için teşekkürler. Şimdilik herşey güzel.
- Şarkı söylerken diksiyonumun düzgün olup olmadığına dikkat edilmesini isterdim.
- Bireysel Ses Eğitimi kitabını çok yetersiz buluyorum. Ben Agsl çıkışlıyım. Bana o parçalar çok basit geliyor. Bence repertuarın değişmesi daha yararlı olur. Ana çalgı şan dersinde concone okumak ayrı bir işkence bence. Şan derslerine isteksiz gidiyorum. Bu yüzden şandan soğuduğumu hissediyorum. Buna bir çözüm istiyorum.
- Öncelikle bireysel ses eğitimi adı üstünde bir kişiyle yapılır ve uzun süre nefes çalışmalarından sonra eserlere geçilmeli, öğretmen- öğrenci ilişkisi çok uzak olmamalı, sorunlar varsa öğretmen gözetiminde halledilmeli. Ve de öğretmenin benim ses grubumdan olmasını isterdim onu daha iyi anlardım. Bu dersten gerçekten soğudum şu an sevemiyorum. Derse girme zorunluluğumdan giriyorum.
- Derse girmeden önce kendimizi rahat hissetmeliyiz. Derse girdiğimizde hocamızın öncelikle ses ve nefes egzersizleri yaptırması dersimizi büyük ölçüde etkiliyor. Bu egzersizleri yaptıktan sonra parçaları okumada zorluk yaşanmıyor.

- Ders süresinin biraz daha uzatılmasını ve eserlerin tekrar tekrar okunup oturtulmasını arz ederim.
- Şan dersi son derece yetersiz. Sebep olarak şan eğitimi alan öğrencilerin bu konuyla ilgili bilgisinin yetersiz oluşu ve öğretmenin de bunu bu şekilde devam ettirerek desteklemesidir. Bu bölümde şanla ilgili olarak sadece şan dersini alan olarak seçmiş öğrenciler yapıyor. Diğerlerinin söylediği ya da yapmaya çalıştığı tonda şarkı söylemek.
- Bence bireysel ses eğitimi dersleri adı üstünde bireysel olmalıdır. İki kişi olunca verim düşebiliyor. Ben şancı olduğum için bu dersi çok seviyorum hatta aşığım diyebilirim. İlerde ses eğitimi üzerine birçok şey yapacağıma inanıyorum.
- Bireysel Ses Eğitimi dersi tek kişiyle işlenmelidir. O zaman başarı oranı artar. Fakat ben bireysel ses eğitimi dersini sevmiyorum bu hocadan kaynaklanmıyor. Sesim kalın olduğu için parçalarda çok zorlanıyorum.
- Ses Eğitimi dersinin daha verimli olması için yalnızca 1.sınıfta değil diğer üst sınıflarda da uygulanmasını istiyorum. Anadalım olarak seçmesem dahi üst sınıflarda sesimi geliştirmek istiyorum. Ama alanı şan olanlar mutlaka dersi tek kişi işlemeli...
- Parçayı seslendirirken yanlış seslere sık sık kayıyorum. Tiz seslerde çok zorlanıyorum ve bunlar için yapılması gerekenleri bilmiyorum. Bu konuda bize yardımcı olunmasını istiyorum.
- Öğretmen ses açma egzersizi yapılırken öğrenciyi kontrol etmeli. Ben ses açma egzersizi yapmasam da yine parçayı aynı okuyorum değişmiyor çünkü doğru kullanmadığımı biliyorum fakat hoca da uyarıyor.
- Bireysel Ses Eğitimi başlığı altında 4 kişi ders görüyoruz. Eğer 4 kişi ders görüyorsak bence çok sesli de çalışmalıyız.4 kişinin de bir parçayı aynı sestem okuması çok saçma (zaman kaybı) Her bir kişi kendi partiyonuna bireysel olarak çalışsa ortaya hem çok daha güzel, hem de çok daha

eğilenceli bir ders çıkar. Ve yapılan konserlerde kullanılabilecek çok daha fazla seçenek olur. Bunun dışında hocamdan ve dersten bir şikayetim yok.

- Ders çok az işleniyor, faydası bile yok. Şanda geliştiğime inanmıyorum.
- Bence ders sayısı arttırılmalı. Ayrıca ders hocasının derse daha da ilgili olup biz ve bizim gibi öğrencileri derse karşı istekli duruma getirmesi gerekir. Böyle bir anket yaptığınız için teşekkür ederim.
- Bizlere şarkı türkü öğreteceğinize başta teknik öğretin. Bana kedi olmadan fare yakalatmaya çalışıyorsunuz.
- Daha çok ses aralığımızı uygun parçaların okutulmasını isterim. Tüm öğrenciler senelerdir tek bir metodla okutuluyor. Ama herkesin ses aralığı aynı değil. Bu nedenle zorlanmalar oluyor. Özellikle derslerde nefes çalışmalarına önem verilirse daha başarılı olacağımı düşünüyorum.
- Bence, daha çok piyano eşlikli parçalar söylenilerek hem eşlik becerisini hem de müzikal duyumu daha da etkili kılabilir. Şahsen ben bi eseri eşiksiz söylediğimde çok fazla bi haz almam. Ama piyano eşlikli de tamamen ruhumu ve bedenimi o parçaya bırakır ve müzikal olarak hem sanat yaparım hem de kendimi dinlendiririm.
- Ders daha eğilenceli ve akıcı hale gelmelidir. Güler yüzlü bir öğretmen olduğunda daha rahat ve başarılı bir ders geçireceğime eminim.
- Bireysel Ses Eğitimi ders sayısının arttırılması, bireysel ses eğitimi dersinin basit bir ders olarak görülmemesi ve derse ilginin arttırılmasını isterim
- Herkesin ses grubuna göre parça okuması gerektiğini düşünüyorum.
- Bence istekli olanlar ve tabii sesleri uygun olanlar dinletilere çıkmalı. Bire de hocamı çok seviyorum, ders de çok keyifli geçiyor ama ses aralıklarımız farklı. Bence bir bayanın şan öğretmeni bayan olmalı.
- Bireysel Ses Eğitimi ve şan eğitimi bölümümüzde iyi bir şekilde uygulanmamakta. Öğretmenlerin şan eğitimi için yeterli olmadıkları

açıkça ortada. Öğrencilere çok düşük seviyede okul şarkıları öğretiliyor. Özellikle şan eğitimini branş olarak seçmiş öğrencilerin bu koşullarda gelişmesi imkansız.

- Şan öğretmenimden dolayı ilgi ve alakam artıyor. Ama biraz daha üzerine düşülebilir.
- Nefes egzersizlerinin daha fazla olması, bire bir çalışırken öğrenciyle daha fazla ilgilenip öğrencinin kendine olan güveninin artması sağlanmalı diye düşünüyorum.
- Öğretmen- öğrenci ilişkisi en iyi ölçüde olmalı ve özgüvenin öne çıkması gerekiyor başta ve en önemlisi insanın kendini rahat hissetmesi..Sanırım burada da öğretmene büyük ihtiyaç var. Çünkü öğrenci kendini ne kadar rahat hissetse de öğretmenin bu rahatlığı ön plana çıkarması gerekir.
- Haftada bir saat değil de daha fazla zaman ayrılabilir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5. 1. Sonuç

Bu araştırma Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programı 1.sınıf öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarılarını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörleri tespit etmeyi ve olumsuz faktörlere yönelik öneriler getirmeyi amaçlamıştır.

Yapılan araştırmada Müzik Öğretmenliği Programındaki 1.sınıf öğrencilerinin başarılarını etkileyen faktörler, öğrencilere yapılan anketle elde edilen veriler sergilenerek uygulamadaki görünümü ortaya konmuştur.

Bu araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre dağılımını incelediğimizde %54'ünün 17–19 yaş grubunda olduğu, yani sene kaybı olmayan öğrencilerin ağırlıkta olduğunu görülmektedir.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin %57'sinin kız olması, 2005–2006 Eğitim-Öğretim Yılı için yapılan yetenek sınavında kız öğrencilerin daha başarılı olduklarını göstermektedir.

Mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına baktığımızda öğrencilerin %61'inin Ağırlık mezunu olduğu görülmektedir. Bu, öğrencilerin büyük çoğunluğunun ses eğitimi dersi aldıklarını göstermektedir.

Bireysel Ses Eğitimi dersine, öğrencilerin %37'si 2'şer ve %34'ü 3'erli girmektedir. Dersi birebir işlediklerini belirten öğrencilerin oranı bunun çok

gerisinde kalmaktadır. Sağlıklı olan birebir işlenen bir derstir. Çünkü her öğrencinin ses özellikleri, ses kapasitesi..vb farklıdır.Öğretmenin öğrenciyi yakından tanınması, onun ses özelliklerine uygun bir çalışma yapması daha uygundur. Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrencinin sesinin kontrolü eğitimcinin elinde olmalıdır. Grupla çalışılan bir derste bu kontrolü sağlayabilmesi mümkün değildir.

Birebir işlenmeyen Bireysel Ses Eğitimi dersi, öğrencilerin %31'inin başarısını kısmen etkilemektedir. Tamamen diyenlerin sayısı da kısmen diyenlerin sayısına çok yakındır. Yani öğrenciler, grup çalışmasının başarılarını olumsuz etkilediğini düşünmekte ve öğretmenleriyle birebir çalışmak istemektedirler.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre %39'luk oranlarla 5-9 ve 10-15 dakika arasındadır. Egzersiz süreleri bireyden bireye farklılık gösterebilir. Bazı öğrencilerin ses telleri daha uzun süre egzersiz yapmaya müsait iken bazılarınıninki değildir. Yine de 5-9 dakika çok kısa bir süredir. En azından bir 15 dakikanın bu çalışmalara ayrılması sağlıklı olur.

Öğrencilerin %36'sına göre Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre kısmen yeterlidir. Bu da eser söylemeye geçerken seslerinin yeteri kadar hazır olmadığının göstergesidir.

Haftalık ders saatinin yeterliliği öğrencilerin %33'üne göre azdır. Yani öğrenciler ders saatlerinin kendilerine yetmediği görüşünde olup artırılmasını istemektedirler.

Bireysel Ses Eğitimi dersine giren ilgili öğretim elemanı, öğrencilerin %61'inin başarısını tamamen etkilemektedir. Yani öğrenciler herhangi bir başarı veya başarısızlık durumunda bunu büyük oranda öğretmenlerine bağlayabilirler. Bu noktada öğretim elemanına düşen sorumluluk çok büyüktür.

Öğrencilerin %56'sı, ilgili öğretimi elemanı ile olan iletişimi tamamen olumlu bulmaktadır. Bu da bir önceki sorunun cevabını etkileyebilecek bir orandır.

Öğrencilerin %46'sı ses gruplarının doğru tespit edildiği görüşündedirler. Ses grubunun tespiti oldukça önemli bir konudur. Örneğin soprano bir sese yanlışlıkla alto olduğu söylenir ve ikinci sınıfta başlayan koro derslerinde bu ses alto grubunda değerlendirilirse tamiri zor durumlar ortaya çıkabilir. Her ses grubunun ayrı bir repertuarı vardır. Her ses kendi repertuarıyla çalışma yapmalıdır.

Bireysel Ses Eğitimi dersi müfredatında yer alan eserlerle ilgili olarak öğrencilerin %29'u telaffuz problemi yaşamaktadır. Bu, ilk yıl yeni başladıkları aria-antice ve liedlere yöneliktir. Bir eseri orjinaline uygun olarak seslendirmek çok önemlidir. Bunun için ilgili öğretim elemanları telaffuz konusunda donanımlı olmalı ve öğrencilerini sık sık bu konuda uyarmalıdır.

50 Concone-Vaccari gibi metodları, öğrencilerin %40'ı kullanmamaktadır. Nasıl ki piyanoda eser çalmaya başlamadan önce Hanon, Czerny..vb etütler çalışılmalıysa, ses eğitiminde de bu tür metodların üzerinde durulması gereklidir.

Ders dışında öğrencilerin %36'sı ses-nefes egzersizlerini piyanoda kısmen çalıp uygulayabilmektedir. Nasıl ki herhangi bir çalgıya yeni başlayan öğrencinin bir an önce çalgısını akord etmeyi öğrenmesi gerekiyorsa, ses eğitimine yeni

başladığı farz edilen öğrencinin de ses egzersizlerini ilk aylardan itibaren öğrenmesi ve ders dışında kendi kendine çalışması gerekir.

Bireysel Ses Eğitimi dersine öğrencilerin %39'u dersten önce biraz çalışmaktadır. Yani bir sonraki ders için hazırlık yapma alışkanlığı öğrencilerde henüz oluşmamıştır. Bu da derslerde, hamlamış seslerinin birden bire çalıştırılması sonucu doğacak sorunların işaretçisidir. Ses telleri dediğimiz aslında bir kas dokusudur ve kaslar çalıştıkça gelişir, güçlenir. Nasıl ki uzun süre spor yapmayıp vücudumuza birden yüklendiğimizde kramp vb. kasılmalar yaşıyorsa ses tellerinde de aynı sorunlar yaşanır. Önemli olan haftada bir gün 3 saat boyunca değil, her gün yarımşar saat egzersiz yapmaktır.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında yaşanan sorunlara yönelik olarak öğrencilerin %28'i sürekli öksürme ve boğazını temizleme ihtiyacı hissetmektedir. Sürekli öksürme ve boğazını temizleme durumu öğrencilerin seslerinde bir sorun olduğunu veya egzersizlerin uygulanışı ile ilgili bir sorun olduğunu göstermektedir. Eğer bu durumun sürekliliği varsa mutlaka öğrenci bir yerde yapıyordur veya kendisine uygun olmayan egzersizler uygulanmaktadır.

Sağlık sorunları (Farenjit-larenjit vb.) öğrencilerin %40'ının sesini olumsuz yönde etkilemektedir. Ses sağlığı, beden sağlığıyla doğrudan ilgilidir. Bu tür sağlık sorunları olan öğrencilerin KBB uzmanlarına yönlendirilmesi gerekir. Psikolojik faktörlerin de öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilemede 2. sırada gelmesi, sağlıklı bir sesin iki önkoşulu olduğunu gösterir: Beden sağlığı ve ruh sağlığı.

Öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarılarını olumlu yönde etkileyen faktörlerin başında %40'lık bir oranla öğretmenleriyle olan sağlıklı iletişimleri gelmektedir. Yani öğrencilere göre öğretmenle olan olumlu iletişim, doğru seçilmiş repertuardan, ses gelişimini destekleyici ses nefes egzersizlerinden, sahip oldukları özgüven ve yetenekten çok daha önemli bir etkidir. Bu da öğrenciye bu dersi sevdirecek olan en önemli etkenin ilgili öğretim elemanı olduğunu gösterir.

Bireysel Ses Eğitimi dersi sınavlarında sorumlu oldukları eserleri piyano eşliğiyle seslendirme oranı öğrencilerin %49'una göre kısmandır. Kısmen oranı, ilgili öğretim elemanının, öğrencinin seslendirdiği partiyi tek sesli olarak çalması anlamındadır. Eşlik, söyleyenin ton dışına çıkmasını önlediği gibi eseri daha rahat ve özgür seslendirmesini sağlar. Aynı zamanda piyano partisini de takip ederek eser seslendirme yeteneğini geliştirir. Piyano eşliği çalışılan eserin bir parçasıdır. Derslerde eşliksiz olarak seslendirilen eserler haftada bir gün piyano eşliğiyle çalışılmalıdır. Sınavlarda ise eserler mutlaka eşlikleriyle uyumlu bir şekilde çalışılmış olmalıdır. Bunun için her bölümün bir korrepetitörü olmalıdır. Korrepetisyon, profesyonel bir ses eğitiminin ayrılmaz parçasıdır.

Piyano eşliği olmadan seslendirilen eserler öğrencilerin %42'sinin başarısını kısmen etkilemektedir. Öğrencilerin bu kısmi başarısızlıkları, daha çok ses kaybetme ve detone olma endişesindedir.

Dinleti, konser vb. etkinliklerde solo bir eser seslendirme görevi verildiğinde öğrencilerin %56'sının derse olan ilgileri tamamen artmaktadır. Bu tür etkinlikler öğrencinin motivasyonunu ve çalışma bilincini geliştireceğinden, daha sık düzenlenmeli ve ilgili öğretim elemanları da öğrencilerine her etkinlikte birer görev vermelidir.

Öğrencilerin %48'ine göre Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı kısmen sunmaktadır. Bu durum gerek kapsam gerek işleyiş gibi birçok yönden bu dersin öğrencileri kısmen tatmin ettiği anlamına gelmektedir. Bir müzik öğretmenin en çok gereksinim duyacağı çalgı kendi sesidir. Meslek yaşamının her anında; İstiklal Marşı yönetirken, özel günler için koro hazırlarken, ders müfredatında yer alan şarkıları öğretirken sesini yoğun bir şekilde kullanacaktır. Bundan dolayı, sesini bu yoğun çalışma temposuna hazırlamalı, sesi kısılmadan günü bitirebilmelidir. Tüm bunlara hazırlayıcı temel ders Bireysel Ses Eğitimi dersidir. Bu ders sadece bir seneye sınırlı olsa da tüm bu ihtiyaçlara cevap verir nitelikte olmalıdır.

Gerek öğrencilere uygulanan ankette gerekse yapılan görüşmelerde, öğrencilerin bu dersin öneminin farkında oldukları görülmüştür. Fakat ilerde en çok gereksinim duyacakları çalgı olan kendi seslerini doğru kullanabilmeyi öğretmeyi amaçlayan bu dersin iki yarıyıla sınırlı olması, iki yarıyıla sınırlı olmasına rağmen haftada 2 saat, 2'şerli ve 3'erli öğrenci gruplarıyla işleniyor olması, ses eğitimi dersinin temel ögesi olan ses ve nefes egzersizlerine ayrılan sürenin yetersiz olması, yabancı sözlü eserlerde telaffuz problemi yaşamaları, ses egzersizlerini piyanoda çalıp uygulayamıyor olmaları, bir sonraki ders için yeterli hazırlığı yapamayıp, derse girmeden önce eserlere göz gezdirmeleri, derste uygulanan ses egzersizleri esnasında sürekli olarak öksürme ve boğazını temizleme gereksinimi duymaları, sağlık sorunları (faranjit, larenjit vb), sorumlu oldukları eserleri, piyano eşliksiz seslendirmeleri ve bu dersin, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı tam olarak sunamaması öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Derslerdeki sağlıklı öğretmen- öğrenci ilişkisi, bu olumlu ilişkinin, motivasyonlarını artırıyor olması, ses gruplarının doğru tespit edilmiş olması,

düzenlenen konser, dinleti vb etkinliklerde aldıkları görevler ise öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkilemektedir.

5. 2. Öneriler

- Bireysel Ses Eğitimi dersi programlarının çağdaş program anlayışına göre düzenlenmesi,
- Bireysel Ses Eğitimi ders saatlerinin arttırılması, bu dersin 2 ya da 3 yıl, (1. 2. ve 3. sınıflarda haftada iki defa 1 saat olarak) yer alması,
- Bireysel Ses Eğitimi dersinin birebir olması (1 öğrenci),
- Ses-nefes egzersizlerine ayrılan sürenin arttırılması,
- Ses eğitmeninin öğrencileriyle titizlikle çalışması,
- Ses gelişimini destekleyici metodların üzerinde daha fazla durulması,
- Ses eğitmeninin, öğrenciyi düzenli çalışmaya teşvik ederek, yol gösterici olması,
- Öğrencilerin, seviyelerine göre, aşama aşama ses egzersizleri yapmalarının sağlanması,
- Çalışılan eserlerin zaman zaman ilgili öğretim elemanının piyano eşliğiyle seslendirilmesi,
- Her ses grubuna göre kaynak eserlerin kullanılması,
- Ses egzersizlerinin çok hızlı ve üst üste uygulanmaması, öğrencinin egzersiz aralarında dinlendirilmesi,
- Sağlık sorunu olan öğrencilerin tedaviye yönlendirilmesi,
- Öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyecek etkenlerin arttırılması,
- Öğrencilerin sık sık sahneye çıkmalarının teşvik edilmesi,
- Bireysel Ses Eğitimi dersinin kapsamının güçlenmesi ve sadece 1.sınıfla sınırlı kalmaması önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. Birol, B.,1999, **Koro Eğitimi ve Yönetiminde İlkeler ve Yöntemler**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Burdur.
2. Davran, Y., 1997, **Şarkı Söyleme Sanatının Öyküsü**, Evrensel Müzikevi Yayınları, Ankara.
3. Egüz, S., 1980, **Toplu Ses Eğitimi I**, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
4. Hollien, H., Brown, O., Weiss, R., 1999, **Another View of Vocal Mechanics**, **Journal of Singing**, Vol.56, No.1.
5. İkesus, S, 1965, **Ses Sağlığı ve Korunması**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
6. Manchester, Arthur L., 1907, Ses **Eğitiminin Temelleri Üzerine Oniki Ders**, Dans-Müzik-Kültür, Çeviri/Araştırma Dergisi, No.59, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
7. Sevinç, S., Şimşek, G., 2004, **Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi (Şan) Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma**, GÜ,Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı 3, Ankara.
8. Sözer, 1996, **“Müzik Ansiklopedik Sözlük”** Remzi Kitabevi, İstanbul.
9. Taşer, S., 1978, **Konuşma Eğitimi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

10. Töreyin, M., 1998, **Türkiye Türkçesi dil Bilgisi Yapısının Şan Eğitimi Amaç, İlke ve Teknikleri Açısından İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
11. Töreyin, M., 1999, **Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dalındaki (Şarkı Söyleme Eğitimi) Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Niteliği**, VI. İstanbul Türk Müziği Günleri Bildirisi, İstanbul.
12. Uçan, A., 1994, **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
13. Vennard, William., 1967, **Şarkı Söyleme Mekanizması ve Tekniği**, Dans-Müzik-Kültür, Çeviri/Araştırma Dergisi, No.61, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
14. Zeren, A., 1995, **Müzik Fiziği**, Pan Yayıncılık, İstanbul.

EK
Anket Formu

ANKET FORMU İLE İLGİLİ AÇIKLAMA

Bu anket, ‘EĞİTİM FAKÜLTESİ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI BİREYSEL SES EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER’ adlı tez çalışmasının oluşturulmasında veri toplama amacıyla Müzik Öğretmenliği 1.sınıf öğrencilerine uygulanmak üzere hazırlanmıştır.

Anketin amacı, ses eğitimine yeni başlayan öğrencilerin, başarı durumlarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerini değerlendirerek, olumsuz faktörlere yönelik çözüm önerilerinde bulunmaktır.

Anket formundaki tüm cevaplar araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması bakımından önemlidir.

Anketi dolduran tüm Müzik Öğretmenliği Programı Bireysel Ses Eğitimi öğrencilerine, anketi doldurmaya zaman ayırarak yardımcı oldukları için şimdiden teşekkür ederim.

ZEYNEP KAYA

İ. Ü. E .F. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1) Yaşınız:

2) Cinsiyetiniz:

( ) kız ( ) erkek

3) Mezun olduğunuz lise:

( ) Genel Lise ( ) Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

DURUM SAPTAMA

4) Bireysel Ses Eğitimi dersi kaç öğrenciyle yapılmaktadır?

a) Bir öğrenci

b) İki öğrenci

c) Üç öğrenci

d) Daha fazla(Belirtiniz)

5) Birebir yapılmayan Bireysel Ses Eğitimi dersi başarınızı ne oranda etkilemektedir?

a) Tamamen

b) Kısmen

c) Az

d) Hiç

6) Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre ne kadardır?

a) 5-9 dakika

b) 10-15 dakika

- c) 15-20 dakika
- d) Diğer (Belirtiniz)

7) Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses-nefes egzersizlerine ayrılan süre ne oranda yeterlidir?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç

8) Bireysel Ses Eğitimi dersi, ders saati bakımından ne oranda yeterlidir?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç

9) Öğretmeniniz Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarınızı ne oranda etkilemektedir?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç

10) Bireysel ses eğitimi dersini öğretmen-öğrenci ilişkisi ne oranda olumludur?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç

11) Ses grubunuz ne oranda doğru tespit edilmiştir?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç

12) Bireysel Ses Eğitimi dersinde size verilen eserlere yönelik problemlerinizin öncelik sırası nedir? (Lütfen öncelik sırasına göre 1'den 5'e kadar numaralandırınız.)

- a) Ses sınırlarıma uygun değil (Transpoze çalışıyorum)
- b) Ses gelişimime uygun değil (Seviyemin üzerinde)
- c) Telaffuz problemim var (Türkçe sözlü olmayan eserlerde)
- d) Tonaliteye yönelik problemim var (Sık sık ton dışına çıkıyorum)
- e) Problemim yok

13) 50 Concone-Vaccai gibi metotlar, ses gelişiminizi ne oranda etkilemektedir?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç
- e) Kullanmıyoruz

14) Ses açma egzersizlerini ders dışında piyanoda ne oranda uygulayabiliyorsunuz?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç

15) Ders dışında, bireysel ses eğitimi dersi için haftada kaç saat çalışıyorsunuz?

- a) 3 saatten fazla
- b) 2-3 saat
- c) 1-2 saat
- d) Sadece dersten önce biraz çalışıyorum
- e) Hiç çalışmıyorum

16) Bireysel Ses Eğitimi dersinde size uygulanan ses egzersizleri esnasında ve sonrasında yaşadığınız sorunlar -varsa- nelerdir? (Lütfen öncelik sırasına göre 1'den 6'ya kadar numaralandırınız)

- a) Sürekli öksürme ve boğazımı temizleme ihtiyacı hissediyorum
- b) Boğazımda kuruluk ve yanma hissediyorum
- c) Ses tellerimi yorgun hissediyorum
- d) Sesimde sürekli çatlama meydana geliyor
- e) Sesim kısıyor
- f) Problemim yok

17) Sesinizi olumsuz yönde etkilediğini düşündüğünüz etmenler nelerdir? (Lütfen öncelik sırasına göre 1'den 4'e kadar numaralandırınız)

- a) Sağlık sorunları (Farenjit, sinüzit... vb)
- b) Sigara,alkol,uyuşturucu..vb maddeler
- c) Uykusuzluk, yorgunluk
- d) Psikolojik (Moral bozukluğu,stres,heyecan..vb)

18) Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarınızı olumlu yönde etkilediğini düşündüğünüz etmenler nelerdir? (Lütfen öncelik sırasına göre 1'den 6'ya kadar numaralandırınız)

- a) Öğretmenimle olan sağlıklı iletişimim
- b) Doğru seçilmiş bir repertuar
- c) Ses gelişimimi destekleyici ses-nefes egzersizleri
- d) Öz güvenim
- e) Yeteneğim
- f) Derse olan ilgim ve çalışmam

19) Bireysel ses eğitimi sınavlarında eserleri piyano eşliğiyle seslendirme oranınız nedir?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç

20) Piyano eşliği olmadan seslendirdiğiniz eserlerin başarınızı etkileme oranı nedir?

- a) Tamamen
- b) Kısmen
- c) Az
- d) Hiç

21) Herhangi bir dinletide solo bir eser seslendirme görevi derse olan ilginizi ne oranda arttırır?

a) Tamamen

b) Kısmen

c) Az

d) Hiç

22) Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmenliğinin gereksinimlerini karşılayacak donanımı ne oranda sunmaktadır?

a) Tamamen

b) Kısmen

c) Az

d) Hiç

23) Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarı oranınızı arttırmak için uyguladığınız ya da uygulanmasını istediğiniz yöntemler nelerdir, genel anlamda bu dersle ilgili düşüncelerinizi belirtiniz.